

Kinderopvang in beweging

Bruno Vanobbergen:
'Opgroeien komt meer
naar de gemeenten toe'

OFP Prolocus op kruissnelheid

**Duurzaam afvalbeheer
op feesten en evenementen**

Back-to-School

Surf op de AI-golf met Someflex.

Claim je voorsprong! Schrijf nu in op
www.someflex.be en ontvang 4 bonussen.

(Actie en bonussen geldig tot eind september 2023)

22

STEFAN DEWICKERE

30

STEFAN DEWICKERE

52

WILDA - JERDEMENTENS

- 5 **Opinie**
- 6 **Kort**
- 10 **Estafette Hans Knop**
- 14 **Diensten samen voor toegankelijker dienstverlening**
- 17 **Ga eens op datawalk**
- 18 **OFP Prolocus stilaan op kruissnelheid**
- 20 **Jaarrekeningen 2022: inflatie vreet aan marges**
- 22 **De toekomst Dirk Van Nuffel**
'Laat de politie even veel dienstverlener als misdaadbestrijder blijven'
De maatschappij is veranderd, waardoor de politie veel nieuwe vormen van misdaad moet bestrijden. Tegelijk is de burger mondiger geworden, maar de mate waarin burgers een beroep doen op de politie is dezelfde gebleven.
- 26 **Nieuwe infrastructuur _ Leren en groeien in het groen**
- 30 **Interview met Bruno Vanobbergen:**
'Opgroeien komt meer naar de gemeenten toe'
Als waarnemend administrateur-generaal van het Vlaamse Agentschap Opgroeien ziet Bruno Vanobbergen veel potentieel in de richting van het lokale niveau en de eerstelijnszones: 'Daar kunnen onderwijs, kinderopvang, vrije tijd, jeugdwerk, jeugdwelzijnswerk, gezondheid op elkaar inspelen.' Lokale besturen zijn de regisseurs van die lokale netwerken. 'Daarnaast heb je een tweede netwerk nodig met meer specifieke expertises, meer gespecialiseerde zorg.'
- 36 **Gezinsbeleid, een kwestie van lokale samenwerking**
- 40 **Blink doet kinderbegeleiders uitblinken**
- 44 **Zorg voor wonen en leven**
Nieuwe medewerkersprofielen in het woonzorgcentrum
- 47 **Bouwen aan een weerbare gemeente**
Vrijwilligerskorps versterkt noodplanning in tweede lijn
- 50 **Ninove krijgt een nieuw park**
- 52 **Netwerk houtkanten maakt landschap**
robuust en klimaatbestendig
Sinds de invoering van grootschalige mechanische landbouwproductie verdwenen de houtkanten uit het landschap. Nu worden ze opnieuw aangeplant want ze bestrijden erosie, houden het water vast, bieden schaduw en vormen een hotspot voor de biodiversiteit.
- 54 **Duurzaam afvalbeheer op feesten en evenementen**
- 56 **Over afval communiceren is geen sinecure**
- 58 **In contact met Thomas Wuyts**
- 60 **Agenda**
- 61 **Op zoek naar nieuwe collega's?**
- 62 **Grenzeloos lokaal**
- 63 **Burgemeester Triljoen**

Op de cover: Bart Lasuy trok naar de kerk @bij in Eeklo waar kinderen uit de buurt al twee jaren te gast zijn in de kinderopvang. Sophia Vervaeke houdt er de hoelahoep in beweging.

COLOFON

KERNREDACTIE Marlies van Bouwel, Bart Van Moerkerke, Marleen Capelle
HOOFDREDACTEUR Pieter Plas
VORM Ties Bekaert
DRUK Graphius
VERANTWOORDELIJK UITGEVER Kris Snijkers, directeur Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw, Bischoffsheimlaan 1-8, 1000 Brussel

ADVERTENTIES Peter De Vester, peter@moizo.be, T 03-326 18 92

VACATURES Monika Van den Brande, vacatures@vvsg.be, T 02-211 55 43

ABONNEMENT 2023 voor alle informatie over de verschillende abonnementenformules www.vvsg.be/lokaal-abonnement

Praat mee over Lokaal met #VVSGlokaal

Deel al waarop u fier bent op #lokaalDNA

Volg ons op

vvsg

Ondertekende artikels verbinden alleen de auteurs. Reacties zijn welkom. De redactie zal deze naar eigen inzicht al dan niet opnemen, inkorten of er melding van maken. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Kies de zorg die perfect past bij uw medewerkers.

Zelf een zorgpakket samenstellen **op maat** van uw medewerkers? Dat kan nu **flexibel** en **eenvoudig** met Ethias. U kiest simpelweg de meest geschikte waarborgen uit onze hospitalisatieverzekering, die gecombineerd kunnen worden met die van de verzekering ambulante medische zorgen. Zo beheert u uw zorgbudget optimaal. Bovendien verloopt alles bijzonder efficiënt met onze **digitale tools** voor u en uw personeel.

Hospiflex dekt onder meer de medische kosten die verband houden met een ziekenhuisopname (voor, tijdens en na), alsook de medische kosten gelinkt aan 40 ernstige ziektes en dit zonder tijdsbepanking en zonder dat een ziekenhuisopname vereist is. De medische kosten gelinkt aan alcoholisme, verslaving of overdreven gebruik van geneesmiddelen zijn onder andere niet gedekt.

Andere medische kosten waarvoor geen hospitalisatie nodig is (orthodontische behandelingen, bril...)? Dan is de verzekering Ambulante Medische Zorgen de **perfecte aanvulling** voor uw medewerkers. De medische kosten gelinkt aan sterilisatie en contraceptie zijn onder andere niet gedekt.

Ontdek hoe u zelf een zorgpakket samenstelt met Ethias Hospiflex en Ambulante Medische Zorgen op ethias.be/hospiflex-nl en ethias.be/ambulantezorg.

Om gratis een offerte voor een contract, de infofiche en onze algemene voorwaarden te ontvangen: stuur ons een mail via publiekeselector@ethias.be of raadpleeg onze website ethias.be/hospiflex-nl en ethias.be/ambulantezorg. Voordat u de verzekeringen Hospiflex en Ambulante Medische Zorgen afsluit, lees aandachtig de infofiches en de algemene voorwaarden. De verzekering Hospiflex is een Hospitalisatieverzekering onderworpen aan het Belgisch recht en de verzekering Ambulante Medische Zorgen is een ziekteverzekering onderworpen aan het Belgisch recht. Het betreft jaarcontracten die ieder jaar stilzwijgend worden verlengd, tenzij opzegging minstens 3 maanden vóór de vervaldatum van het contract. Bent u niet tevreden? U kunt een brief sturen naar Ethias, rue des Croisiers, 24 te 4000 Luik, of mailen naar klachtenbeheer@ethias.be. Bij betwisting kunt u een klachtenbrief sturen naar de Ombudsman van de Verzekeringen (www.ombudsman-insurance.be), de Meeûsquare 35 te 1000 Brussel.

Ethias nv, rue des Croisiers 24 te 4000 Luik, is een verzekeringsmaatschappij toegelaten in België onder het nr. 0196 en onderworpen aan het Belgisch Recht. www.ethias.be
info@ethias.be RPR Luik • BTW BE 0404.484.654 • IBAN: BE72 0910 0078 4416 • BIC: GKCCBEBB. Publicitair document. Vormt geen contractuele verbintenis. V.U.: Vincent Pecasse.

We zijn er voor je. **ethias**

KRIS SNIJKERS
Algemeen directeur
van de VVSG

Kinderopvang is zoveel meer dan kinderopvang

De kinderopvang krijgt het al een hele tijd zwaar te verduren. De discussie gaat veelal over de kwaliteit van de kinderopvang en het toezicht daarop, de arbeidsvoorwaarden van de medewerkers en de begeleider-kindratio. Een recente VIONA-studie, uitgevoerd door Idea Consult en het HIVA (KULeuven), bekeek de sector vanuit een ander perspectief en ging dieper in op de relatie tussen de kinderopvang voor baby's en peuters en de tewerkstelling in Vlaanderen. Niet geheel onverwacht stellen de onderzoekers een sterk verband vast tussen het gebruik van formele kinderopvang en het arbeidsleven van de ouders. De gebruikers geven aan dat ze dankzij de formele kinderopvang kunnen gaan werken, hun carrière beter kunnen uitbouwen of meer uren kunnen werken. Gebruikers van formele kinderopvang verminderen minder vaak hun werkuren na de geboorte van een kind, waardoor ze ook minder met een daling van hun gezinsinkomen worden geconfronteerd. De kinderopvang heeft wat dat betreft ook een belangrijk effect op de deelname van vrouwen aan de arbeidsmarkt. Werkende moeders die gebruik maken van de kinderopvang, werken vaker voltijds dan diegenen die niet of minder intensief van formele kinderopvang gebruikmaken. Zij geven aan dat ze net dankzij de formele kinderopvang kunnen blijven werken. De VIONA-studie bevestigt daarmee wat het buikgevoel al aangeeft: een voldoende aantal betaalbare plaatsen in een kinderopvang van goede kwaliteit is onmisbaar om een werkzaamheidsgraad van 80% te behalen.

Net hier staan we echter voor een uitdaging. Van alle lokale besturen die vandaag kinderopvang organiseren, geeft 96% aan problemen te hebben om kinderbegeleiders te vinden. In de helft van de gevallen heeft dat een effect op het aanbod: openingsuren die verminderd moeten worden, een daling van het aantal kinderen die opgevangen kunnen worden, en dus wachtlijsten. Vorig jaar formuleerde de VVSG negen concrete beleidsvoorstellen om de problemen in de kinderopvang weg te werken. Een aantal daarvan heeft de Vlaamse regering ondertussen al opgepikt. Zo investeerde ze 100 miljoen euro extra voor de opvang van baby's en peuters en

krijgt de publieke sector nu eindelijk ook een gelijke subsidie voor de organisatie van kinderopvang. Er is echter nog een weg af te leggen, en daarvoor blijven we vanuit de VVSG in constructief overleg.

De decentralisatie van de buitenschoolse opvang is een tweede dossier dat voor de lokale besturen op dit vlak enorm belangrijk is. Het BOA-decreet geeft de lokale besturen de regie in handen om samen met alle lokale spelers een aanbod aan buitenschoolse opvang en ac-

De VIONA-studie bevestigt wat het buikgevoel al aangeeft: een voldoende aantal betaalbare opvangplaatsen is onmisbaar om een werkzaamheidsgraad van 80% te behalen.

tiviteiten te ontwikkelen. Met de verschuiving van de verantwoordelijkheid verschuiven ook financiële middelen naar het lokale niveau. We stellen daarbij echter vast dat een derde van de lokale besturen hierdoor meer dan 40% van het huidige gesubsidieerde budget op het grondgebied van de gemeente verliest. De financiële middelen waarin de Vlaamse overheid voorziet, zijn onvoldoende om de ambities van het decreet waar te kunnen maken. Daarbij is het ook belangrijk om aan te stippen dat deze ambities verder reiken dan louter 'kinderopvang'. Het BOA-decreet gaat uit van samenwerking tussen initiatiefnemers van het onderwijs, jeugd, sport en cultuur om aan de kinderen een degelijk en aantrekkelijk aanbod te kunnen geven. Een (financieel) engagement vanuit alle betrokken beleidsdomeinen is noodzakelijk om dit decreet uit te kunnen voeren. —

kort

Minder btw voor publieke werken? Kabinet Financiën verduidelijkt

Een EU-lidstaat kan een verlaagd btw-tarief toestaan voor de aanleg van een openbare weg. Dat is niet het geval in België waar eerst de volledige regering hiermee akkoord moet gaan.

In zijn interview in de vorige editie van dit magazine liet federaal minister van Financiën Vincent Van Peteghem onder meer het volgende optekenen: 'We hebben al kunnen realiseren dat de lokale overheden minder btw moeten betalen op publieke werken. Volgens een Europese richtlijn was dat tot voor kort niet mogelijk. Op onze vraag is die Europese richtlijn aangepast en kan het nu dus wel. Zo hoeven gemeenten niet meer per se intergemeentelijk of via een autonoom gemeentebedrijf te bouwen en vermijden we dat investeringen zonder

controle van de gemeenteraad gebeuren en de schuld niet in de lokale begroting zit.' (Lokaal 7-8, p. 35-36) Sommige attente lezers stelden zich vragen bij de draagwijdte van deze passage: kan hieruit worden opgemaakt dat er een wijziging is doorgevoerd in de Belgische regelgeving, waardoor er voor lokale besturen een verlaagd btw-tarief van 6% geldt voor publieke infrastructuurwerken zoals het aanleggen van een weg of het bouwen van een jeugdhuis?

Het kabinet van de minister verduidelijkt in een reactie dat de EU-lidstaten onderling afspraken hebben gemaakt over de btw (die een Europese belasting is), en enkel een verlaagd btw-tarief kunnen toestaan voor goederen en diensten vermeld op bijlage III van de btw-richtlijn. 'Dit is een mogelijkheid, nooit een

verplichting,' aldus het kabinet. 'Na jarenlange onderhandelingen werd een akkoord gevonden tussen de lidstaten over de btw-tarieven en werd deze bijlage met ingang van april 2022 uitgebreid met onder andere punt 10bis: "bouw en renovatie van openbare en andere gebouwen die worden gebruikt voor activiteiten van algemeen belang". Een lidstaat kan dus een verlaagd btw-tarief toestaan voor de aanleg van een openbare weg. Het betreft louter het bestaan van de mogelijkheid om hiervoor een verlaagd btw-tarief in te voeren, geen verplichting.' - Pieter Plas

De btw-richtlijn met bijbehorende bijlagen is te vinden via <https://eur-lex.europa.eu/>, gebruik zoekterm 02006L0112-20220701

Beleids- en beheerscyclus (BBC): aanpassingen goedgekeurd

Op 14 juli wijzigde de Vlaamse regering het besluit over de beleids- en beheerscyclus (BBC) definitief. Met de bijsturing wil ze de transparantie, leesbaarheid en bruikbaarheid van de beleidsrapporten verder verhogen, zodat lokale mandatarissen hun rol ten volle kunnen opnemen. Zo zal vanaf 2026 het meerjarenplan een expliciete beleidsverklaring bevatten, naast een beschrijving van alle beleidsdoelstellingen. Enkele finan-

ciële kerncijfers en ook de investeringen komen prominenter in beeld. Verder zullen het meerjarenplan en de jaarrekening digitaal doorzoekbaar worden en zullen er enkele schema's veranderen. - Ben Gilot

Het besluit is terug te vinden op de website van de Vlaamse regering.

oproepen

Tot 18 september 10.00 uur - GoeBezig

De GoeBezig-prijs belooft bewonersgroepen en lokale besturen die een voorbeeldfunctie hebben omtrent participatieve processen in dorpen. De wedstrijd draait dit jaar rond het thema 'Ontharden van de gemeenschap' (naar een warmer samenleven).

GoeBezig-prijs (dorpsbelangen.be)

Tot 5 oktober - Teken in op LEKP2.1

Het Lokaal Energie- en Klimaatpact (LEKP) 2.1 motiveert lokale besturen om in te zetten op versnelde collectieve renovatie met oog voor sociale diversiteit en toegankelijkheid van hernieuwbare energie via energiegemeenschappen. Vlaanderen maakt hier 16 miljoen euro voor vrij.

Teken tot en met 5 oktober in op het Lokaal Energie- en Klimaatpact 2.1 | Vlaanderen.be

Tot 8 oktober - Lokaal bondgenotennetwerk tegen kinderarmoede

Vlaams minister van Armoedebestrijding Benjamin Dalle lanceert een oproep voor 'lokale bondgenotennetwerken' tegen kinderarmoede. Zulke netwerken moeten leiden tot betere samenwerking tussen actoren die initiatieven nemen tegen kinderarmoede. De Vlaamse regering trekt hier 7 miljoen euro voor uit, met maximaal 150.000 euro per project.

Projectoproep 'lokale bondgenotennetwerk' tegen kinderarmoede (vvsq.be)

STEFAN DEWICKERE

14 en 15 oktober Dag van de Trage Weg: jouw paden en wegjes in de kijker

Fietstochten, wandelingen, lintje-knip bij nieuwe paden, picknicks, zoektochten en nog veel meer: tijdens de Dag van de Trage Weg komen duizenden wandelaars, fietsers, ruiters en andere enthousiastelingen een weekend lang samen op en langs trage wegen. Dit jaar is dat op 14 en 15 oktober. Onbekende parels, eeuwenoude paden en zelfs bedreigde wegjes zijn dat weekend het decor voor ruim 400 activiteiten in heel België. Van de Westhoek tot het Maasland, van Hoogstraten tot in Aarlen, in het groen of in de stad, langs historische wegen of gloednieuwe doorsteekjes.

Iedereen kan een activiteit op het programma zetten: wandel- of mountainbikeclub, jeugdbeweging, werkgroep of wijkcomité of natuurvereniging. Maar ook activiteiten van lokale besturen of samenwerkingen tussen verschillende groepen zijn van harte welkom.

Op www.dagvandetrageweg.be vind je meer informatie en inspiratie. Je kunt er meteen je eigen activiteit registreren. Trage Wegen zorgt voor communicatie en ondersteuning. **Juul Prinsen**

Meer informatie via info@dagvandetrageweg.be of T 09-331 59 29

Tot 30 oktober _ Kinderarmoede en huisvesting: oplossingen voor eenouder- en grote gezinnen

Het Kinderarmoedefonds ondersteunt organisaties die kwetsbare gezinnen op een vernieuwende manier de mogelijkheid geven om degelijk en veilig te wonen. Bijzondere aandacht moet gaan naar gezinnen met zeer jonge kinderen (0-3 jaar). De projecten kunnen langlopend zijn (maximaal 3 jaar) en mogen niet beperkt blijven tot een eenmalige actie.

Kinderarmoede en huisvesting: oplossingen voor eenouder- en grote gezinnen | Koning Boudewijnstichting (kbs-frb.be)

Tot 8 november _ #Regiokracht - verbind mens en omgeving

#Regiokracht ondersteunt sinds 2020 in Meetjesland, Leiestreek en Oostrand Gent projecten die het welzijn van kansarme groepen bevorderen met het milieu als hefboom. Geselecteerde projecten halen eerst zelf de helft van de nodige middelen op en gebruiken hiervoor het crowdfundingplatform op www.streekfondsoostvlaanderen.be. #Regiokracht verdubbelt het opgehaalde bedrag met een maximum van 6000 euro.

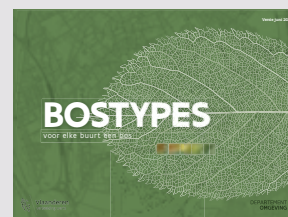
#Regiokracht - Verbind Mens en Omgeving | Koning Boudewijnstichting (kbs-frb.be)

Hoe jezelf beschermen tegen natuurrampen?

Door de klimaatveranderingen dreigen meer natuurrampen zoals de overstromingen van 2021 in Wallonië. Deze evolutie vraagt om waakzaamheid en aandacht. Naast oplossingen zoals risicozones bepalen en manieren van bouwen, spelen verzekeraars en de overheid een essentiële rol bij de pogingen om ons voor het ergste te behoeden en de gevolgen van dergelijke rampen op ons leven te milderen. Deze praktische gids vertrekt van de ervaringen van mensen die overstromingen en de gevolgen ervan hebben meegemaakt. Hij probeert iedereen wegwijs te maken in de vragen die mensen moeten stellen om zich goed te verzekeren tegen rampen, ze te verwerken en ervan te herstellen. De gids wil zijn nut bewijzen zowel voor burgers als voor professionals of familieleden en naasten die mensen in kwetsbare situaties ondersteunen.

www.kbs-frb.be

Voor elke buurt een bos

Vlaanderen is dichtbebouwd en dun bebost. Als we creatief en flexibel omgaan met de ruimte die ons rest, kunnen we veel extra bossen aanplanten. Bovendien kunnen kleine en grotere buurtbossen in en rond steden en dorpskernen talrijke functies vervullen en inspelen op vele uitdagingen. De belevingswaarde voor de buurt kan verhoogd worden en we wapenen ons tegelijk beter tegen de klimaatopwarming. De totstandkoming van bos kan gekoppeld worden aan andere functies zoals recreatie, waterbuffering, verkoeling, verdichting, luchtzuivering enzovoort. Om lokale besturen te inspireren stelt deze brochure vijf bostypes, met bijbehorende boomkeuzes, inplantingsplannen, geleverde ecosysteemdiensten en stakeholdersbenadering: het stadsrandbos (groene gordel rond de gemeente); de boswijk (bosrijkere woonomgeving); het zorgbos (zorg- en welzijnsfuncties); het waterbos (valleien, bronnen, beken en infiltratie); en het bedrijfsbos (meer bos in de werkomgeving).

Website en brochure: <https://omgeving.vlaanderen.be/bostypes>

Waarom voedselverlies een groot probleem is

Jaarlijks gooit de gemiddelde Vlaming bijna 34 kg nog eetbaar voedsel weg en ook op andere momenten in de keten gaat voedsel verloren. Dat is nefast voor het milieu en kost ook handenvol geld. Voedselverspilling vermijden staat in Europa hoog op de agenda. In Vlaanderen hebben de actievoerders tegen voedselverspilling zich verenigd in de Kost-

wINNERS, ze lanceerden een platform boordevol inspiratie met tips op maat om voedselverspilling te voorkomen. Meer weten? Surf naar dekostwinners.be.

Nog tot 21 september kun je in het Europese Single Market Programme - Food Waste for Stakeholders 2023 een project indienen gericht op het verminderen

van voedselverspilling bij consumenten. Denk aan interventies om gedrag te veranderen, onderwijs, informatiecampagnes, meetinstrumenten en oplossingen, studies en technologische oplossingen. Info over deze oproep vind je via het Funding and Tenders-portaal van de Europese Commissie. **Sara Coessens**

Minder zwerfvuilvergoeding

In plaats van 97,7 krijgen lokale besturen dit jaar 62,8 miljoen euro zwerfvuilvergoeding, ook de bijdrage van de producenten van drankverpakkingen daalt sterk na de invoering van een statiegeldsysteem.

Zo staat in het ontwerp van Interregionaal Samenwerkingsakkoord zwerfvuil dat de Vlaamse regering op 14 juli voor de tweede keer principieel goedkeurde. De VVSG zal met het kabinet van minister Zuhal Demir overleggen voor het akkoord definitief wordt goedgekeurd.

Die zwerfvuilvergoeding is een rechtstreeks gevolg van de Europese Richtlijn Single Use Plastics (SUP), de Vlaamse regering keurde eind 2022 al een eerste ontwerp goed, maar nu moeten producenten van zaken die dikwijls als zwerfvuil terug te vinden zijn, minder betalen. Volgens de regering was de financiële weerslag voor de bedrijven anders veel te groot, onder meer omdat de andere Europese lidstaten de Europese SUP-richtlijn minder rigouzeus omzetten. **Piet Coopman**

Meer details in het nieuwsbericht op de VVSG-site.

Vlaanderen coördineert Burgemeestersconvenant

De VVSG fungeert als promotor van het Burgemeestersconvenant, terwijl de intercommunales en provincies optreden als bovengemeentelijke territoriale coördinatoren.

Sinds 2022 heeft het Secretariaat van het Burgemeestersconvenant officieel erkend dat Vlaanderen ook de functie van regionale territoriale coördinator op zich neemt. Dit komt doordat Vlaanderen al enkele jaren verschillende taken uitvoert die bij deze functie passen. Daarbij zitten onder andere de ondersteuning bij het opstellen van CO₂-inventarissen en

het gebruik van de maatregelentool voor emissiereductie op gemeentelijk niveau, de subsidiëring van het Netwerk Klimaat en het Lokaal Energie- en Klimaatpact voor steden en gemeenten, de ondersteuning en subsidiëring van steden en gemeenten in het kader van de Blue Deal en de coördinatie van het gewestelijk overleg rond het Burgemeestersconvenant.

Hierdoor krijgt de Vlaamse overheid een overzicht van de status en de prestaties van de steden en gemeenten in het kader van het Burgemeestersconvenant. Ze krijgt ook toegang tot de gegevens op het platform, omdat deze functionaliteit

geldt voor alle territoriale coördinatoren in het MyCovenant-platform. Het is wel belangrijk om te benadrukken dat de Vlaamse overheid niet van plan is om deze gegevens te wijzigen.

Als je vragen hebt over deze toevoeging van het Secretariaat van het Burgemeestersconvenant Vlaanderen als territoriaal coördinator, kun je tot 30 september contact opnemen met een medewerker van het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap via margot.vancauter@vlaanderen.be. **Elke de Taeye**

De bibliotheek als centrale schakel

Lokale besturen laten hun bibliotheken niet los. Zo blijkt uit de bibliotheekmonitor van sectorvereniging VVBAD, ingevuld door 144 bibliotheken.

Bij één derde van de bibliotheken betalen de gebruikers geen lidgeld. Meer bibliotheken geven aan dat het opstellen van de bibliotheekbegroting voor 2023 moeilijker verliep dan voorheen. Wegens de inflatie zijn de bibliotheekdiensten, het personeel en de boeken zelf duurder geworden. Ook een bibliotheek die over hetzelfde budget beschikt als de voorbije jaren, kan daar dus eigenlijk minder mee doen. Bij drie vierde van de bibliotheken bleef het aantal personeelsleden gelijk in 2023. Een medewerker die met pensioen gaat, wordt maar in 40 procent van de gevallen vervangen, en bij afwezigheid van collega's wegens ziekte, zwangerschapsverlof of loopbaanonderbreking is er zelden een tussentijdse oplossing.

Ondanks de afschaffing van de bibliotheekplicht zo'n zeven jaar geleden, geeft 91% van de bibliotheken aan dat er geen plannen zijn om de bibliotheek te sluiten. In 7% van de gevallen waren er wel plannen, maar die zijn afgevoerd. Terecht, want de openbare bibliotheek blijft de plek bij uitstek waar mensen laagdrempelig in contact komen met allerlei vormen van leesplezier, maar ook met elkaar. **Lieslot Decalf**

Ondersteuning herfstvaccinatie covid

Vlaanderen gaat midden september van start met de nieuwe COVID-19-vaccinatiestrategie. Het vaccin wordt sterkaanbevolen aan de risicogroepen: iedereen van 65 jaar of ouder of in langdurige zorg, personen met eerder vastgestelde onderliggende aandoeningen, alle personen met een verzwakte weerstand, zwangere vrouwen en alle personen werkzaam in de zorgsector. In totaal gaat dit om zowat twee miljoen mensen. Voor andere personen staat het vrij om zich te laten vaccineren. Er komen geen grote Vlaamse vaccinatiecentra en ook geen centraal uitgestuurde uitnodigingen. De vaccins zullen worden toegediend via het circuit van de eerstelijnsgezondheidssector: huisartsen, apothekers, thuis-

verpleegkundigen, de arbeidsartsen en de coördinerend raadgevend arts (CRA) in de woonzorgcentra.

Vlaanderen biedt beperkte ondersteuning als overgangmaatregel voor de organisatie van de herfstvaccinatie. Elke zorgraad krijgt 50.000 euro (de grote ELZ Antwerpen en Gent 100.000 euro) voor de uitwerking en ondersteuning van de vaccinatie en de organisatie van kleinschalige collectieve vaccinatiemomenten. Daarnaast is er ook een beperkte financiering voor de Logo's, Domus Medica en het Apothekersnetwerk (VAN).

Op www.laatjevaccineren.be vind je extra informatie en kun je de webinar van afgelopen zomer nog bekijken. **Tine De Vriendt**

Burgemeester meer politiek verlof

Burgemeesters die in de privésector werken en die met een noodsituatie in hun gemeente worden geconfronteerd, hebben nu recht op politiek verlof zolang die noodsituatie duurt.

Ze behouden voor die afwezigheidsdagen hun recht op loon. De werkgevers kunnen het aan de werknemer betaalde brutoloon (vermeerderd met de werkgeversbijdragen die aan de sociale zekerheid werden gestort) terugvorderen van de gemeente of stad in kwestie. Die kan dan op haar beurt een gedeelte hiervan terugvorderen van de burgemeester. **Thaïs De Vuyst**

Ik zie allerlei probeersels rond burgerparticipatie. Allemaal goed en wel maar het kan geen alternatief zijn voor een lokale democratie. Die gemeenteraadsleden zouden de eerste mensen moeten zijn naar wie de burger stapt om een probleem aan te kaarten. Vandaag kunnen raadsleden te weinig doen met wat burgers hen vertellen, waardoor we onze lokale democratie aan het ondergraven zijn.

Brecht Warnez, Vlaams Parlementslid voor CD&V, schepen in Wingene en professor Bestuursrecht aan de UGent, De Standaard, 12 juli

Het wantrouwen in de politiek is stilaan beangstigend. Hoe kan het dat er zo veel mensen zo negatief over de politiek denken? Dat staat echt niet meer in verhouding tot de werkelijkheid. Mensen strooien met clichés als 'zakkenvullers', als zouden politici allemaal alleen aan zichzelf denken. Dat is natuurlijk niet zo. Zeker op het lokale niveau zitten heel veel politici die gewoon hun best proberen te doen. Het is aan het ontsproten: in Frankrijk worden nu zelfs gemeentehuzen en burgemeesters aangevallen. Dat is nooit eerder gezien in onze contreien.

Jonas Geirnaert, televisiemaker, Knack, 12 juli

Grote terreinwagens zijn niet aangepast aan een stedelijke omgeving. Als andere steden in het buitenland al maatregelen nemen, kan Brussel ook voortbouwen op het onderzoek dat daar wordt gevoerd. Ik stel me dan wel de vraag wat men exact onder een SUV verstaat en hoe men gaat handhaven.

Mobiliteitsexpert Kris Peeters, De Morgen, 13 juli

Het aantal mensen met een leefloon moet omlaag, maar het stuit me tegen de borst dat ze op sociale media uitgescholden worden voor profiteurs of dat sommigen denken dat het een vijfsterrenleven is. We kijken er als stad streng op toe of ze bereid zijn te werken. Maar wat doe je met een vrouw die met haar drie kinderen op straat staat? Het baart mij zorgen dat we in de cijfers zien dat vrouwen veel langer van een leefloon afhankelijk blijven dan mannen. Nieuwkomers hebben dikwijls ook geen netwerk om op terug te vallen.'

Mechels schepen Gabriella De Francesco over de toename van leefloners. De Standaard, 11/8

Het nieuws van die fusie bracht een schokgolf op gang in de gemeente. Dat was heel emotioneel, er gingen veel verwijten over en weer. Maar mensen beseffen niet altijd wat een gemeente allemaal doet. We verzuipen in het werk en er is een tekort aan geschoold personeel.

Burgemeester Greet De Roo van Ruiselede die een fusie met Wingene voorbereidt. De Standaard, 11/8

Hans Knop

Burgemeester Zele

Hans Knop, burgemeester van Zele, kreeg het estafettestokje van burgemeester Björn Prasse uit Blankenberge, om een vragenlijstje à la Proust te beantwoorden. Aan het eind geeft hij het door aan een andere lokale politica/politicus, van een andere partij en ver van Zele.

Wat betekent jouw politieke functie voor jou?

Het unieke voorrecht en de enorme verantwoordelijkheid om met mijn ploeg een toekomst uit te stippelen voor een klein stukje van de wereld en ze ook heel concreet vorm te geven.

Wat was je eerste politieke daad (in de ruimste betekenis)?

Lid worden van het dagelijks bestuur van de Zeelse Jeugdraad. We engageerden ons voor de Zeelse jeugd in het algemeen, zonder onderscheid. Ik denk er nog altijd met een bijzonder gevoel aan terug.

Kom je uit een politiek nest?

Mijn ouders hebben nooit aan politiek gedaan, maar ze waren wel sterk sociaal geëngageerd en ingebed in het verenigingsleven: KAJ, KAV, KWB, ACV... Op die manier kun je dus wel zeggen dat ik het engagement met de papelel heb meegekregen.

Wat zie je als je grootste prestatie?

Een ploeg van sterke mensen verzamelen die met een open blik naar de toekomst kijken en moeilijke beslissingen voor de langere termijn durven nemen – ook al worden die niet meteen door iedereen gemaakt.

Neem je dit ambt mee naar huis?

Een aan-en-uitknop zou handig zijn, maar zo werkt het niet. Ik wil erg aanspreekbaar zijn. Je bent sowieso deels wat je doet. Je betrokkenheid bij mensen en projecten is erg intens. Het maakt dat mijn mentale ruimte thuis vaak erg beperkt is, wat ook mijn gezin raakt.

Heb je vrienden in de politiek?

Absoluut. Mijn ploeg in Zele is echt een vriendenbende geworden. Maar er zijn ook enkele collega-burgemeesters met wie ik af en toe bijtank. Noem het gerust een zelfhulpgroepje, maar dan plezant.

Met wie overleg je het eerst als je een belangrijke politieke beslissing moet nemen?

Ik werk samen met sterke mensen, zowel ambtelijk als politiek. Vaak start een idee in overleg met onze deskundigen. Vóór de politieke besluitvorming is het dan al op zijn praktische haalbaarheid getoetst. Zo'n vlotte wisselwerking helpt de boel vooruit.

Wat vind je zelf je meest uitgesproken positieve eigenschap?

Mijn draagkracht en positieve energie. Voor iets of iemand waarin ik geloof, doorsta ik elke storm.

Welke eigenschap bij jezelf betreur je het meest?

Mijn koppigheid. Niet dat ik blind of doof ben voor goede bijstellingsvoorstellen, maar om me te doen afwijken van een uitgestippeld pad moet je wel erg goede argumenten hebben.

Welke eigenschap waardeer je het meest bij een oppositiedid?

Oppositie mag hard zijn, zolang van mening verschillen maar geen doel op zich wordt. Ik waardeer oppositieden die het partijpolitieke spel overstijgen en constructief debatteren in het belang van onze gemeente.

Met welke historische figuur identificeer je je het meest?

Ik heb het algemeen voor mensen die 'an inconvenient truth' durven vertellen. Het is zo gemakkelijk om de populistische kaart te trekken over complexe thema's zoals klimaat, welvaart of diversiteit. Hoed af voor wie ons een spiegel durft voorhouden én voor de beleidsmensen die ernaar durven handelen. Want het zeggen is natuurlijk één ding, het doen een ander.

Wie zijn je huidige helden?

Al wie het algemeen belang laat primeren op het eigenbelang. De onbaatzuchtigen, zeg maar. Ze roeien vaak tegen de stroom in met maar één doel voor ogen: een steen in de rivier verleggen.

Waar zou je nu het liefste zijn?

Eerlijk? Ergens ver weg. Even ongestoord de batterijen opladen en er dan weer vol tegenaan.

Welk woord of welke zin gebruik je te vaak?

'Het is wat het is.' Ik kan moeilijk om met de onmacht die dat uitdrukt. Maar vaak moet je roeien met de riemen die je hebt.

Wat koester je het meest?

Mijn thuis. Ik kan echt genieten van gewoon thuis zijn, met mijn drie tieners en mijn vrouw.

Wat is volgens jou de diepste ellende?

Machteloos moeten toezien hoe mensen dicht bij jou de strijd die ze strijden, verliezen.

Wat is je favoriete bezigheid?

Hangen met vrienden. Maakt niet uit op welke manier.

Ga je nog af en toe op café in de gemeente?

Absoluut. Waar mensen zijn, vind ik energie. En het helpt om de vinger aan de pols te houden.

Wat is je motto?

Mogen het er twee zijn? Het eerste komt van Nelson Mandela: 'It always seems impossible, until it's done.' Het tweede is van Patch Adams, grondlegger van de Cliniclowns: 'If you focus on the problem, you can't see the solution.'

Aan wie geef je de estafettestok door?

Aan burgemeester Sven Deckers van Brecht. —

BOON TENSLEY

De VVSG kijkt vooruit naar de verkiezingen van 2024 en werkt samen met haar leden aan de opmaak van een nieuw memorandum. In Lokaal laten we een reeks inspirerende en kritische mensen met een heldere visie op de samenleving aan het woord. We vragen hen onder andere hoe lokale besturen kunnen inspelen op de belangrijkste maatschappelijke uitdagingen, wat het lokale bestuur voor hen betekent, hoe ze de relatie met de andere overheden zien, en hoe het *tout court* beter kan.

02

Karel Van Eetvelt

is gepokt en gemazeld in de ondernemings- en bestuurderswereld. Van 2004 tot 2017 was hij gedelegeerd bestuurder van Unizo, de vereniging van ondernemers, kleine en middelgrote ondernemingen en vrije beroepen. Nadien was hij onder meer CEO van Febelfin, federatie van de financiële sector in België, en voorzitter van de VDAB. Hij zetelt in het bestuur van bouwgroep Matexi en van verschillende andere organisaties.

'Het lokale bestuur is voor mij het niveau dat het dichtst bij de burger staat. "De burger" is voor mij een containerbegrip, het slaat op alle mensen, de hele samenleving. Het is jammer dat de impact van het lokale niveau zo vaak onderschat wordt. En dat er een grote disconnectie bestaat tussen de beleidsniveaus die over de belangrijke dingen in het leven van mensen beslissen. De afstand tussen de burgers en die beleidsniveaus is zeer groot. De lokale besturen zitten echt tussen "de burger" en de andere beleidsniveaus (Vlaams, federaal, Europees). Lokale politici en ambtenaren worden zeer direct geconfronteerd met de weerslag van die beslissingen op de mensen in hun gemeente of stad. Ze zijn vaak ook het enige aanspreekpunt voor veel van die mensen. Daarom zou er veel meer rekening moeten worden gehouden met de stem van lokale besturen. Nu worden ze al te vaak als een aanhangsel beschouwd.'

'Tegelijk stel ik wel vast dat lokale politici zich te veel alleen maar met dat lokale bezighouden en te weinig het verband met het centrale beleid leggen. Dat "directe contact" zou veel meer als een voordeel of een kans uitgespeeld moeten worden. Maar dat houdt ook in dat ze geen antwoorden meer geven in de stijl van "dat wordt hogerop beslist" of "we hebben er geen vat op". Dergelijke antwoorden verhogen de frustraties bij mensen. Ik begrijp dat er veel op lokale politici afkomt en het allemaal

zeer complex is, maar toch is het belangrijk om ook het grotere plaatje van het beleid te zien en burgers daarin mee te nemen.' 'Het lokale niveau moet dus zelf goed nadenken over zijn positionering in het beleidslandschap en de relatie met de andere niveaus. Het kan een aanspreekpunt zijn voor alle problemen, uitdagingen en frustraties waarmee mensen geconfronteerd worden. Lokale politici kunnen een ideaal aanspreekpunt en doorgeefluik zijn en zo deel van de oplossing van frustraties en problemen worden. Dit is een visie die botst met die van mensen die vinden dat dienstbetoon afgeschaft moet worden. Het tegendeel is waar, het moet juist in ere hersteld worden. Het kind is met het badwater weggegooid. Omdat er een aantal misbruiken waren aan dat **dienstbetoon** moest het maar meteen volledig weg. Logisch dat de afstand tussen de burger en het beleid dan groter wordt. Mensen verwachten dat de burgemeester en schepenen naar hen luisteren en een aanspreekpunt voor hen zijn. Dat mag je niet weggooien.'

'Heel wat lokale besturen kampen met krapte op de arbeidsmarkt. Voor lokale besturen zou die krapte er eigenlijk niet mogen zijn. Steeds meer mensen hechten belang aan "maatschappelijke meerwaarde" in een job. En zijn zelfs bereid beter betaald werk te laten staan voor werk waarvan ze echt

voelen dat het meerwaarde voor de samenleving creëert. Dat is een uitgelezen kans voor lokale besturen. Het betekent wel dat overheden komaf moeten maken met dwaze regels uit het verleden. Ik geef een voorbeeld. Ik ben zelf bestuurder van een instelling voor personen met een handicap. Die is in de loop der jaren gegroeid van dertig naar 150 medewerkers. We zochten een verantwoordelijke voor de HR en kregen een kandidaat uit de privésector met tientallen jaren ervaring over de vloer. Maar ze had geen masterdiploma, waardoor we haar niet naar behoren kunnen verlonen. In de privé hebben ze die diplomadwang al lang achterwege gelaten. Als onze overheidsdiensten versneld naar moderner aanwervings- en personeelsbeleid schakelen, ben ik er zeker van dat de krapte op de arbeidsmarkt zich bij overheidsdiensten veel minder zal laten voelen.'

'Het lokale bestuursniveau moet volop inzetten op connectie, op verbinding maken. Dat doen besturen het best ook in samenwerking met de private sector en het middenveld. De centrale vraag zou moeten zijn: hoe kunnen we samen uitdagingen, problemen van mensen oplossen? Ik geef weer graag een voorbeeld uit een van mijn vorige levens. Om efficiëntie-renden beslissen banken op een bepaald ogenblik om steeds meer lokale kantoren te sluiten. Tussen haakjes, ik vind dit nog steeds een kortzichtige beslissing die onderschat hoe belangrijk persoonlijk contact met klanten is. Lokale politici krijgen te maken met ontevreden burgers, omdat ze niet meer "om de hoek" bij een bank terecht kunnen. Waarom als lokaal bestuur niet zelf initiatief nemen en de banken uitnodigen om samen bancaire basisdienstverlening op te zetten? Gemeenten zouden hiervoor lokalen ter beschikking kunnen stellen, banken gekwalificeerd personeel.'

'Ook het verenigingsleven 2.0 moet er komen, het moet eigentijds. Een vereniging die kampt met een gebrek aan vrijwilligers, moet zich afvragen hoe dat komt. En dan moet de vereniging zich aanpassen aan de vrijwilliger, niet andersom. De mens is van nature op zoek naar verbinding, dat moet je naar boven brengen. Een gemeente kan mee zorgen voor die connectie, bijvoorbeeld met cultuur- en sportinfrastructuur. Daar komen mensen samen. Het verontrust me dan ook dat veel gebouwen die in de jaren zeventig en tachtig gebouwd zijn, in verwaarloosde staat geraken. Er zijn dringend nieuwe investeringen nodig, de budgetten zijn te klein. En het belang van de aanwezigheid van die infrastructuur om weer meer verbinding te creëren wordt onderschat.'

Het kind is met het badwater weggegooid. Omdat er een aantal misbruiken waren aan het dienstbetoon, moest het maar meteen volledig weg. Logisch dat de afstand tussen de burger en het beleid dan groter wordt.

'Hoe krijg je deze situatie gekeerd? In ieder geval zijn er meer middelen nodig. Daarnaast moeten de lokale besturen meer kennis over netwerkvorming opbouwen en de weg naar de middelen vinden. De driehoek beleid - privé - middenveld is daarbij erg belangrijk. Laat het niet allemaal afhangen van de centrale overheden. Ga zelf op zoek naar verbindende krachten in de gemeente. In iedere gemeente wonen mensen met invloedrijke posities in bedrijven en overheidsdiensten, ondernemers, creatieve mensen... spreek hen aan, breng hen samen, ga op zoek naar de win-win.'

'Een **organisatie als de VVSG** moet goed de vertaalslag naar het lokale niveau maken, jullie moeten de taal van de lokale besturen spreken, maar ook geloof in vooruitgang en enthousiasme creëren. Een duidelijke toekomstvisie voor het lokale niveau ontwikkelen en een strategie om die te realiseren. Een grote toekomstdroom - "*We will go to the moon and come back safely*" (J.F. Kennedy) - is belangrijk, maar er komt pas iets van, als de eerste stap gezet wordt. Probeer voor die eerste stap enthousiasme te creëren.'

'De VVSG kan ook een rol spelen in het versterken van de connectie tussen de beleidsniveaus en het contact tussen burgers en beleid. Ik heb zelf met stijgende verbazing naar het fusieverhaal tussen gemeentes gekeken. De grote drijfveer voor die fusies lijkt mij vooral "meer middelen vergaren". Terwijl de echte drijfveer betere dienstverlening aan de burgers zou moeten zijn. Dat gaat niet alleen over de middelen hebben om gekwalificeerd personeel aan te trekken voor de complexe uitdagingen waarvoor steden en gemeenten staan. Uiteraard is dat belangrijk, maar het gaat ook over het verbeteren van het contact tussen de individuele burger en het beleid. Beide zijn even belangrijk. Ik heb nu vaak de indruk dat het laatste gewoon vergeten wordt. Mijn voorspelling is dat de antipolitiek daardoor alleen maar zal groeien. Waarom niet de mogelijkheid creëren voor ambtelijke fusies en beleidsmatig kleinere gemeentes behouden?'

NATHALIE DEBAST

VVSG-directeur Belangenbehartiging en Communicatie

Samen voor toegankelijker dienstverlening

Het stadhuis van Roeselare is volop in verbouwing. De dienst burgerzaken en het meldpunt 1788 vonden een tijdelijk onderkomen in het gebouw van Kenniscentrum ARhus, de openbare bibliotheek van de stad. Hier begonnen de medewerkers van de dienst burgerzaken en van ARhus samen te werken en namen ze een aantal dienstverleningsprocessen onder de loep.

Met de gemeente Deerlijk als observerende partner begonnen de stad Roeselare en ARhus aan het project 'Testhuis' in het kader van Gemeente Zonder Gemeentehuis (GZG). Bedoeling was de dienstverlening meer mensgericht te maken, op basis van wat de gebruikers zelf aan ervaringen en suggesties hebben. Voor het Testhuis-project waren zes processen geselecteerd, drie van ARhus en drie van de stad Roeselare. De drie van ARhus waren digitale hulpvragen beantwoorden in het toekomstige digipunt van ARhus, uitleen van bibliotheekmaterialen met zelfontleentoestellen, en inschrijven voor activiteiten van ARhus. Voor de stadsdiensten ging het over de aangifte van een adreswijziging, de

aanvraag van een uittreksel uit het strafregister en de aangifte van verlies of diefstal van je identiteitskaart. 'Voor elk van deze processen gingen we met de hulp van burgers en met medewerkers op zoek naar mogelijke drempels en oplossingen,' zegt Bruno Daems, verantwoordelijke innovatie en ontwikkeling bij ARhus.

Burgerpanel: de sleutel tot succes

Alles startte met een burgerpanel, het succes van het project, volgens Bruno Daems. Het liep anders niet direct van een leien dakje: via de gemeentelijke nieuwsbrieven en een postkaartje werd een open oproep verspreid naar iedereen die zijn of haar mening over de dienstverlening wou geven, maar daar kwam

niet zoveel reactie op. Daarom werd de oproep in een tweede fase op een meer persoonlijke manier aangepakt door mensen aan te spreken en contacten met intermediairen. Zo gingen ze bijvoorbeeld de bedoeling van het burgerpanel uitleggen aan de deelnemers van de maandelijkse praattafels met anderstaligen. Die persoonlijke stijl werkte wel, meteen waren er veel geïnteresseerden. Er volgden ook enkele testsessies bij organisaties van mensen in armoede om de drempel te verlagen. Uiteindelijk kwam er een burgerpanel van veertig geëngageerde mensen tot stand, en nog eens 120 Roeselarenaars konden op andere momenten hun mening kwijt.

Dan was het tijd voor een drietal testmomenten met telkens een 15-tal deelnemers van het burgerpanel in het ARhus Café, met een hapje en een drankje. Soms ging het er ook echt heel informeel aan toe, herinnert Bruno Daems zich: 'Bij het testen van waar mensen het moeilijk mee hadden bij het uitlenen van boeken in ARhus, zijn we echt naast hen gaan staan. Deze procedure loopt via een toestel met touchscreen waar mensen hun bibliotheekpas-

Pas wanneer de medewerkers de bibliotheekbezoekers persoonlijk aanspraken, waren mensen geïnteresseerd in het geven van hun mening over de dienstverlening.

STEFAN DEWICKERE

Bruno Daems:
'Het succes van het project is het burgerpanel.'

STEFAN DEWICKEERE

Darline Vandaele:
‘Als je naar de burger stapt, verneem je hoe die het ziet. Vaak zit je namelijk zodanig vast in je eigen werkwijze, dat je toch met oogkleppen rondloopt. Dit los je op door met gebruikers in gesprek te gaan.’

je moeten scannen. We wisten al uit de statistieken dat dit proces in 10% van de gevallen werd afgebroken. Uit de observaties bleek al snel waar het misliep.’ Zo bleek een aantal gebruikers bijvoorbeeld niet te zien dat het een touchscreen is. Dat was makkelijk op te vangen door een duidelijke markering met een wijzende vinger op het scherm aan te brengen. Of het bleek dat termen zoals ‘overzicht’ niet voor iedereen duidelijk waren. Samen denken over betere, verstaanbaardere termen kon dit probleem oplossen.

Gelijklopende indrukken

Om het omgaan met digitale vragen en het opzetten van een digipunt te testen maakte het Testhuis een testopstelling met verschillende varianten. Zo was er bijvoorbeeld een variant met begeleiding en een zonder. ‘We hebben het digipunt getest op verschillende verdiepingen van ARhus en ook op andere locaties,’ vertelt Bruno Daems. ‘We bekeken hoe de burgers reageerden op elke variant. We vroegen de gebruikers naar wat ze goed of slecht vonden en wat ze ervan verwachtten. We zijn met onze testopstelling trouwens ook naar de bibliotheek van Deerlijk getrokken om ze ook daar uit te testen.’ En wat bleek? De inwoners daar zitten wel degelijk op dezelfde golflengte als die van Roeselare.

Sofie Hatse, innovator burger en welzijn bij gemeente en OCMW Deerlijk: ‘Wij hebben voor onze digipunten

ARHUS ROESELARE

Bij het verbeteren van de dienstverlening is het zaak om ook de ervaringen van de medewerkers mee te nemen.

De 10 tips van het project Testhuis voor betere dienstverlening

- 1 Leer alle stappen van het proces kennen.
- 2 Identificeer de persona's/gebruikers van het proces.
- 3 Incorporeer de ervaring van de medewerkers.
- 4 Detecteer de drempels samen met een diverse groep van burgers.
- 5 Definieer mogelijkheden om fysieke en digitale drempels weg te werken.
- 6 Test de verbeteringen waar je als organisatie invloed op hebt.
- 7 Voer de voorstellen met positieve impact op de organisatie, medewerker en burger uit.
- 8 Communiceer over de vernieuwingen naar medewerker en burger.
- 9 Rol de verbeteringen uit naar gelijkwaardige processen.
- 10 Herhaal, herhaal, herhaal...

Lees meer over het project Testhuis op www.arhus.be/testhuis-terugblik

voortgebouwd op de ervaringen van Roeselare. We hebben ook wel zelf een onderzoek gedaan. We wilden vooral nagaan wat de burgers misten. Naast collectieve vorming voor mensen bleek dat vooral 1-op-1 ondersteuning te zijn. Voor dat laatste hebben we dan ook digipunten opgezet, maar ook een helpdesk aan huis voor mensen die zich moeilijk kunnen verplaatsen.’ Maar ook zij komt tot de conclusie: of je nu in een stad of in een kleine gemeente woont, de digitale vragen zijn doorgaans dezelfde.

Nieuwe invalshoeken

Ook Darline Vandaele, programmagisseur dienstverlening stad en OCMW Roeselare, is na deze ervaringen overtuigd van de zin van werken met burgerpanels. Medewerkers hebben geleerd dat ze niet bang hoeven te zijn om te

luisteren naar verbetervoorstellen van burgers. Integendeel, die externe blik is noodzakelijk om de organisatie goed te doen draaien. ‘We hebben bijvoorbeeld gemerkt dat we zelf vaak denken dat een bepaald punt het begin is van een dienstverleningsproces, dat we vanaf dat punt de dienstverlening moeten testen,’ zegt ze. ‘Maar tijdens onze contacten met kwetsbare burgers merkten we dat sommige mensen niet eens weten hoe ze op dat “beginpunt” moeten geraken.’

Allemaal hebben ze ondervonden dat er dingen zijn waar je zelf niet aan denkt, hoewel ze zo voor de hand liggen en soms gemakkelijk en snel op te lossen zijn. Daardoor kunnen meer mensen kiezen voor het digitale. ‘We denken nog te weinig in termen van *e-inclusion by design*,’ merkt Sofie Hatse op. ‘We bouwen zelf iets en lanceren het, maar we moe-

Een level hoger

Tegelijk met het Testhuis startte Deerlijk samen met Wevelgem en Wervik het GZG-project 'Level' oftewel 'Naar een open, nabij en loketvrij huis van de gemeente' om de dienstverlening en de ruimtelijke infrastructuur naar een volgend level te tillen.

De eerste vraag van het Level-project was: stel dat alles gedigitaliseerd is en je als burger eigenlijk niet meer naar het gemeentehuis hoeft te gaan, en stel dat iedereen het ook allemaal zelf kán, is er dan nog wel een gemeentehuis nodig? En de tweede vraag was: stel dat er dan nog wel een gemeentehuis nodig is, hoe moet dat er dan uitzien? Heb je dan nog een loket nodig? En hoe is de werkplek van de medewerker dan? Met andere woorden: hoe ziet de werkplek van de toekomst eruit voor deze mensen?

Net als bij het Testhuis was het belangrijk van de opmerkingen van de belanghebbenden – de inwoners dus – te vertrekken. Via verschillende kanalen lanceerde de gemeente een digitale enquête. Op een infomarkt stonden panelen waar mensen een bolletje konden plakken bij de dienstverlening die ze wel of niet wilden. Bezoekers van de bibliotheek, de sociale kruidenier, het sociaal huis, de speelpleinwerking en de buurtwerking werden geraadpleegd. En mensen konden reageren op stellingen als 'Ik wil videobellen met een medewerker' of 'Ik wil met een chatbot praten'.

Dat burgers zeker nog een gemeentehuis willen, was overduidelijk. Ongeveer 80% van de deelnemers reageerde met 'ja' op de eerste vraag, vooral omdat ze met een mens willen kunnen spreken. Ook de medewerkers zelf zien nog altijd de waarde van menselijk contact, zeker bij wat complexere situaties. Ze krijgen liever wat meer tijd dan nu in de gevallen waar een afspraak wenselijk is.

Ook hebben mensen het liefst dat alle dienstverlening gecentraliseerd is, zodat je op dezelfde plek terecht kunt met je vraag over vrije tijd, over je leefloot en voor een nieuwe identiteitskaart.

En groot of klein, ook bij het Level-project bleek dat de wensen en behoeften van gebruikers sterk gelijklopen. Met de drie gemeenten werkten Sofie Hatse en haar team dus een schema uit dat *schaalbaar* is, dat even goed bruikbaar is in een stad als in een kleinere gemeente. 'We zijn uiteindelijk geland met zes thema's en drie tot vier aanbevelingen per thema. Deze stellen we graag ter beschikking van andere steden en gemeenten.' **JVD**

Meer over het project Level op www.gemeentehuisvandetoekomst.be

STEFAN DE WICKERE

Sofie Hatse:

'We denken nog te weinig in termen van *e-inclusion by design*. We bouwen zelf iets en lanceren het, maar we moeten eigenlijk de omgekeerde weg volgen.'

ten eigenlijk de omgekeerde weg volgen.'

Darline Vandaele vult aan: 'Als je naar de burger stapt, hoor je hoe die het ziet. Vaak zit je namelijk zodanig vast in je eigen werkwijze, dat je met oogkleppen rondloopt. Dit los je op door met gebruikers in gesprek te gaan.' En niet alleen de gebruikers kunnen hun duit in het zakje doen, weet ze. 'Het was ook een groot voordeel dat we van in het begin met de medewerkers hebben samengewerkt. Ze hebben hun inbreng gedaan en mee nagedacht over verbetervoorstellen. Daardoor is er wel draagvlak voor de veranderingen die we willen doorvoeren.'

Opleiding voor baliemedewerkers

Darline Vandaele zag dat veel mensen toch nog fysiek langskwamen, ook voor processen bij de stad bij de stad die al volledig digitaal konden gebeuren. 'Daarom hebben we de baliemedewerkers opleiding gegeven over hoe je kunt zien dat de klant die voor jou staat niet zo digitaal vaardig is. En hoe je, in het korte moment dat je samen met hem of haar iets doet, toch een digitale prikkel kunt geven en de persoon in kwestie kunt motiveren om de digitale manier van werken eens te proberen.'

Dat de computer onmisbaar geworden is, maar de mens minstens even onmisbaar blijft, is nog wel de belangrijkste conclusie van het hele project, geformuleerd door Bruno Daems: 'Er is zoveel uit dit traject gekomen, zoals hoe we meer mensen op de digitale weg kunnen zetten en hen daarbij begeleiden, maar ook hoe belangrijk fysieke aanwezigheid én een glimlach zijn. Zo blijven we voortaan in onze communicatie vermelden dat mensen zich niet alleen digitaal kunnen inschrijven maar ook fysiek of telefonisch.'

Dat de burgerpanels hun plaats in de lokale werking verworven hebben, is ook duidelijk, ook voor heel andere processen. Het is eigenlijk maar een kleine investering voor zoveel meerwaarde die het biedt in het optimaliseren van de dienstverlening. Toen de burgers de vraag kregen of ze na het Testhuis wilden blijven deelnemen aan burgerpanels, reageerden die gelukkig ook zeer positief. —

JOKE VAN DYCK

VVSG-projectmedewerker e-inclusie

De projecten Level en Testhuis kwamen er met de steun van Gemeente Zonder Gemeentehuis, een project van Vlaamse Veerkracht, het relancebeleid van de Vlaamse Regering dat gefinancierd werd door de Europese Unie via NextGenerationEU.

Ga eens op datawalk

Van deelvoertuigen tot parkeermeters of vuilnisbakken: overal verzamelen bedrijven gegevens over jou en mij. Maar waarvoor en waarom? Om te weten wat zij meten kun je zelf op datawalk, of een datawalk uitwerken voor je doelgroep.

‘Door je bewust te zijn van wat artificiële intelligentie rondom jou aan het mijnen is, ga je niet per se hui-verig staan tegenover deze vooruitgang, maar weet je wel wat er precies gebeurt, wat de beste manier is of welke voordelen het oplevert. Zo hebben leveranciers vaak een badge om de paaltjes in het centrum in de grond te doen zakken, dat is in elk geval veel privacy-vriendelijker dan nummerplaatherkenning, wat ook gebeurt,’ vertelt Michiel Vaes van het Kenniscentrum Data & Maatschappij en de onderzoeksgroep imec-SMIT. VUB. Tot voor kort organiseerde hij wandelingen in steden, maar die zijn ondertussen zo populair dat het centrum een kaartensysteem heeft ontwikkeld, waardoor iedereen zelf zo’n wandeling kan organiseren.

‘Om gegevens van je te verzamelen hoef je niet zo nodig een smartphone te bezitten,’ zegt Michiel Vaes. ‘Zelfs met een ouderwetse telefoon kun jij perfect gelokaliseerd worden dankzij de data van de zendmasten. Ook met de gegevens van Proximus, Visa en Mastercard kan een stad precies weten uit welke streek de bezoekers komen en hoeveel ze uitgeven. Dat is ideaal voor een gerichte marketingcampagne. Dat is eigenlijk oude technologie, daar komt geen artificiële intelligentie aan te pas, net zomin als bij de traditionele klantenkaarten van de supermarkten. Ken je het verhaal van die vrouw van wie de supermarkt door haar veranderde aankoopgedrag met direct mailing

STEFAN DEWICKERE

Het verdienmodel van deelsteps zit in het verkopen van de trajecten, dat zijn nuttige gegevens voor de stadsplanning.

al babyspullen begon aan te bieden, terwijl zij zelf niet eens wist dat ze zwanger was?’

Dat is al behoorlijk ingrijpend, wat voegt de artificiële intelligentie hier nog aan toe? Michiel Vaes: ‘In het Brusselse City 2 hangt er niet alleen een camera-sticker maar ook een waarschuwing dat er “beacons” en “sniffers” worden gebruikt. Op elke etalage hangt een bluetooth-tracker die probeert met jouw bluetooth contact te maken en daardoor precies weet hoelang jij voor een bepaalde etalage blijft hangen. Dat is vooral voor City 2 interessant, want voor de

plaatsen waar jij langer blijft staan, kunnen zij een hogere huurprijs vragen. Dat is al redelijk privacygevoelig. De anonimiteit schuilt erin dat de code niet aan je ID is gekoppeld.’

Toch wil Michiel Vaes ons geen angst aanjagen, hij wil ons rationeel informeren. ‘De huur van deelsteps dekt amper de kosten van aankoop, herstel en verplaatsing van de steps, het verdienmodel zit in het verkopen van de trajecten aan bedrijven en aan steden. Bij de heraanleg van straten zijn de gegevens van die steps handig om te weten waar fietspaden breder moeten worden. Je kunt die gegevens dus nuttig gebruiken voor je stadsplanning.’ Hij kan zo nog een aardig voorbeeld uit de mouw halen. ‘Denk aan de slimme vuilnisbak. Een domme zegt niet dat hij vol is, een slimme laat dat wel weten en dat is handig voor de ophaaldienst. Al kun je er ook een drone voor inzetten die aangeeft waar er vuilnis ligt.’ —

MARLIES VAN BOUWEL
redacteur Lokaal

Zelf op stap?

Op data-en-maatschappij.ai/tools/datawalk lees je hoe je een stadsdatawandelings kunt organiseren. Tijdens de wandeling zijn de door de onderzoeksgroep van het kenniscentrum en imec-SMIT.VUB ontwikkelde borden erg gebruiksvriendelijk, je kunt ze downloaden op data-en-maatschappij.ai/uploads/databronkaarten.pdf.

TOM CORNILLE

Eerste uitbetalingen

Enkele dagen voor de jaarvergadering van OFP Prolocus op 23 juni 2023 ontvingen de eerste gepensioneerden uit de VVSG-groep hun kapitaal. Dit aanvullende pensioen(tje) heeft betrekking op de periode dat hun werkgever een bijdrage in het fonds heeft geleverd, en dit vanaf 1 januari 2022. De cirkel is daarmee rond, het OFP geraakt hiermee beetje bij beetje op kruissnelheid. Voor alle duidelijkheid: contractanten die op pensioen gaan bij besturen die vroeger ook bij de groepsverzekering Ethias/Belins waren aangesloten, krijgen ook van daaruit nog een aanvullend pensioen, maar dit staat los van OFP Prolocus.

OFP Prolocus stilaan op kruissnelheid

In 2022 beslisten de Vlaamse lokale besturen massaal om de aanvullende pensioenen van hun contractanten zelf te beheren. Op initiatief van de VVSG vond de sector hiervoor een partner in OFP Provant, een pensioenfonds met ruim tien jaar ervaring in het beheer van aanvullende pensioenen voor het Antwerpse provinciebestuur en een aantal lokale besturen in de provincie Antwerpen. OFP Prolocus is het kind van dit partnerschap. We blikken terug op het voorbije anderhalve jaar en duiden markante cijfers uit het eerste jaarverslag, dat de algemene vergadering op 23 juni goedkeurde.

Met het politieke akkoord tussen de VVSG en de raad van bestuur van OFP Provant in oktober 2021 begon het fonds aan een dolle rit. Het zou immers op zowat alle parameters acht tot tien maal groter worden. Om die kwantumsprong mogelijk te maken werden er tussen december 2021 en juli 2022 vier (soms 'buitengewone') algemene vergaderingen gehouden. De raad van bestuur kwam tussen oktober 2021 en juli 2023 twaalf keer samen, en kreeg in juni 2022 een aangepaste samenstelling.

Het fonds verwerkte de toetreding van zowat 670 publieke werkgevers. Daarnaast kwamen er een duurzaamheidscharter en een beleggingsaanpak voor de verschillende vermogens. Tegelijkertijd maakte OFP Prolocus afspraken met sociale secretariaten, met de RSZ, de Kruispuntbank Sociale

Zekerheid en met zijn eigen dienstverleners die instaan voor de zogenaamde pensioenadministratie. De doorstroom van gegevens die vertrekken bij de publieke werkgever en via verschillende stations versluisd worden naar het fonds, is immers essentieel

om de besturen correct te kunnen laten bijdragen, en aan het eind van de rit voor de contractant een juiste uitkering te kunnen uitbetalen.

Ook achter de schermen bracht de uitbreiding veel met zich mee: zowat alle contracten met externe dienst-

Het lokale publieke landschap is divers en bestaat uit grote en kleinere spelers. Dit vergt veel van OFP Prolocus op het vlak van communicatie, maar ook bij praktische en financiële kwesties zoals de regeling voor de bijdrage in de werkingskosten.

verleners moesten worden herzien en de interne personeelsbezetting moest en moet worden versterkt. Daarnaast werden er enkele specifieke projecten opgestart: een nieuw webplatform, een strategie voor gemeenten met fusieplannen en een uitgewerkt aanbod voor de historische Provant-besturen om over te stappen naar de pensioentoezegging van recent toetredende besturen van de VVSG-groep. Dagelijks bestuur en raad van bestuur volgen de projecten, de interne werking en de kostenevolutie nauwgezet op.

Voorzichtigheid en duurzaamheid

De Vlaamse lokale besturen willen een voorloper zijn op het gebied van duurzaamheid en hechten er belang aan dat het fonds bij het beheer van hun bijdragen een toegevoegde waarde levert aan de realisatie van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties. Zie hierover het artikel in het februari-nummer van Lokaal. In het jaarverslag staat hierover een geconsolideerd rapport, al gebeurde dit voor 2022 nog maar alleen voor het Provant-geheelte van het fonds. Op 31 december 2022 had OFP Prolocus immers nog geen gelden doorgestort gekregen van de RSZ die betrekking hebben op de nieuwe toetreders. Die vertraging in de financiële stromen had het enorme voordeel dat het slechte beursresultaat van 2022 aan het vermogen van de VVSG-besturen is voorbijgegaan, maar ook dat OFP Prolocus de kans had om na een uitgebreide studie – een zogenaamde ALM – de risicoappetijt van de Vlaamse lokale besturen en de verwachte verplichtingen van deze besturen op elkaar af te stemmen en in een beleggingsstrategie te vertalen. Bij een ALM-studie wordt nagegaan wat de ideale beleggingspolitiek is, op basis van enerzijds het risico dat besturen willen nemen, en anderzijds de verplichtingen die het fonds en de besturen, rekening houdend met een bepaald gewenst rendement, willen financieren. Het resultaat is de strategische activa-allocatie, de ‘SAA’ in het jargon van het fonds.

Het beleggingscomité van het fonds, met ook vertegenwoordigers van enkele lokale besturen, liet zich hierbij adviseren door Vlerick-professor Jan Longeval en stelde aan de raad van bestuur en de algemene vergadering voor om de

Het fonds wil een voorloper zijn in duurzaam beleggen. De vermogensbeheerders krijgen op dat vlak strenge normen opgelegd.

eerstvolgende drie jaar in te zetten op 38% risicodragende activa (hoofdzakelijk aandelenfondsen, maar ook een beperkt aandeel vastgoedfondsen en niet-beursgenoteerde activa) en 62% vastrentende activa (overheids- en bedrijfsobligaties). De vermogensbeheerders van het fonds zijn ondertussen met deze richtlijnen aan het werk, nadat de RSZ begin april de eerste gelden had doorgestort.

Moeilijke bevalling, mooi kind

Op 31 december 2022 waren 268 van de 300 Vlaamse gemeenten en OCMW's aangesloten bij OFP Prolocus. Op een haar na is dat dus een marktaandeel van 90%. Ook twaalf van de dertien Vlaamse centrumsteden zijn erbij. Maar het lokale publieke landschap is divers en bestaat uit grote en kleinere spelers. Dit vergt veel van het fonds op het vlak van communicatie, maar ook bij praktische en financiële kwesties zoals de regeling voor de bijdrage in de werkingskosten. Uiteindelijk kwam er een kostenbijdrage tot stand die een combinatie is tussen een forfait per werkgever en een bedrag per aangeslotene om een evenwicht te vinden tussen die grote en de kleine besturen. Voor de hele kleintjes is er een gunstregeling. In totaal verenigt OFP Prolocus 757 besturen als ‘bijdragende entiteiten’. Naast gemeenten en OCMW's zijn dat onder meer nog OCMW-verenigingen, autonome gemeentebedrijven, projectverenigingen en hulpverleningszones.

OFP Prolocus voorziet in een aanvullend pensioen voor 88.800 actieve aangeslotenen, dit zijn contractuele medewerkers die op 31 december 2022 in dienst van een bijdragend bestuur waren. Zowat 14% van hen is tussen de 55 en de 60 jaar oud, dit is de grootste groep. Er wacht de besturen en het fonds dus op relatief korte termijn een golf van pensioneringen. De twee onmiddellijk jongere groepen (45 - 50 en 50 - 55) zijn merkbaar kleiner, maar daarna volgen er weer drie vijfjarige periodes die samen goed zijn voor zowat 39% van de populatie,

allemaal contractanten die nu tussen de 30 en de 45 jaar zijn. Het overwicht van vrouwelijke contractanten in de populatie is aanzienlijk, zowat 71% van het totaal.

OFP Prolocus belegt veel, zeg maar heel veel, publiek geld. In het duurzaamheidscharter staat dat het fonds een voorloper wil zijn in duurzaam beleggen. De vermogensbeheerders krijgen op dat vlak strenge normen opgelegd. OFP Prolocus monitort ook voortdurend de doelstellingen die in het charter geformuleerd zijn. Zo bedraagt de CO₂-voetafdruk (de uitstoot van broeikasgassen van bedrijven in ton CO₂ per miljoen euro belegd vermogen) minder dan de helft van de norm in de markt, de zogenaamde benchmark. Ook wat betreft de manier waarop OFP Prolocus met zijn investeringen bijdraagt aan de duurzameontwikkelingsdoelstellingen, zijn de prestaties beduidend beter dan de benchmark, zeker voor SDG 3 (gezondheid), 7 (duurzame energie), 9 (industrie, innovatie en infrastructuur) en 13 (klimaatactie).

OFP Prolocus sloot het boekjaar 2022 af met een balanstotaal van 198.784.466 euro, een middelgrote omvang in het landschap van de Belgische pensioenfondsen. Belangrijker is echter dat de inleg van de besturen snel zal evolueren naar zowat 100 miljoen euro per jaar. Deze jaarlijkse inleg is bij de hoogste in het Belgische fondsenlandschap. Het zal ook nog een hele tijd duren eer het fonds ook significante bedragen moet uitbetalen. Aan het huidige ritme en op basis van de organische groei van het aantal contractanten en de bijdragevoeten wordt OFP Prolocus dus snel heel groot. —

PETER SOMMEN

gedelegeerd bestuurder OFP Prolocus

Zie www.ofpprolocus.be voor meer informatie en lopende vacatures

Jaarrekeningen 2022: inflatie vreet aan marges

STEFAN DEWICKERE

De torenhoge inflatie van het voorbije jaar heeft de financiële buffers van de Vlaamse gemeenten en OCMW's aangetast. Dat blijkt uit een VVSG-analyse van 298 van de 300 gemeentelijke jaarrekeningen (99,3%) die beschikbaar zijn in de BBC-databank. De betrokken gemeenten vertegenwoordigen samen 99,7% van de Vlaamse bevolking.

De exploitatie-uitgaven van de Vlaamse gemeenten en OCMW's nemen in 2022 met maar liefst 9,3% toe. Ter vergelijking: in de periode 2014-2021 bedroeg de gemiddelde jaarlijkse stijging maar 2,2%. Vooral de uitgaven voor hulpverlening door het OCMW (+17,8%), goederen en diensten (+17,3%) en bezoldigingen (+7,9%) gaan in 2022 fors hoger. De absolute uitschieters zijn wel de energie-uitgaven die met 84,4% stijgen. Alle Vlaamse gemeenten en OCMW's samen betalen in 2022 ongeveer 212 miljoen euro meer voor elektriciteit, aardgas en stookolie dan het jaar ervoor.

Tegen de algemene stijging in gaan (andermaal) de rente-uitgaven. Ondanks de hogere intrestvoeten en de stijging van de uitstaande schulden (zie verder) dalen die toch nog met 3,2%. In 36% van de Vlaamse gemeenten nemen de rente-uitgaven tussen 2021 en 2022 wel al toe. Het ziet ernaar uit dat dit de komende jaren op steeds meer plaatsen het geval zal zijn.

Vertraging

De exploitatie-ontvangsten groeien in 2022 maar met 5,5%, maar toch een pak meer dan het gemiddelde van de periode 2014-2021 (2,1%). Veel besturen hebben de tarieven voor de geleverde dienstverlening intussen geïndexeerd, want die inkomsten stijgen met 9,6%. De ontvangsten uit belastingen en uit subsidies groeien met respectievelijk 5,7 en 6,3%, een stuk minder dus dan de inflatie en de algemene uitgavenstijging. Voor de opcentiemen op de onroerende voorheffing (+4,7%) en de aanvullende personenbelasting (+5,9%) speelt er immers een vertraagd effect: de kadastrale inkomens werden pas begin 2023 geïndexeerd, en de aanvullende personenbelasting op de aan de index aangepaste lonen komt pas dit en volgend jaar binnen. Ook uit algemene subsidiëring mogen lokale besturen in 2023 extra middelen

verwachten, want de Vlaamse regering trekt boven op de normale groei van het Gemeentefonds met 3,5% dit jaar 93,5 miljoen euro uit als gedeeltelijke compensatie voor de sterk gestegen personeels- en energiekosten. Ook in 2024 en 2025 blijft die compensatie trouwens bestaan.

De al langer aan de gang zijnde terugval van de gemeentelijke financiële ontvangsten (met vooral dividenden uit participaties) gaat ook in 2022 door met een daling met ruim 56 miljoen euro of 14,1%.

Investerings

Doordat de exploitatie-uitgaven veel sterker groeien dan de exploitatie-ontvangsten, zien gemeenten en OCMW's het exploitatiesaldo, een belangrijke financieringsbron voor de investeringen, in 2022 met 20,7% of ongeveer 365 miljoen euro terugvallen. Toch blijven de lokale investeringen in materiële vaste activa op peil: ze zouden voor 2022 uitkomen op zowat 2106 miljoen euro, een toename met 150 miljoen euro of 7,6% tegenover een jaar eerder. Rekening houdend met de sterk gestegen bouwkosten, gaat het in reële termen echter om een daling. We zien trouwens dat de algemene stijging van de lokale investeringsuitgaven het gevolg is van een groei bij 53% van de besturen en een daling bij de overige 47%.

Lokale besturen kennen ook voor ruim 18 miljoen euro meer investeringssubsidies toe aan andere actoren (+6,8%).

Schulden

Gemeenten en OCMW's kunnen hun hogere investeringsniveau bij een gekrompen exploitatiesaldo niet opvangen met meer investeringssubsidies van andere overheden. Integendeel zelfs, want die dalen in 2022 met 11,2% of ruim 41 miljoen euro. Ook de verkoop van eigen gronden en gebouwen krimpt lichtjes (-0,6%). Per saldo moe-

ten veel besturen dus wel wat meer gaan lenen. Daardoor nemen de uitstaande schulden met 3,5% toe, een aangroei met 282 miljoen euro. De stijging van de lokale schulden is echter geen algemeen fenomeen, want 65% van de besturen ziet de financiële verplichtingen in 2022 nog dalen. We geven nog mee dat de groei van de totale uitstaande schulden niet meteen dramatisch hoeft te zijn, want de voorbije jaren was er een vrijwel permanente afbouw.

Spaarpot

De globale gemeentelijke spaarpot (uitgedrukt als het beschikbaar budgetair resultaat) zou voor 2022 3183 miljoen euro bedragen, of 309 miljoen euro minder dan een jaar eerder (-8,8%). De autofinancieringsmarge (AFM), een goede indicator voor de financiële gezondheid, ramen we momenteel op 734 miljoen euro, terwijl die eind 2021 nog 1093 miljoen euro bedroeg, een daling met 32,9%. De AFM van de Vlaamse gemeenten en OCMW's zit daarmee op het laagste niveau sinds 2014. Positief is dan weer dat maar 29 van de 298 gemeenten (9,7%) een negatieve AFM laten optekenen. Op zich hoeft dat geen probleem te zijn, want pas in 2025 moet de (geplande) AFM boven 0 uitstijgen. Het aantal besturen met een negatieve AFM is tegenover 2021 (9) wel fors gestegen.

We geven tot slot nog mee dat de Vlaamse gemeenten en OCMW's eind 2022 een bedrag van bijna 3,9 miljard euro aan liquide middelen en beleggingen op de bankrekening hebben, wat zelfs een kleine stijging is tegenover een jaar eerder. Thesaurieproblemen hoeven de meeste besturen dus niet meteen te vrezten. —

JAN LEROY

senior expert data en analyse

Raadpleeg de BBC-databank via <https://analyse.bbctr.be/>

Juridisch advies met beide voeten op de grond

Rasschaert advocaten is een trouwe partner van tal van lokale besturen, andere overheden, verenigingen en publieke instellingen in gans Vlaanderen.

In 2022 heeft Rasschaert advocaten zijn intrek genomen in de **nieuwe kantoren** te Zottegem met **eigen opleidingscentrum**.

SEP
16 **Stijgende prijzen en
onvoorziene omstandigheden**

Eerst de coronacrisis, nu de oorlog in Oekraïne, stijgende prijzen, sputterende materiaalleveringen, ontsporende budgetten...

Werven die geschorst worden, ramingen die niet meer gehaald worden. De onvoorziene omstandigheden zijn nooit eerder zo actueel geweest in overheidsopdrachten!

Wij lichten u heel concreet toe hoe aanbestedende overheden met deze omstandigheden moeten of kunnen omgaan.

Bekijk het programma en **schrijf snel in via:**
www.rasschaertadvocaten.be/opleidingen,
of scan de QR-code:

R | **RASSCHAERT**
ACADEMY

📍 Gentse Steenweg 323
9620 Zottegem (Leeuwergem)

☎ 09 396 81 60

✉ wrrasschaert@rasschaertadvocaten.be

🌐 Ontdek alle opleidingen op
www.rasschaertadvocaten.be/opleidingen

Dirk Van Nuffel maakte zowel de Bende van Nijvel mee als het Heizeldrama en het Octopusakkoord. Vanuit de gemeentepolitie stond hij mee aan de wieg van de grote politiehervorming (1999-2001), en de geïntegreerde politie op twee niveaus is welhaast zijn geesteskind. Dat hij zijn carrière mocht afronden als korpschef in zijn eigen thuisstad Brugge, beschouwt hij zonder meer als een luxe. Hoe kijkt hij naar de lokale politie van de toekomst?

‘Het unieke Belgische model van de geïntegreerde politie staat vandaag onder spanning. De federale politie slaagt er niet meer in het principe van subsidiariteit en ondersteuning ten overstaan van de lokale politie in te vullen, omdat ze kapot is bespaard. Besparingen zijn niet per se slecht, ze zetten je op scherp. Maar nu wegen ze zelfs op de arbeidsethiek van de federale politie, wat jammer is, want daar zitten veel geëngageerde mensen. Steden en gemeenten hebben budgettair soelaas gebracht voor de politiezones en hebben dynamiek op gang gebracht, zeker op het vlak van digitalisering. Dat is positief. Welk politiemodel willen we dan voor de toekomst? Een decentraal model zoals nu? Een heruitgave van een gedeconcentreerd nationaal model zoals de toenmalige rijkswacht? Hoe dan ook zal er een tweesporenbeleid nodig zijn, met nieuwe budgettaire injecties aan de federale kant, en de nodige samenwerkingsovereenkomsten. Schaalverandering wordt een discussie. De politiezones zullen qua schaal naar elkaar toe moeten groeien. De Referentieregio’s van de Vlaamse overheid zijn daarbij een interessant gegeven, ze vallen ook samen met of zijn afgestemd op andere regio’s en realiteiten, zoals de eerstelijnszones voor gezondheidszorg en de vervoerregio’s. Je hebt een holistisch model nodig, anders krijg je meer bestuurlijke verrommeling. Dat is natuurlijk gemakkelijker gezegd dan gedaan.’

‘De kracht van het lokale perspectief moet blijven, dat moeten we bewaken en stimuleren: politiewerk bestaat ook binnen een lokaal veiligheidsbeleid als breed, integraal gegeven. De gemeenteraden moeten hierin hun

rol blijven spelen. Anderzijds is daar ook vernieuwde beleidsmatige aandacht voor politiewerk welkom. De uitdagingen zijn talrijk en evolueren snel. We moeten nadenken over capaciteit. Nu hebben we voor een incident standaard twee ploegen inzetbaar, en dat is ook dikwijls echt nodig, maar blijft het houdbaar? De aard van de interventies is ondertussen veranderd. Cybercriminaliteit heeft haar intrede gedaan in diverse vormen, een lokale politie zonder *computer crime unit* is ondenkbaar geworden. Dat brengt aanpassingen aan organisatie, uitrusting en ook opleidingen met zich mee. De problematiek van de opleidingen is prioritair, en hangt nauw samen met die van de rekrutering. We hebben bekwame politiemensen nodig, maar elke politietask vraagt tegenwoordig zoveel kennis en expertise, die je idealiter onmiddellijk beschikbaar wilt hebben. Ik geloof daarom sterk in de mogelijkheden en knowhow die zij-instromers kunnen inbrengen. Generalisten bestaan niet meer in het politiewerk, het is onmogelijk geworden om nieuwe kandidaten zomaar klaar te stomen voor het hele gamma van politietaken. Dat vraagt een andere manier van werken voor de politieopleiding: een waar we meer modulair gaan werken, ons richten op levenslang leren, de politieopleiding inrichten in samenwerking met het reguliere onderwijs. Jammer genoeg zijn opleidingen een post waarop al snel wordt bespaard.’

‘Een groot deel van de politiecapaciteit gaat bij wijze van spreken naar het beheer van de waan van de dag. Je moet ook in handhaving kunnen voorzien voor alle decreten. Is dat houdbaar? De Vlaamse overheid zal de lokale politie mee moeten financieren, als zij het politiewerk mee wil sturen. En dan is er het spanningsveld tussen de bestuurlijke en gerechtelijke overheden. De uitvoering van de gezamenlijke veiligheidsplannen en de afspraken daarover laten vaak te wensen over. Met de opkomst van de bestuurlijke handhaving gaat justitie nu schuchter mee, maar van goed overleg is nog niet echt sprake. Het wordt steeds moeilijker om de zonale veiligheidsraden op een zinvolle manier samen te krijgen. Het

Generalisten bestaan niet meer in het politiewerk, het is onmogelijk geworden om nieuwe kandidaten zomaar klaar te stomen voor het hele gamma van politietaken. Dat vraagt een andere manier van werken voor de politieopleiding.

Laat de politie
even veel
dienstverlener als
misdadbestrijder
blijven

STEFAN DEWICKERE

Dirk Van Nuffel

startte zijn loopbaan in 1984 bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken als adviseur politie en veiligheidsbeleid. Vanaf 1992 was hij korpschef van achtereenvolgens gemeentepolitie Knokke-Heist, politiezone Damme-Knokke-Heist en politiezone Brugge, waar hij op 30 juni 2023 met pensioen ging. In de periode 1999 tot 2001 was hij lid van de ambtelijke werkgroep die de grote politiehervorming in België moest uitvoeren. Tussen 2001 en 2011 was hij voorzitter van de Vaste Commissie van de Lokale Politie.

De burgemeester voelt de polsslag van de lokale samenleving, daarom is het bilaterale overleg tussen de korpschef en de burgemeester essentieel.

is uiteindelijk toch de burgemeester die de polsslag van de lokale samenleving aanvoelt. Het bilaterale overleg tussen de korpschef en de burgemeester is daarom essentieel. Het is inhoudelijk ook veel rijker en doeltreffender dan wat er in een zonale veiligheidsraad wordt gezegd.'

'De korpschef van de toekomst? Die moet kunnen netwerken, communiceren en anderen doen communiceren. Hij of zij moet zich beschikbaar opstellen tegenover zowel de burger als de medewerkers. Dat helpt automatisch de organisatie vooruit. Empathie is ook een heel belangrijke eigenschap. En medewerkers voldoende kansen geven voor ontplooiing. "Laat honderd bloemen bloeien" is een motto dat ik voorsta. Een korpschef die een maoïstische uitspraak doet, wie had dat nu verwacht? (*lacht*) Interne communicatie blijft de achilleshiel van elke politieorganisatie vandaag. Dat heeft te maken met de cultuur die lange tijd eigen is geweest aan de politie. Die culturele component hebben we bij de politiehervorming verwaarloosd. De korpscultuur van de rijkswachter van vroeger bijvoorbeeld, om maar iets te noemen, was diepgeworteld en werkt nog steeds door, we hebben dat onderschat. De sfeer van "bevel is bevel" verschuift nu naar een overlegcultuur. In de algemene werkorganisatie van vandaag staan bovendien principes van work-life balance en flexibele werkomstandigheden hoog aangeschreven, ze behoren tot de normale verwachtingen van werknemers. Dat kan wel wat wringen voor politiewerk en de arbeidsethiek die er tot nog toe mee gepaard ging, voor ons ligt dat wat moeilijker, vooral

omdat je verondersteld wordt de continue beschikbaarheid van de dienst te garanderen.'

'Het maatschappelijke engagement van de politie is een element waarop ik altijd heb gehamerd. Ik blijf het credo uitdragen dat de politie evenzeer een dienstverlenende als een misdaadbestrijdende organisatie is en moet zijn. Ik ben een voorstander van community-based, gemeenschapsgericht politiewerk. We moeten die cultuur van dienstbaarheid blijven voeden en ons niet louter terugplooiën op de zogenaamde *crime fighting component*. De maatschappij is veranderd, de burger is mondiger geworden, maar de mate waarin burgers een beroep doen op de politie, is dezelfde gebleven. Het individualisme neemt toe, veel interacties in de samenleving verdwijnen en het verenigingsleven kalft af. Waar vroeger klassieke figuren als de pastoor, de notaris en de leerkracht hun rol opnamen in conflicthantering, wordt nu voor bemiddeling en regulering meer naar de politie gekeken – ook al zijn er nog straathoekwerkers en maatschappelijk werkers. Maar ook die diensten gaan gebukt onder besparingen. De nood aan middelen en financiering voor de uitvoering van die maatschappelijke taken is natuurlijk een terugkerend verhaal. Dit gezegd zijnde vind ik de benaming van *civil servant* het grootste compliment dat je mij of andere politiemensen kunt geven.'

PIETER PLAS
hoofdredacteur Lokaal

Twijfel je over

duurzamer ondernemen?

Dan is het tijd om er samen

energie in te steken

Zet je twijfels om in daden met ING Sustainable Buildings Guide.

Hoe pak je de klimaatuitdaging aan met je onderneming?
Waarmee begin je best en wat kost het dan? Wordt het
een warmtepomp, zonnepanelen of nog iets anders?
In onze gratis gids ontdek je de impact van elke maatregel
op de EPC-score van je gebouwen, CO₂-uitstoot, energiekosten
én terugverdientijd van je investeringen.

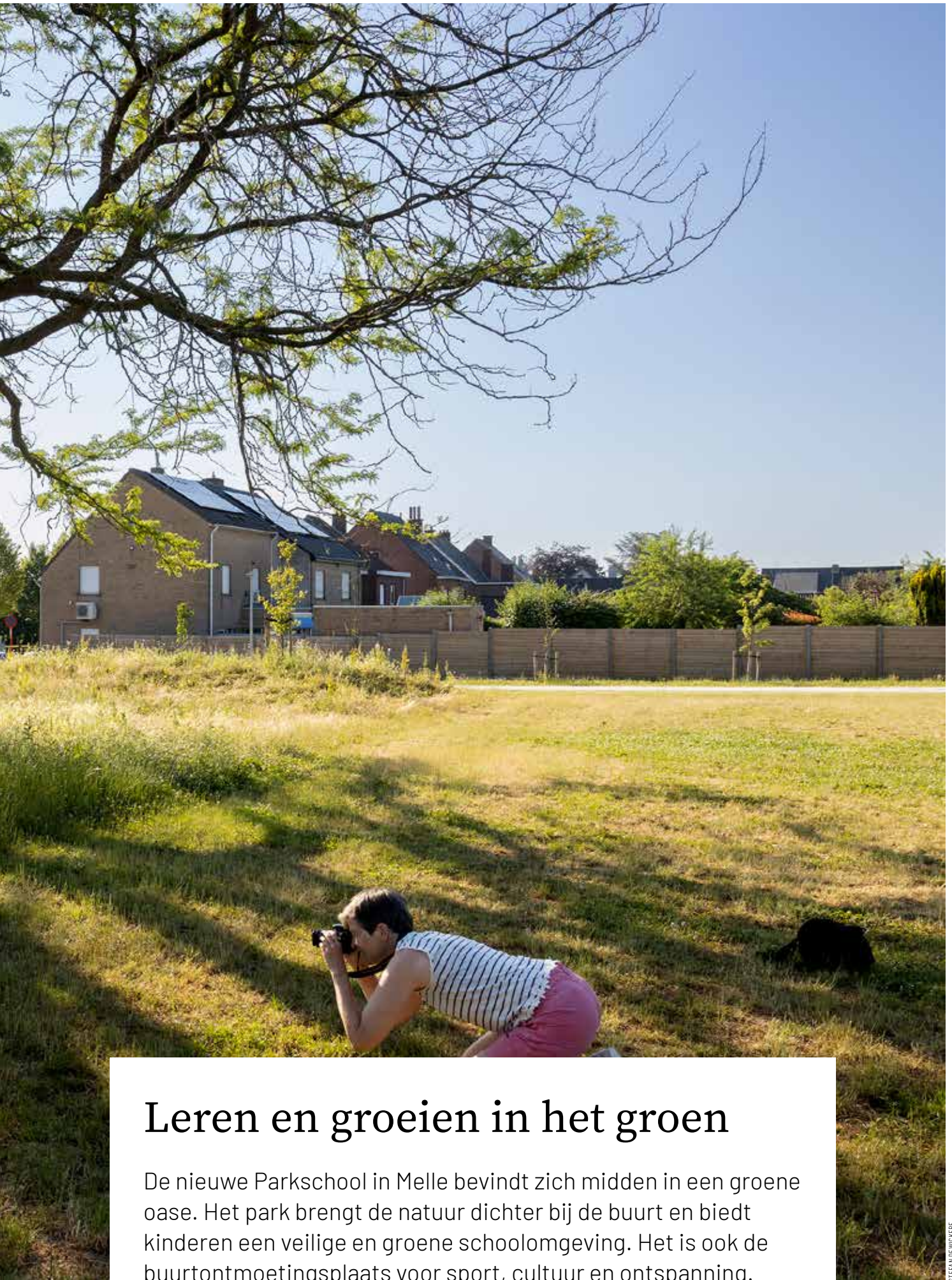

Ga naar ing.be/duurzame-gebouwen

do your thing

Leren en groeien in het groen

De nieuwe Parkschool in Melle bevindt zich midden in een groene oase. Het park brengt de natuur dichterbij de buurt en biedt kinderen een veilige en groene schoolomgeving. Het is ook de buurtontmoetingsplaats voor sport, cultuur en ontspanning.

STEFAN DE WICKERE

Veel leerlingen komen te voet of met de fiets. Er is een ruime fietsenberging aanwezig.

De cirkelvormige speelplaats voor kleuters biedt een beter overzicht.

Na 160 jaar nam de Gemeentelijke Basisschool in Melle afscheid van haar gebouwen aan de Brusselsesteenweg. De verouderde infrastructuur en de ligging aan een drukke invalsweg deden de gemeente al langer dromen van een groenere en ruimere locatie. Verschillende alternatieve locaties kwamen in beeld, maar uiteindelijk viel de keuze op een ruime site met een verouderd collegegebouw. De gemeente startte de onteigeningsprocedure en gaf de toenmalige school ruim twee jaar de tijd om een alternatieve locatie te vinden.

Het nieuwe uitgestrekte terrein bood meteen veel meer mogelijkheden. Het ligt in een dichtbevolkte residentiële omgeving vlak bij de dorpskern. Alle aanwezige schoolpaviljoenen inclusief de sporthal moesten gesloopt worden. Naast de nieuwbouw was er ook de aanleg van een buurtpark. Omdat het hele project te groot was voor de technische dienst van de gemeente, trad Veneco op als projectregisseur. De streekintercommunale nam de afstemming van het proces en de timing op zich en coördineerde de aanverwante studieopdrachten.

Veneco ontwikkelde een masterplan voor de volledige site dat samen met de projectdefinitie het kader vormde voor de architecten. Die architecten werden geselecteerd via de procedure van de Open Oproep van de Vlaams Bouwmeester. Zowat 130 architecten stelden zich kandidaat. Het Team Vlaams Bouwmeester maakte een selectie, de gemeente Melle financierde de voorstellen van de laatste drie kandidaten en maakte de finale keuze. Het resultaat is een multifunctionele nieuwbouw die helemaal beantwoordt aan de behoeften van de school en de buurt en voldoende ruimte voor naschoolse sport- en culturele activiteiten biedt.

Het begin van elke schooldag start aan de ingang van het park dat volledig verkeersvrij is. De korte wandeling door het groen doet zowel ouders als kinderen even vertragen en bevordert een rustige start.

De ruime gangen doen ook dienst voor allerlei activiteiten van de kleuters en voor de buitenschoolse opvang. In afsluitbare hoekjes kunnen kinderen studeren, een boek lezen of even ontprikkelen.

Bij mooi weer lezen kinderen in de gaanderij of krijgen ze les in de buitenklas, allebei op de eerste verdieping.

De inplanting maakt dat er een natuurlijke opdeling ontstaat tussen het publieke park en de speelplaatsen. De cirkelvormige speelplaats voor kleuters biedt een goed overzicht. Vanaf het derde leerjaar gaan de leerlingen beurtelings in het park spelen tijdens de speeltijd. De leerkrachten hebben al ondervonden dat de overvloedige bewegingsruimte en het groen tot minder conflicten bij de kinderen leidt.

Bij de indeling van de school vallen de heel brede gangen meteen op. Ze doen ook dienst voor allerhande activiteiten van de kleuters en voor de buitenschoolse opvang. In afsluitbare hoekjes kunnen kinderen studeren, een boek lezen of even ontspannen. De kantine heeft snel inklapbare tafels en stoelen en is ook een multifunctionele ruimte vóór en na de middagpauze.

De klaslokalen zijn helemaal afgestemd op de behoeften van hedendaags onderwijs met ruimte voor interactief leren, samenwerking en creativiteit. De combinatie van beton en donker hout geeft een warm gevoel. Door de vloerverwarming kunnen in de klas de schoenen uit en de pantoffels aan. Speciale aandacht ging er naar de geluidsisolatie. Dit zorgt voor opmerkelijk meer rust bij de kinderen en leerkrachten.

Alle kleuterklassen op de begane grond hebben een terras. Via de buitentrap gaan de leerlingen van de basisschool naar hun klaslokalen. Bij mooi weer zitten ze vaak te lezen in de gaanderij of krijgen ze les in de buitenklas, allebei op de eerste verdieping.

De leraarskamer koppelt helemaal los van het werk. Er staan schommelstoelen en zetels en de tafels dienen enkel om aan te eten. Hier vind je geen kopieermachines, die staan op de gang.

Het ontwerp van de school is voorzien op een groeiend aantal leerlingen. Zo kunnen de gangen – met wat ingrepen – later dienstdoen als extra klaslokalen.

De Parkschool streefde van meet af aan naar een Brede School. Zo werd er ruimte gereserveerd voor onder andere de muziekschool, de buitenschoolse opvang en de speelpleinwerking. En in de gloednieuwe turnzaal heeft de turnclub haar vaste stek. Ook talrijke andere clubs en verenigingen kunnen – tegen een vergoeding – gebruik maken van (een deel van) de aantrekkelijke infrastructuur.

Bij het ontwerp van het Elsdriespark vertrokken Veneco en de gemeente Melle van een aantal doelstellingen. Behalve een veilige én groene schoolomgeving moest het park trage verbindingen voor alle fietsers en voetgangers bieden. De buurt werd sterk betrokken bij het ontwerp om tot een gedragen visie te komen. Nauw overleg tussen de landschapsarchitect van Veneco en het architectenteam van de school leidde tot een harmonieus resultaat: een natuurlijke parkzone met speel- en leernatuur, eetbaar groen, ontmoetingsplekken, ruimte voor sport en ondersteuning van biodiversiteit. —

KATRIEN GORDTS
redacteur van Lokaal

TECHNISCHE FICHE PARKSCHOOL MELLE

- **Opdrachtgevers:** Gemeente Melle en Veneco
- **Architecten:** Petillon Ceuppens, Schenk Hattori & Thomas De Geeter
- **Aannemer:** STRABAG
- **Aankoop site:** 2.189.265 euro
- **Sloop bestaande gebouwen:** 500.009,60 euro (incl. 6% btw)
- **Gunning nieuwbouw gemeenteschool & turnzaal:** 7.060.761,77 euro (incl. 6% btw)
- **Subsidie:** 3.146.426,94 euro van Agion
- **Contact GBS De Parkschool Melle:** Els David, directeur
- **Contact gemeente Melle:** lieselot.bleyenberg@melle.be, schepenvoorOnderwijs

TECHNISCHE FICHE ELSDRIESPARK

- **Aannemer:** Hertsens wegenwerken
- **Budget:** 862.319,51 euro incl. btw
- **Subsidies:** bijna 200.000 euro door het Agentschap Natuur en Bos, de Vlaamse Landmaatschappij en de Provincie Oost-Vlaanderen

PROCES

- 2015 onteigening
- 2016 masterplan
- 2017 oproep Vlaams Bouwmeester
- 2019 start werken
- 2022 oplevering en verhuizing

PARKSCHOOL MELLE

- 2,2 hectare
- 350 leerlingen
- Kleuter- en lager onderwijs
- Turnzaal met aparte permanente turnzaal
- Elsdriespark
- Kinderopvang
- Naschoolse sport- en culturele activiteiten
- Autovrije schoolomgeving

De regie voor geïntegreerd jeugd- en gezinsbeleid ligt bij de lokale besturen. Dat lijkt geen twijfel voor **Bruno Vanobbergen**, waarnemend administrateur-generaal van het Vlaamse Agentschap Opgroeien. 'Om ze daarin maximaal te ondersteunen willen wij zeer nabij zijn. We zullen veel meer dan vroeger naar het lokale niveau komen, niet enkel op momenten van crisis of als er problemen zijn, maar in onze dagelijkse werking.'

'Opgroeien komt meer naar de gemeenten toe'

'Een positief gevolg van de kinderopvangcrisis is dat heel de sector en de ouders zich zeer sterk bewust zijn geworden van het belang om aandacht te hebben voor veiligheid en integriteit.'

STEFAN DE WICHERE

‘We moeten uitzoeken hoe we kinderen, jongeren, gezinnen zoveel mogelijk in hun vertrouwde omgeving kunnen ondersteunen. Heel concreet vragen we aan jeugdhulpvoorzieningen om naar buiten te treden, outreachend te werken en kinderen, jongeren en gezinnen op een andere manier te ondersteunen dan vandaag, in samenwerking met de school, met vrijetijdsinitiatieven.’

Bruno Vanobbergen is sinds november 2022 waarnemend administrateur-generaal van het Vlaamse Agentschap Opgroeien. Hij volgde Katrien Verhegge op die een stap opzette ten gevolge van de crisis in de kinderopvang. ‘De meer dan zeventig aanbevelingen van de parlementaire onderzoekscommissie kinderopvang van juli vorig jaar zijn onze leidraad. We hebben de kwaliteit van de kinderopvang op korte termijn verbeterd door het voorzorgsprincipe toe te passen en zeer sterk te denken vanuit de veiligheid en integriteit van kinderen. Zodra we merken dat die niet gegarandeerd zijn, grijpen we snel in. Een positief gevolg van de crisis is dat heel de sector en de ouders zich zeer sterk bewust zijn geworden van het belang om aandacht te hebben voor veiligheid en integriteit. Het gebruik van fysiek geweld, het systematisch roepen tegen kinderen, in de hele samenleving is daar rond een zeer sterke gevoeligheid gegroeid.’

Merkt u dat aan het aantal klachten?

‘Absoluut. In 2022 hadden we een echte boom aan klachten. Nu is dat aantal min of meer genormaliseerd, maar het blijft hoger dan vroeger. Klachten komen van ouders, medewerkers, oud-medewerkers, stagiairs, maar ook van organisatoren zelf. Ik wil benadrukken dat onze handhavingsmaatregelen nog altijd maar over vier procent van alle kinderopvanglocaties gaan. In 96 procent van de meer dan 600 kinderopvanginitiatieven loopt het goed.’

Dat neemt niet weg dat behoorlijk wat initiatieven al dan niet tijdelijk gesloten werden. Hoe staat Opgroeien ouders en lokale besturen bij als het zover komt?

‘Dat blijft een lastig probleem. We hebben op een bepaald moment de tijdelijke vervangcapaciteit geïntroduceerd, zodat een lokaal bestuur op heel korte termijn een oplossing kan vinden. Maar toch zitten ouders en gemeenten bij een sluiting vaak met de handen in het haar. Oplossingen zijn niet altijd meteen voorhanden. Bij een sluiting is een onderzoek nodig, het parket is er soms bij betrokken, dat vraagt tijd en intussen blijft de kinderopvang gesloten. Maar we kunnen niet anders dan het voorzorgsprincipe hanteren en ouders en lokale besturen transparant informeren. Alle informatie over de handhaving door Opgroeien is vrij beschikbaar via kinderopvangzoeker.be, ouders kunnen er bijvoorbeeld ook de historiek van een opvanginitiatief raadplegen. We willen ook preventiever werken. We hebben

ons klantenbeheer kinderopvang onlangs fors kunnen versterken. Van één medewerker verantwoordelijk voor de opvolging van 225 kinderopvanginitiatieven zijn we naar één voor 125 initiatieven gegaan. We streven naar een klantenbeheerder per eerstelijnszone, zodat die persoon regelmatig en spontaan contact kan hebben met elk kinderopvanginitiatief. Het is belangrijk dat zij samen met onze intersectorale medewerkers goede contacten kunnen onderhouden met de lokale besturen. Nu zijn er vaak pas contacten wanneer het niet goed gaat, we willen veel nabij zijn. Dat wordt een van de elementen in het Toekomstplan kinderopvang dat we samen met de sector uittekenen.’

In dat plan zal ongetwijfeld ook de begeleider-kindratio aan bod komen. Hoe kijkt u naar dat thema?

‘Vlaanderen scoort niet goed in vergelijking met de ons omringende landen. Minister Crevits wil die ratio verlagen. We moeten goed nadenken over hoe we dat doen. Voor heel jonge kinderen moet de ratio misschien lager zijn dan voor de oudere kinderen die straks naar de kleuterklas gaan. Hoe dan ook is die oefening onmisbaar om de kwaliteit van de kinderopvang te versterken en de werklust te verlagen. Andere belangrijke thema’s in het Toekomstplan zijn de verschillende vormen van subsidiëring van kinderopvang en het statuut van onthaalouders. Door de werkomstandigheden, het statuut en de verloning te verbeteren hopen we meer mensen aan te spreken om in de kinderopvang te werken en de huidige medewerkers te behouden. Vandaag zien we nog te veel mensen afhaken.’

Het Agentschap Opgroeien is natuurlijk meer dan de kinderopvang. Twee jaar geleden werden Kind en Gezin, en Jongerenwelzijn – het vroegere Jeugdhulp – samengebracht in één Agentschap. Kind en Gezin werkt preventief, Jongerenwelzijn curatief. Hoe loopt dat in de praktijk?

‘Dat samengaan is de grote belofte van het Agentschap Opgroeien. In ons oprichtingsdecreet staat dat we verantwoordelijk zijn voor het ontwikkelen van een geïntegreerd jeugd- en gezinsbeleid. Daarin zijn het preventieve en het curatieve opgenomen. Onze lokale teams zetten in op preventie, onder meer via huisbezoeken, de consultatiebureaus en de Huizen van het Kind die we van hieruit erkennen en financieren. We hebben daar de versterking

van de Overkophuizen voor jongeren aan gekoppeld. Die werken op dit ogenblik vooral rond mentaal welzijn, maar we willen ze graag laten evolueren naar een bredere insteek waar bijvoorbeeld ook vrije tijd belangrijk is of waar problemen in verband met wonen opgenomen kunnen worden. Een belangrijk element in het jeugd- en gezinsbeleid is wat we bijschakelen noemen. Op het moment dat een kind, een jongere, een gezin meer nodig heeft, gebeurt het vandaag nog te vaak dat kinderen en jongeren worden weggehaald uit hun vertrouwde omgeving om een tijd in de residentiële jeugdhulp te verblijven. We moeten uitzoeken hoe we kinderen, jongeren, gezinnen zoveel mogelijk in hun vertrouwde omgeving kunnen ondersteunen. Heel concreet vragen we aan jeugdhulpvoorzieningen om naar buiten te treden, outreachend te werken en kinderen, jongeren en gezinnen op een andere manier te ondersteunen dan vandaag, in samenwerking met de school, met vrijetijdsinitiatieven. Op sommige plaatsen zijn OverKophuizen al plekken waar vrije tijd de ingang is, maar waar tegelijkertijd op de eerste, tweede, soms al derde lijn psychologische en psychiatrische hulp aanwezig is. Op die manier kom je tot een veel meer vloeiend geheel. Het Maison de Solenn in Parijs is voor mij een inspiratiebron. Jongeren kunnen er binnenstappen gewoon om jong te zijn. Maar hebben ze behoefte aan iets extra's, dan kan dat op een heel vloeiende manier. In het huis zitten ook psychologen, logopedisten, mensen van werkgelegenheidsagenticapen en op de bovenste verdieping is er een residentiële jeugdpsychiatrie. Dat vloeiende komt tegemoet aan de behoefte aan continuïteit bij ouders en kinderen, en het vermijden van breuklijnen.'

Hoe ziet u de rol van de lokale besturen in dit vloeiende geheel?

'De beweging richting het lokale niveau en de eerstelijnszones heeft veel potentieel. De expertise van jeugdhulpvoorzieningen kan bijvoorbeeld ingezet worden in een kinderopvang waar ook kleine kinderen met een beperking zijn. De voorbije twee jaar hadden we twintig projecten inclusieve kinderopvang. Een multifunctioneel centrum bracht zijn expertise in in een kinderopvang, zodat die kinderen met een beperking perfect hun weg vonden. Natuurlijk duiken er nieuwe problemen op als zij de stap naar de school zetten. Dan moet er nagegaan worden hoe we de expertise die is ingezet in de kinderopvang, ook in de school kunnen inbrengen. Het is echt zoeken hoe onderwijs,

kinderopvang, vrije tijd, jeugdwerk, jeugdwelzijnswerk, gezondheid zo goed mogelijk op elkaar kunnen inspelen. Dat is ook een verhaal van gedeelde verantwoordelijkheid waarbij al die partners van bij het begin samen nadenken over wat er nodig is om geïntegreerd jeugd- en gezinsbeleid lokaal vorm te geven, en niet pas op het moment van een crisis

of escalatie. Lokale besturen zijn de regisseurs van die lokale netwerken. Daarnaast heb je een tweede netwerk nodig met meer specifieke expertises, meer gespecialiseerde zorg, want het is natuurlijk onmogelijk om in elke eerstelijnszone alle gespecialiseerde expertise aan te bieden. Ik wil me niet vastrijden in organisatiezaken, maar we hebben echt wel een sterk lokaal netwerk, een sterk bovenlokaal netwerk en een verbinding tussen die twee netwerken nodig om onze visie te realiseren.'

Kunt u dat wat concreter maken?

'Ik ben sterk gecharmeerd door wat er hier en daar in Nederland gebeurt is. In Utrecht bijvoorbeeld heb ik gezien hoe een lokaal bestuur een enorme impact heeft op dat geïntegreerde werken. Het financiert niet enkel individuele voorzieningen en organisaties, maar ook netwerkorganisaties waarvan alle organisaties deel uitmaken die betekenisvol willen zijn voor kinderen, jongeren en gezinnen, preventief en curatief. De stad legt bepaalde opdrachten op het niveau van het netwerk, en precies daardoor wordt die gedeelde verantwoordelijkheid gecreëerd. Het is dan niet belangrijk wie of welke organisatie wat opneemt, maar wel dat er iets opgenomen wordt. Ik hoop dat we de komende jaren over dit soort constructies in gesprek kunnen gaan met de lokale besturen.'

Is het gevaar niet dat er gewoon een extra overlegstructuur wordt gecreëerd?

'Dat is niet de bedoeling. In Utrecht zijn er op acht jaar tijd zeventig, tachtig organisaties in twee grote netwerkorganisaties gestapt die alle kleine organisaties aansturen. Dat resulteert

STEFAN DEWIKERE

'Ik wil me niet vastrijden in organisatiezaken, maar we hebben echt wel een sterk lokaal netwerk, een sterk bovenlokaal netwerk en een verbinding tussen die twee netwerken nodig om onze visie te realiseren.'

STEFAN DEWICKERE

‘Hoe kunnen we vermijden dat iedereen zijn eigen opdracht blijft afbakenen en te weinig denkt in termen van wat een kind, jongere of gezin nodig heeft en wat hijzelf en andere organisaties daarin kunnen betekenen?’

net in veel minder vergaderingen. Nu, ik vind niet dat we dat model zomaar moeten kopiëren, maar het is wel inspirerend in de zoektocht naar hoe we het werken vanuit gedeelde verantwoordelijkheid vorm geven. Hoe kunnen we vermijden dat iedereen zijn eigen territorium, zijn eigen opdracht blijft afbakenen en te weinig denkt in termen van wat een kind, jongere of gezin nodig heeft en wat hijzelf en andere organisaties daarin kunnen betekenen?’

Ziet u daarvoor al aanzetten in Vlaanderen?

‘We zijn dat denken in netwerken aan het opzetten voor de diagnostiek van problemen van kinderen en jongeren. Gezinnen moeten vandaag soms twee jaar wachten op een diagnose. Door diagnostiek te verweven in de werking van de Huizen van het Kind zouden we tachtig procent van de diagnoses op het lokale niveau moeten kunnen stellen, zodat mensen veel sneller weten of er iets aan de hand is, wat het precies is en wat er nodig is. Heel toegankelijk en nabij. De overige twintig procent van iets complexere diagnoses leg je op het bovenlokale niveau. De zeer complexe problematieken, voor een vrij kleine groep van kinderen en jongeren, kun je op Vlaams niveau opnemen. Dat wisselspel tussen de drie niveaus moet maken dat de juiste expertise op het juiste moment bij de juiste kinderen en jongeren komt.’

Is het te vergelijken met de keten huisarts-specialist-universitair ziekenhuis in de geneeskunde?

‘Ja, maar met dien verstande dat we kinderen, jongeren en gezinnen niet willen doorverwijzen naar het hogere niveau, want dan laten we ze los. We moeten zoeken hoe we de specialisten naar beneden krijgen, naar het niveau van

de gemeente of de eerstelijnszone. Dat is de ambitie.’

Het lokale bestuur als regisseur van een lokaal netwerk. Hoe ziet u dat concreet?

‘We willen samen met het lokale bestuur een plek creëren waar alles wordt samengebracht wat met geïntegreerd jeugd- en gezinsbeleid te maken heeft, een groeiplek. Een Huis van het Kind, een lokaal loket kinderopvang, dat zijn de plekken waar de samenwerking tussen gemeente, Opgroeien en andere partners vorm kan krijgen. Een lokaal loket kinderopvang zou kunnen evolueren naar een gezinsloket waar ouders met veel meer dan alleen maar vragen over kinderopvang terecht kunnen. Opgroeien kan de lokale besturen ondersteunen in hun regiefunctie door data en kennis ter beschikking te stellen.’

Wat met de financiële ondersteuning? Lokale besturen vinden dat het wel wat meer mag zijn, voor de kinderopvang, de buitenschoolse opvang, de Huizen van het Kind.

‘Dat klopt. Het is duidelijk dat de paar duizend euro die sommige gemeenten voor hun Huis van het Kind krijgen, absoluut niet volstaan om dat in al zijn breedte te ontwikkelen. Met projectmiddelen en met het recente actieplan jeugdhulp proberen we de Huizen van het Kind nu al te versterken.’

Huizen van het Kind zijn er in alle maten en gewichten, er is zeer weinig Vlaamse reglementering. Volstaat dat minimale kader volgens u?

‘De foto van de Huizen van het Kind getuigt van een enorme rijkdom, misschien moeten we maar niet te veel reglementeren. Maar als

we de Huizen van het Kind meer breedte willen geven dan opvoedings- en gezinsondersteuning, is het wel belangrijk dat we het eens zijn over wat we verwachten. Kinderen en gezinnen moeten zeker zijn dat ze er voor een ruim gamma aan zaken terecht kunnen. Maar wie dat opneemt en hoe, is minder belangrijk. Er zijn nu eenmaal grote verschillen tussen lokale besturen, tussen eerstelijnszones, en ook de behoeften van gezinnen verschillen sterk van plek tot plek. Dat betekent dat er lokaal of op het niveau van de eerstelijnszone andere prioriteiten zijn.'

Het decreet Buitenschoolse Opvang en Activiteiten bepaalt onder meer dat de Vlaamse subsidies op 1 januari 2026 worden overgedragen naar de lokale besturen. Dat leidt tot onrust in de sector. Wat denkt u daarover?

'Met BOA wordt niet bespaard op de beschikbare middelen, maar sommige lokale besturen

zullen minder krijgen, andere meer. Dat leidt tot onrust, ik begrijp dat. BOA is een verhaal over verschillende beleidsdomeinen. Jeugdwerk, sport, onderwijs, allemaal hebben ze een belangrijke functie. Cruciaal is dat we de vele partners en de verschillende beleidsdomeinen op Vlaams en lokaal niveau aan de tafel brengen in functie van goede buitenschoolse opvang. Dat is ook belangrijk voor het financiële, want dit moet een verhaal van gedeelde financiële verantwoordelijkheid worden. Op dat vlak is er nog veel werk de komende jaren.'

Zullen er geen initiatieven afhaken in 2026?

'Dat is een grote bezorgdheid. We zijn allemaal overtuigd van het belang van de zorg voor en de opvang van kinderen. Daar moeten voldoende middelen tegenover staan. In de volgende bestuursperiode, Vlaams en lokaal, zullen op dat vlak zeer duidelijke keuzes gemaakt moeten worden.' —

Jong in de Buurt

10 oktober

Om lokale besturen te inspireren in het bouwen van sterke lokale samenwerkingen binnen een geïntegreerd gezins- en jeugdzorgbeleid organiseren de VVSG, de stad Sint-Niklaas en Opgroeien op 10 oktober de **conferentie Jong in de Buurt**.

Inlichtingen en inschrijvingen:
www.vvsg.be/opleidingen

Uw ongeadresseerd drukwerk accuraat, betaalbaar én ecologisch vriendelijk bedeed? Met of zonder opmaak en drukken? Dat kan voortaan ook voor uw gemeente!

Persoonlijke service dragen wij hoog in het vaandel. Neem vrijblijvend contact met ons op, u merkt dadelijk het verschil.

Uw partner voor kwaliteitsvolle bedelingen!

Turnhoutsebaan 185 bus 1
B-2970 Schilde
0800 64 400
info@vlaamsepost.be
www.vlaamsepost.be

voor een **accurate** en **efficiënte** bedeling

Een kwestie van samenwerking

Gemeenten en OCMW's hebben als kernopdracht op lokaal niveau duurzaam bij te dragen aan het welzijn van burgers. Aangezien de meeste burgers deel uitmaken van een gezin, kom je onmiddellijk en van nature uit bij het ondersteunen van gezinnen. Gezinnen verwachten ook van overheden – en zeker van de lokale overheid – dat zij mee instaan voor een goede toekomst voor hun kinderen en kleinkinderen en voor een rijke leefomgeving. Een verantwoordelijkheid die steeds meer steden en gemeenten met steeds meer enthousiasme opnemen.

Gezinsbeleid is een domein dat lange tijd vanuit hogere overheden vorm werd gegeven. Het was zowat de traditie dat de grote lijnen van het beleid eerst federaal – later Vlaams – werden uitgezet en dat de lokale besturen dat beleid dan lokaal invulden. De laatste jaren is hierin een duidelijke verandering aan de gang. Het lokale bestuur is niet meer alleen actor maar ook en vooral regisseur, en overal wordt er gezocht naar hoe elke gemeente dit precies organiseert en wat dat impliceert voor de samenwerking met andere organisaties. De intrede van de Huizen van het Kind, het lokaal loket

kinderopvang of de regelgeving voor de buitenschoolse opvang en activiteiten zijn hier recente voorbeelden van. Enkele cijfers: In Vlaanderen hebben 294 van de 300 steden en gemeenten een Huis van het Kind, zo blijkt uit een enquête van het Agentschap Opgroeien. Die Huizen van het Kind zijn lokale samenwerkingsverbanden die zich bezighouden met tal van levensdomeinen die van belang zijn voor gezinnen. Meest aanwezig thema's zijn opvoedingsondersteuning, kinderopvang, onderwijs en sociale cohesie. In de overgrote meerderheid zijn de steden en gemeenten de trekkers van die Huizen van het

Kind. In negentig procent van de gemeenten is er ondertussen ook een lokaal loket kinderopvang om binnen de gemeente vraag en aanbod qua kinderopvang op elkaar af te stemmen. Het Agentschap Opgroeien stelt hiervoor in totaal 1,27 miljoen euro subsidies ter beschikking.

Lokaal gezinsbeleid gaat trouwens al lang niet meer alleen over ondersteuning bij de opvoeding en over taken die we van oudsher eerder associeerden met een opvoedingswinkel of met Kind en Gezin dan met een lokaal bestuur. Gezinsbeleid gaat nu over alles wat gezinnen, in alle diversiteit die deze

tegenwoordig hebben, ondersteunt om kinderen in een gezonde en rijke leefomgeving te laten opgroeien. En dat is lang niet meer alleen wat er tussen de vier muren thuis gebeurt, het gaat ook over voldoende kinderopvang van goede kwaliteit, over goed onderwijs, rijk vrijetijdsbeleid en veilige mobiliteit. Domeinen waarop een lokaal bestuur zeer zeker een rol te spelen heeft. Gemeenten regisseren de samenwerking van het lokale aanbod – denk aan het loket kinderopvang – of zorgen zelf (mee) voor een gevarieerd aanbod om kinderen, jongeren en gezinnen te ondersteunen. Doelstellingen ten aanzien van kinderen, jongeren en gezinnen clusteren binnen de beleids- en beheerscyclus of een ‘gezinsreflex’ installeren kunnen manieren zijn om tot integraal gezinsbeleid te komen. Zo’n gezinsreflex maakt dat bij elke beleidsbeslissing die invloed heeft op het leven van gezinnen, wordt overwogen welke gevolgen die beslissing heeft voor de gezinnen binnen stad of gemeente. Belangrijk is ook om die overweging te maken voor elk lid van het gezin. Hierbij denken we bijvoorbeeld aan de vrije speelruimte bij verkavelingen, de werk-gezinsbalans voor werknemers in socialetewerkstellingsprojecten, de positie van het hele gezin bij opvoedingsondersteuning of de positie van grootouders binnen een gezin. Dit alles maakt meteen ook duidelijk dat het hier niet (alleen) gaat om extra aanbod voor wie kwetsbaar is. Gezinsbeleid werd en wordt nog vaak gezien als louter een onderdeel van het lokaal sociaal beleid, maar de nieuwe, bredere kijk neemt alle sectoren in aanmerking, en is dus belangrijk voor alle gezinnen, allemaal met hun eigen vragen en behoeften.

Uitdagingen en inspirerende voorbeelden

Zulk gezinsbeleid creëert uitdagingen. Geïntegreerd werken vanuit een lokaal bestuur roept zowel inhoudelijke vragen op – welke domeinen maken deel uit van dat gezinsbeleid? – als organisatorische – welke diensten laten we op welke manier samenwerken om tot een geïntegreerd aanbod te komen? Vaak vergt het enig zoekwerk om voor een breed thema als gezinsbeleid te ontdekken op welke manier de eigen diensten zich moeten organiseren om die hele breedte te bestrijken. In Kortrijk bijvoorbeeld hebben de stedelijke diensten zich zo georganiseerd dat overkoepelende thema’s

als armoede, klimaat, samenleven en ook kinderen en jongeren worden opgenomen door programmaregisseurs die over diensten heen hun thema kunnen ondersteunen.

Heel veel aanbod in deze sector werkt preventief, wat maakt dat het rendement ervan vaak in de lange termijn gezocht moet worden en sowieso moeilijk precies te becijferen valt. Denk aan peuterspeelplaatsen. Die helpen peuters om zich voor te bereiden op de kleuterschool en ouders om meer in contact te treden met andere ouders. Ze verlagen de drempel om opvoedingsadvies te krijgen. Maar hoe becijfer je daar de meerwaarde van? Impactonderzoek kan helpen deze winsten beter in kaart te brengen.

Gezinsbeleid gaat lang niet meer alleen over wat er tussen de vier muren thuis gebeurt, het gaat ook over voldoende kinderopvang van goede kwaliteit, over goed onderwijs, rijk vrijetijdsbeleid, en veilige mobiliteit.

Een goed beeld van de impact die geïntegreerde samenwerking kan hebben op de leefomstandigheden en de ondersteuningsbehoeften van gezinnen biedt het rapport over de werking van het Mechelse team Gezinsondersteuning. Het toont onder andere aan dat er in gezinnen in deze begeleiding veel minder politie-interventies gebeurden, dat financiële problemen drastisch verminderden en dat de werkzaamheidsgraad in deze gezinnen bijna verdubbelde.

Volop in evolutie

Het is ook een sector in volle evolutie, die voor wie nieuw is in de materie soms moeilijk te volgen is en blijft. Op korte tijd zijn er niet alleen Huizen van het Kind verschenen, maar er zijn nu ook Overkophuizen, er is Eén gezin - één plan, het Geïntegreerd Breed Onthaal en zo meer. Als bestuurder moet je je wel grondig inwerken om je de sector eigen te maken. SAM vzw, het steunpunt Mens en Samenleving, publiceerde een overzichtelijke folder waarin alle nieuwe eerstelijns – dus voor de burger recht-

streeks toegankelijke – hulp- en dienstverlening in de verschillende beleidsdomeinen werd gebundeld.

Het is niet voor ieder aanbod haalbaar of zinvol om het lokaal te ontwikkelen. In de toekomst zal moeten worden afgestemd wat lokaal of eerder regionaal moet worden aangeboden. Naast de lokale Huizen van het Kind zijn er op een aantal terreinen ook regionaal al nieuwe werkvormen ontwikkeld (zie ook de folder van SAM van hierboven). In het ideale geval vinden deze elkaar, zodat knelpunten kunnen worden weggewerkt. We denken daarbij bijvoorbeeld aan de samenwerking met jeugdhulp (via Eén gezin - één plan), het tegengaan van sociale onderbescherming (via het Geïntegreerd Breed Onthaal) of het werken aan een

betere geestelijke gezondheid van jongeren (via de Overkophuizen). Om in de toekomst werkelijk tot een holistische ondersteuning te kunnen komen is uitbreiding naar ‘hardere’ sectoren als werk en wonen noodzakelijk.

Kijken naar Vlaanderen...

Om deze doelstellingen te realiseren moeten de lokale besturen vanuit de centrale overheid de nodige middelen ter beschikking krijgen en moeten ze worden erkend in hun regiefunctie. Allereerst zijn de middelen in deze sector momenteel zwaar ontoereikend, wat resulteert in de gekende zorgen omtrent de kinderopvang, in schamel gesubsidieerde Huizen van het Kind, in wachtlijsten in jeugdhulp en voor personen met een handicap en zoveel meer. De middelen moeten ook prominenter naar de lokale besturen gaan. Zij zijn immers, als expert van de eigen gemeente, het best geplaatst om te bepalen waar en hoe middelen lokaal het best kunnen worden ingezet en hoe lokale en Vlaamse doelstellingen in hun situatie het best vorm

Een gezinsreflex maakt dat bij elke beleidsbeslissing die invloed heeft op het leven van gezin, die gevolgen al voor de beslissing worden overwogen.

LAVIA KEERTS

Doelstellingen ten aanzien van kinderen, jongeren en gezinnen clusteren binnen de beleids- en beheerscyclus of een 'gezinsreflex' installeren kunnen manieren zijn om tot integraal gezinsbeleid te komen.

krijgen. Lokale besturen investeren al heel veel in de ondersteuning van kinderen, jongeren en gezinnen. Het lokale aanbod op het vlak van armoedebestrijding, van vrije tijd, kinderopvang, het beschikbaar stellen van middelen (personele en logistieke) voor het Huis van het Kind; op al deze terreinen zijn het de lokale besturen die het voortouw nemen. Deze lokale regie willen we graag ondersteund en gehonoreerd zien in de manier waarop de Vlaamse middelen in deze sectoren worden geregeld. In plaats van middelen versnipperd toe te wijzen aan bestaand aanbod of nieuwe (ad hoc) projecten, worden ze beter globaal ter beschikking gesteld aan de lokale besturen, opdat deze, als regisseur, samen met de partners vanuit de behoeften een gepast aanbod kunnen uitwerken.

Lokaal ondersteunen is ook niet uitsluitend een kwestie van middelen. Om tot deze doordachte samenwerking te komen is het belangrijk dat de organisaties die aan de realisatie van deze doelstelling kunnen bijdragen, voldoende gestimuleerd worden om hun expertise in lokale netwerken in te zetten. We zien nu

immers dat die organisaties in een aantal gemeenten om allerlei redenen niet of amper participeren in dat netwerk. Lokale besturen hebben dan meer dan eens het gevoel dat ze er alleen voorstaan, terwijl een engagement van lokale partners om samen te werken dat netwerk zoveel performanter zou maken. De Vlaamse overheid zou een duidelijker pleitbezorger kunnen zijn van die samenwerking, bijvoorbeeld door van

effectief meewerken in lokale netwerken een voorwaarde te maken voor het verlenen van subsidies aan organisaties.

...en naar de VVSG

De VVSG wil in deze materie lokale besturen inspireren, via teksten of in ondersteuning van de lokale medewerkers. Ze wil ook uitwisseling tussen lokale besturen en hun medewerkers faciliteren en externe organisaties motiveren om goed werkende partnerschappen met steden en gemeenten af te sluiten. Tot slot wil ze in de dialoog met de Vlaamse en federale overheid de belangen van de lokale besturen blijven behartigen. —

IVAN PAUWELS

VVSG-stafmedewerker
Huizen van het Kind

INFORMATIE BEHEREN EN ARCHIVEREN

SELECTEREN EN DIGITAAL DEPOT

Door **Inge Schoups en Roeland Verhaert**

In deze publicatie focussen we op de **selectie** van archieven. Wat moet je bewaren of vernietigen en welke regels gelden daarbij? Verder gaan we dieper in op digitale duurzaamheid en het opzetten van een **digitaal depot**.

Inge Schoups was van 1994 tot 2021 stadsarchivaris van Antwerpen en directeur van het FelixArchief. Ze nam er het voortouw bij het realiseren van het digitaal werken en digitaal archiveren. Inge is ook medeoprichter van het Expertisecentrum DAVID dat zich toelegt op onderzoeksvragen over digitaal documentbeheer en digitale archivering.

Roeland Verhaert werkt voor het FelixArchief Antwerpen. Hij is verantwoordelijk voor het informatiebeheer (digitaal werken, selectie, overdracht van archieven) bij de Antwerpse administratie.

Deze publicatie maakt deel uit van de reeks **Wie klasseert, die vindt**. Abonnees op de reeks ontvangen jaarlijks automatisch **nieuwe boekdelen, updates en aanvullingen**. Ze krijgen ook online toegang tot alle nieuwe en reeds verschenen content. Meer info op politeia.be.

INFORMATIE BEHEREN EN ARCHIVEREN

Auteurs: Inge Schoups en Roeland Verhaert
ISBN (print): 9782509040862
ISBN (digitaal): 9782509041593

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

Blink doet kinderbegeleiders uitblinken

De eerste duizend dagen zijn doorslaggevend voor de ontwikkeling, het gedrag, het leervermogen, de gezondheid en het welzijn van het kind. De volgende vijfduizend dagen zijn minstens even belangrijk. Daarom is kinderopvang van goede kwaliteit zo noodzakelijk. Hoe zorgen we er dan voor dat kinderbegeleiders zich kunnen blijven professionaliseren en dat ze – samen met hun verantwoordelijken en bestuurders – volop inzetten op levenslang leren? Blink, hét digitale leer- en inspiratieplatform voor de kinderopvang, wil hier een antwoord op bieden.

Op 31 mei 2022 zag Blink het levenslicht. Blink is een gezamenlijk initiatief van en door de sector van de kinderopvang. Het kwam tot stand door samenwerking tussen de VVSG, Felies, Ferm, Mentees, I-mens en het Vlaams Welzijnsverbond. Blink wil kinderbegeleiders laten uitblinken, het wil hen inspireren, activeren, waarderen en verbinden en zo verder versterken tijdens hun loopbaan. Daarvoor biedt Blink een waaier aan interactieve en thematische e-modules. Enkele voorbeelden van modules zijn speelse begeleidershouding, vrij spel, procesgericht werken, risicovol spelen, dagindeling overbrengen, gezellig eetmoment en veilige hechting. Momenteel staan er al ruim vijftig e-modules op Blink. Ze zijn bestemd voor kinderbegeleiders uit de gezins- en groepsopvang baby's en peuters. Verantwoordelijken, pedagogisch coaches en mentoren kunnen Blink inzetten om hun kinderbegeleiders te ondersteunen in hun groeiproces. Een module bestaat steeds uit drie onderdelen: Duik in het thema, Aan de slag en Inspiratie uit de praktijk. 'Duik in het thema' presenteert de theorie beknopt en praktijkgericht.

Centrale vraag binnen dit onderdeel is: Wat moet een kinderbegeleider weten en kennen? 'Aan de slag' staat stil bij de vraag: Wat moet een kinderbegeleider kunnen? Via opdrachten reflecteren de kinderbegeleiders over wat ze geleerd hebben, en passen ze het geleerde onmiddellijk toe in hun dagelijkse werking. 'Inspiratie uit de praktijk' geeft inzicht in hoe andere opvangvoorzieningen met dit thema omgaan.

Een pedagogisch coach aan het woord

Brenda Vincke is pedagogisch coach in de regio West-Vlaanderen. Zij ondersteunt kinderbegeleiders op de werkvloer. Samen zoeken ze een antwoord op de vele pedagogische vraagstukken die opduiken. 'Blink is een flexibel instrument, want je kunt het op verschillende manier inzetten,' zegt ze. 'Een kinderbegeleider hoeft een module niet van begin tot einde te doorlopen. Bij de ene kinderbegeleider zal ik vragen om het stukje theorie op voorhand door te nemen. Dan kunnen we ofwel het gesprek over dit thema aangaan tijdens het contactmoment, ofwel het contactmoment gebruiken om aan de

bijbehorende opdrachten te werken. Voor andere sessies maak ik gebruik van de samenvattende poster die bij iedere e-module hoort. Zo starten we het gesprek op over een bepaald thema en kan ik mijn coaching bijsturen op basis van wat de kinderbegeleider al weet of kan.'

'Wanneer je als pedagogisch coach Blink wilt inzetten, zorg er dan voor dat je er met de dienst of de opvanglocatie eenzelfde visie op hebt. De dienstverantwoordelijke is dan een belangrijke schakel in het verhaal. Als de verantwoordelijke of de dienst mee achter Blink staat, en dit met het nodige enthousiasme weet over te brengen, dan werkt dit drempelverlagend voor de kinderbegeleider. Op deze manier dragen dienstverantwoordelijken mee bij aan het succes van Blink.'

'Blink maakt niet enkel dat kinderbegeleiders zich verder professionaliseren, het draagt ook bij aan de ontwikkeling van een gemeenschappelijke taal. Een voorbeeld: het welbevinden en de betrokkenheid van de kinderen staan centraal in de kinderopvang. Door de Blink-modules over beide thema's krijgen kinderbegeleiders een beter inzicht in welbevinden en betrokkenheid. Ze weten waarvoor de begrippen staan en hoe ze dit op een correcte manier kunnen observeren. Hierdoor krijgen kinderbegeleiders ook meer inzicht in hoe ze kunnen inzetten op een hoog welbevinden en een hoge betrokkenheid van de kinderen. Doordat ze allemaal hetzelfde verstaan onder deze begrippen en ze welbevinden en betrokkenheid ook nastreven, dragen ze ook bij aan kinderopvang van goede kwaliteit.'

Brenda Vincke:
'Als de verantwoordelijke of de dienst mee achter Blink staat en dit met het nodige enthousiasme weet over te brengen, dan werkt dit drempelverlagend voor de kinderbegeleider.'

Voor Brenda Vincke is Blink een grote hulp in haar coaching. Heeft ze nog een tip voor andere pedagogisch coaches die willen starten met Blink? 'Gewoon doen! Ontdek het Blink-platform en zie wat het te bieden heeft. Het is een heel gebruiksvriendelijke tool waar je snel je weg in vindt. Neem zeker ook de online train the trainer door, want via deze e-module leer je alle technische aspecten van Blink kennen.'

Een mentor aan het woord

Iedere kinderbegeleider moet een kwalificatie hebben of zich kwalificeren om te werken in de kinderopvang. Hiervoor kunnen ze een onderwijsopleiding volgen of deelnemen aan een EVC-assessment waarbij zij aantonen in welke mate zij over de vijftien basiscompetenties van een kinderbegeleider beschikken. Kinderbegeleiders kunnen zich voor het behalen van die kwalificatie laten

ondersteunen door een mentor. Lisa Dejonghe is mentor gezinsopvang voor de regio West- en Oost-Vlaanderen.

'Kinderbegeleiders die voor een assessment kiezen, bereid ik voor aan de hand van negen thema's zoals spel, inrichting van de opvangruimte, samenwerking. Blink geeft mij de mogelijkheid deze thema's heel gericht te behandelen. Op basis van de voorkennis van de kinderbegeleider gebruik ik Blink

Hoe omgaan met (langdurige) arbeidsongeschiktheid van personeelsleden (statutair en contractueel)?

GSJ advocaten deelt haar kennis

Al bijna 40 jaar is GSJ de **juridische partner van steden en gemeenten** en is het kantoor bijzonder geplaatst om ook uw bestuur bij complexe aangelegenheden bij te staan.

Achter elk dossier dat GSJ behandelt, staat een team van **65 gespecialiseerde advocaten**.

Neem contact met ons op via **+32 (0)3 232 50 60** of info@gsj.be. Wij helpen u graag verder.

Borsbeeksebrug 36 bus 9, 2600 Antwerpen • T +32 (0)3 232 50 60 • info@gsj.be • www.GSJ.be

Lisa Dejonghe:
'Samen een module doornemen neemt niet alleen drempels weg, maar rendeert ook onmiddellijk, doordat je zicht krijgt op het leerproces van de kinderbegeleider.'

om die competenties op te frissen of te verdiepen, of om hen te inspireren.'

Bij Lisa Dejonghe horen we duidelijk dezelfde woorden over de flexibiliteit van Blink als bij Brenda. Het ene moment gebruikt ze de samenvattende poster van 'Duik in het thema' om het gesprek op gang te brengen, het andere moment spitst ze zich toe op de opdrachten uit het onderdeel 'Aan de slag'. Zo geeft Blink de mogelijkheid om op maat te werken. Dat is voor Lisa Dejonghe een grote troef.

Digitaal leren is voor sommige kinderbegeleiders een nieuw gegeven waar ze soms huiverachtig tegenover staan. Dat ondervindt ook Lisa Dejonghe en die onzekerheid wil ze wegnemen. 'Wanneer iemand voor de eerste keer met Blink in contact komt, neem ik de tijd om samen met de kinderbegeleider het platform te bekijken en een module te doorlopen.' Dit is ook de tip die Lisa Dejonghe graag meegeeft aan andere collega's. 'Ga bij de eerste kennismaking met Blink samen met de kinderbegeleider voor de laptop zitten om het platform en de werking ervan te leren kennen. Zo ziet de kinderbegeleider hoe ze of hij er concreet mee aan de slag gaat, wat drempelverlagend werkt. In de modules wordt de theorie vaak door filmpjes van experts toegelicht. Door samen een module te doorlopen zie je ook de reactie van de kinderbegeleider op deze filmpjes. Het is vaak een ijsbreker om een gesprek op gang te brengen over het thema. De verwerkingsoefeningen bij de theorie laat ik dan door de kinderbegeleider beantwoorden, zo merk ik direct of de theorie duidelijk was. Samen een module doornemen neemt dus niet alleen drempels weg, maar rendeert ook onmiddellijk, doordat je zicht krijgt op het leerproces van de kinderbegeleider.'

Maar wat als een kinderbegeleider aangeeft niet met Blink te willen werken? Wanneer drempels tegenover digitaal leren te hoog lijken? Dan laat Lisa Dejonghe Blink even los. 'Blink is niet het doel op zich, maar een middel om het groeiproces van de kinderbegeleider

te ondersteunen. Belangrijk is dat je vooral tegemoetkomt aan het leerproces en de behoefte aan ondersteuning; hoe dit gebeurt moet je afstemmen op de behoeften van de kinderbegeleider.'

Digitaal leren, een digitaal leerplatform, beschikken over digitale competenties is dus niet voor iedereen evident. Daar waren we ons bij de ontwikkeling van Blink van bewust. Voor kinderbegeleiders ontwikkelden we de startmodule 'Aan de slag met Blink'. Enerzijds maken we hen vertrouwd met de werking van het platform, en anderzijds staan we stil bij de verschillende digitale handelingen die je moet beheersen om door het platform en een module te navigeren. Zo willen we voorkomen dat kinderbegeleiders met onvoldoende digitale competenties uit de boot vallen. Ook in de inhoudelijke modules kun je telkens een korte video openen wanneer je een antwoord moet inzenden, een foto moet uploaden of een poster wilt downloaden. Zo kun je te allen tijde deze achterliggende info raadplegen.

En voor verantwoordelijken?

Ook verantwoordelijken vinden meer en meer hun weg naar Blink. Ook zij zetten Blink op verschillende manieren in. Zo zijn er verantwoordelijken die gebruik maken van de modules die aansluiten bij hun jaarthema. Of ze selecteren een

top vijf van interessante modules voor hun kinderbegeleiders. De begeleiders krijgen dan ruimte om hiermee aan de slag te gaan. Of ze gebruiken Blink ter voorbereiding van hun teamvergadering of praatavond. De kinderbegeleiders nemen op voorhand de theorie door en tijdens het groepsmoment kunnen ze die dan bespreken. Doordat iedereen vertrouwd is met het thema en dezelfde taal spreekt, is er tijdens het teamoverleg of de praatavond ook meer tijd om stil te staan bij concrete acties of bij de vragen die leven over dit thema.

Aan verantwoordelijken geven we nog de tip mee om het niet te groot te zien. Start klein met Blink, zoek aansluiting bij de dagelijkse werking. De voorbeelden hierboven illustreren dat je Blink niet als iets extra's mag beschouwen. Door aansluiting te zoeken bij je bestaande werking zie je snel mogelijkheden om Blink in te zetten.

De toekomst van Blink

Blink zit zeker nog niet in een eindfase. We blijven het platform uitbreiden. Achter de schermen zijn we volop bezig met Blink TV, het videokanaal voor de sector. Via allerlei inspirerende praktijkvoorbeelden willen we de positieve en krachtige verhalen vertellen. Op Blink TV geven we kinderbegeleiders het woord. We geven ze de kans om hun sterke praktijkverhalen in het licht te zetten en zo andere collega's te inspireren.

Momenteel richt Blink zich op de gezins- en groepsopvang baby's en peuters. Op termijn hopen we ook een aanbod te ontwikkelen voor mensen die werkzaam zijn in de buitenschoolse kinderopvang. —

HELLEN KIPPES

VVSG-projectmedewerker Blink

www.blinkweb.be

Meer weten? hellen.kippes@vvsig.be

FEEDBACK GEVEN EN ONTVANGEN

Door Ann Moreels

Deze publicatie bevat een visie op **feedback die steunt op samenwerking**, met elkaar overleggen, elkaar oprecht durven informeren, zaken met elkaar delen en ook wel confronteren. In de praktijk wordt heel wat **goedbedoelde feedback** qua perceptie vaak als een evaluatie aangevoeld. Daar moeten we toch eens grondig over nadenken.

Deze publicatie wil je daarbij helpen en wil je vooral doen reflecteren over dit boeiende thema en over **jouw mogelijkheden en bijdragen** hierin. Je moet het thema niet als een topic op zich beschouwen, maar inkaderen in het geheel van leidinggeven, samenwerken, elkaar motiveren, samen innoveren, samen zaken realiseren en zichzelf *overtroeven* door de **kracht van samenwerking**.

Het gaat immers om **samen de toekomst uit te bouwen**. Hoe we dat doen, hoe we dat aanpakken, in het kader van een nog **sterkere organisatie en dienstverlening**, kan via de weg van het *feedbacken*.

Feedback geven en ontvangen

Auteur: Ann Moreels

ISBN (print): 9782509038210

Formaat: 160 x 240 mm

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

Zorg voor wonen en leven

Nieuwe functies in het woonzorgcentrum

In het woonzorgcentrum wonen ouderen met een complexe zorg- en ondersteuningsvraag. Er wordt dus gezorgd, maar er wordt vooral gewoond en geleefd. De laatste jaren werden er inspanningen gedaan om ook dit professioneel te ondersteunen. Maarten Biesmans, muziektherapeut in Zorgbedrijf Ouderenzorg Genk, en psycholoog Jean-Marc Frederiks uit Zorgpunt Waasland leveren elk op hun manier een belangrijke bijdrage aan het welzijn van de bewoners.

Naast verpleegkundigen en zorgkundigen werken er vandaag ook logopedisten, audiologen, diëtisten, orthopedagogen, pedagogen, psychologen, gegradueerden in het sociaal-cultureel werk, muziektherapeuten, masters in de dans of in drama, theologen, filosofen, moraalwetenschappers, zorgtechnologen, masters lichamelijke opvoeding en bewegingswetenschappen en podologen in woonzorgcentra.

Hoe het allemaal begon

Maarten Biesmans en Jean-Marc Frederiks waren allebei op zoek naar werk dicht bij huis. En ze zochten niet bewust in de ouderenzorg. Maarten Biesmans was niet getrouwd met de ouderenzorg en Jean-Marc Frederiks werkte al twaalf jaar in de psychiatrie. Hem was het beeld aangepraat dat er in de ouderenzorg veel tristesse is, een sector waar je als psycholoog weinig successen kunt boeken. Nu spreekt hij dat helemaal tegen: 'Ik ben net heel blij met mijn verhuizing naar de ouderenzorg. Het is elke dag opnieuw zoeken hoe we tegemoet kunnen komen aan de wensen van bewoners, hoe we iemand zich meer omarmd kunnen laten voelen, hoe we dat vertrouwen groter krijgen... Het is uitdagend en gevarieerd werk en we komen wel degelijk tot mooie resultaten. Dat geeft veel voldoening.'

Wat haalde hen over om effectief de overstap naar de ouderenzorg te maken? 'Het was een vriend die de vacature onder mijn aandacht bracht en vond dat deze job bij mijn stijl paste,' lacht Jean-Marc Frederiks.

'Achteraf bekeken klopt dat ook helemaal,' voegt hij er snel aan toe. Toch herinnert hij zich de vacature voor psycholoog als redelijk vaag en algemeen geformuleerd. Ook Maarten Biesmans was initieel overdonderd door het uitgebreide functieprofiel. Uiteindelijk was het de praktische proef die hem over de streep trok: 'Ik mocht een uur een activiteit begeleiden bij bewoners met dementie. Deze proef gaf voor mij de doorslag: met mijn gitaar, wat instrumentjes en goed gekozen liedjes voelde ik al snel een connectie met de mensen.'

Van de eerste weken tot de job vandaag

Voor beide mannen ging het om nieuwe functies waarin ze terecht kwamen. Een wit blad, het was een kwestie van er zelf invulling aan te geven. 'Bij zo'n nieuwe functie komt een uitgebreid functieprofiel dan wel van pas,' vertelt muziektherapeut Maarten Biesmans. 'Ik nam er stukjes uit en ging ermee aan de slag. De eerste weken liep ik vooral veel rond, om het huis en de medewerkers te leren kennen. Ik maakte muziek met de mensen en observeerde hoe zij daarop reageerden.' Vandaag gebruikt hij muziek heel bewust als middel om het wonen en het leven in het woonzorgcentrum aangenamer te maken, om mensen onderling in contact te brengen en de kwaliteit van leven te verbeteren. 'Collega's merken op dat zorgactiviteiten vlotter verlopen als ik gepasseerd ben. Voor personen in een verder stadium van dementie organiseer ik maandelijks een belevingsconcert. Dit zijn muzikale

prikkels, in combinatie met geuren en beelden in de snoezelruimte. Ik doe dit samen met familie en vrijwilligers, ook voor hen helpt dit belevingsconcert om contact te maken. Daarnaast organiseer ik maandelijks een contactkoor voor personen met dementie, en een zangnamiddag.'

Ook Jean-Marc Frederiks ervaart als psycholoog veel vrijheid om, binnen zijn opdracht, de dag in te vullen. 'De drempel voor de bewoners om mij aan te spreken is laag, terwijl die in de buitenwereld net heel hoog is. Ze zien me in de gang lopen, of lezen mijn naam in het krantje. Ze kennen mij en mijn collega als persoon, er wordt over ons gesproken. Dit maakt dat ze bereid zijn om je iets te vertellen, om eerlijk te durven zijn over taboes. Geestelijke gezondheidszorg is niet bekend bij de ouderen. Ze vragen me of ik misschien de dokter ben of de pastoor. Dat is ook niet belangrijk, bewoners zijn vooral op zoek naar een warm contact, naar iemand die tijd heeft om te luisteren, waar je iets aan kunt vertellen.' De individuele begeleiding van bewoners is een groot deel van zijn takenpakket. 'Collega's geven aan: "Ga daar eens luisteren, het loopt moeilijk, wij begrijpen het niet zo goed." Deze begeleiding is kortdurend, in regel maximaal zeven gesprekken. Maar met dat verschil dat ik de tijd kan nemen om écht naar mensen te luisteren, om helder te krijgen wat ze willen vertellen. Het andere grote deel is dat ik dan een deel van die klachten ga vertalen naar mijn collega's. Samen zoeken we dan naar gepaste strategieën om de bewoner tegemoet te komen.' Maar-

Maarten Biesmans:
 ‘Ik mocht een uur een activiteit begeleiden bij bewoners met dementie. Deze proef gaf voor mij de doorslag: met mijn gitaar, wat instrumentjes en goed gekozen liedjes voelde ik al snel een connectie met de mensen.’

ten Biesmans pikt hierop in: ‘Individuele begeleiding van mensen doe ik enkel op vraag van de collega’s, als iemand het wat lastig heeft of probleemgedrag vertoont. Vanuit de hulpvraag stel ik doelstellingen op. Zo kan ik kijken of iets loopt en evalueren of er beterschap is. In

een palliatieve setting werk ik ook individueel, ook hier verhoogt muziektherapie de kwaliteit van leven.’

De vrijheid die ze krijgen, kan ook een valkuil zijn. De mannen zijn zich bewust van het risico dat ze te veel hooi op hun

vork nemen of zich in een berg werk verliezen. ‘We staan als team, ik als psycholoog en mijn collega als psychologisch consultant, in voor twaalf woonzorgcentra, dus duizend bedden,’ zegt Jean-Marc Frederiks daarover. ‘In het begin dacht ik dat dat veel te weinig was, nu ben ik

Een **Business Continuïteitsplan** op maat van uw bestuur, in samenwerking met **lokale besturen**.

Bent u er klaar voor?

A&S heeft een praktische methodiek ontwikkeld voor lokale besturen om een **Business Continuïteitsplan (BCM)** op te stellen. Het recente onderzoek van Audit Vlaanderen onthulde dat de meerderheid van de lokale besturen nog geen noodplan heeft om zich te beschermen tegen cyberaanvallen. Onze aanpak omvat een gedetailleerd draaiboek dat uw organisatie stap voor stap begeleidt tijdens calamiteiten, rekening houdend met bestaande noodplannen en Disaster Recovery Plans (DRP).

Bovendien is onze methodiek ontstaan uit samenwerking met andere lokale besturen, waardoor we waardevolle ervaringen en inzichten kunnen delen.

Neem contact op via info@assolutions.be voor een kennismakingsgesprek. Samen zorgen we ervoor dat uw lokaal bestuur voorbereid is op mogelijke cyberdreigingen.

a&s
 SOLUTIONS

Steenweg Deinze 154
 9810 Nazareth
 T 09 389 69 90
info@assolutions.be

Ondersteuning nodig bij het beveiligen van uw organisatie?

www.assolutions.be

A&S Solutions maakt deel uit van de Ciral Schaubroeck Group.

Jean-Marc Frederiks:
‘Elk team heeft andere verlangens. Het is absoluut nodig dat jij je afstemt op het team en niet omgekeerd. Je kunt niet louter je expertise binnenbrengen en verwachten dat daar iets mee gebeurt.’

daar niet meer zo zeker van. We hebben een zeer afgebakend takenpakket: we nemen enkel de geestelijke gezondheidszorg voor bewoners op, dus geen dementie, geen palliatieve zorg. Ook groeit het gedeelde perspectief op geestelijke gezondheidszorg bij mijn collega's. Ze bellen mij niet enkel met een moeilijke situatie, maar hebben vaak meteen voorstellen die ze aftoetsen. Mijn nabije zorgcollega's en de paramedici doen in feite het overgrote deel van het therapeutische werk. Ik ben niet aanwezig in multidisciplinaire gesprekken, enkel bij specifieke vragen waar verduidelijking nodig is.'

Ook Maarten Biesmans vond zijn eigen manier om met die vrijheid om te gaan. Zijn dag begint doorgaans met een uurtje op kantoor: administratie, projecten opvolgen en voorbereiden. 'Om tien uur ga ik naar de woongroepen voor een groepsactiviteit of een project. Tijdens de middag geef ik vaak ondersteuning bij de maaltijden, bijvoorbeeld als collega's met vakantie zijn. In de namiddag maak ik tijd voor individuele opvolging, of test ik projecten uit. De namiddag is er typisch ook voor groepsactiviteiten, teamvergaderingen of overleg met diensthoofden.'

Jean-Marc Frederiks vult aan: 'Ik stel mijn dag samen aan de hand van wat er gebeurt. De uitdaging is voor mij om voortdurend prioriteiten te stellen: wat is belangrijk, waar is er behoefte aan, waar kan ik iets bijdragen? Ik heb het geluk om met glijdende uren te mogen werken, dat helpt daarbij.'

Een samenspel met collega's

De bewoners komen op de eerste plaats, maar in de getuigenissen is ook een sterke betrokkenheid op de medewerkers merkbaar. Maarten Biesmans: 'Ik help collega's om bewuster om te gaan met

geluidsprikkels, bijvoorbeeld: wanneer staat er welke muziek op? Medewerkers zijn zich er vaak niet van bewust dat muziek onrust kan brengen. Ik probeer hen de waarde van muziek te leren kennen, bijvoorbeeld via een vorming, of door langs te gaan op teamvergaderingen. Muziek brengt ook participatie, integratie en samenwerking op gang. Ik doe ook mee aan diverse projecten, neem bijvoorbeeld onze samenwerking met Musica impulscentrum. Voor dit project werkten ons woonzorgcentrum, een basisschool en andere initiatieven van de zorgcampus samen met een klankkunstenaar uit Duitsland. De kunstenaar ontwikkelde onconventionele instrumenten die erg toegankelijk zijn voor onze doelgroep, zoals grote trommels op statief waaraan een snaar met een gewicht bevestigd is. Dit project leverde een mooie dynamiek op tussen de mensen met een beperking, ouderen en kinderen. Een volgende fase in dit project is een publiek toegankelijk klankkunstwerk op de campus. Ik heb ook een jukebox gemaakt, waarop mensen zelf hun liedje kunnen kiezen. Hij werkt elektronisch, maar ziet er oud uit. Medewerkers en vrijwilligers lenen hem uit voor hun woongroep.'

'Wij zijn er als team expliciet voor de bewoners,' zegt Jean-Marc Frederiks van zijn kant. 'Door er voor hen te zijn ondersteunen we ook de medewerkers. In een woonzorgcentrum geven we complexe zorg. Soms vertonen bewoners gedrag dat afstand oproept: boosheid op de medewerker, angst enzovoort. Dit veroorzaakt spanning op het zorgcontact. Wij "vertalen" dit gedrag naar medewerkers en zoeken mee naar een manier om het vertrouwen weer op te bouwen. Ik geef hier ook vorming over: hoe bouw je een band op met een bewoner die de zorg als last ervaart? Daarnaast geef ik vorming

over depressie, want ook dit kan afstand creëren. Of over slaap: hoe uiten slaapproblemen zich, wat zijn risico's, wat zijn alternatieven voor slaapmedicatie? Ik help om mogelijkheden te zien en perspectief te creëren. Als psychologisch team zijn we ook oproepbaar bij crisissen. Vanop afstand schatten we de situatie in. Dit neemt druk weg van de teams, want wij nemen de coördinatie over en zorgen voor duidelijkheid.'

Hebben de mannen nog tips voor wie zo'n nieuwe functie accepteert, en hoe nemen ze de collega's mee in hun verhaal? 'Elk team heeft andere verlangens,' weet Jean-Marc Frederiks. 'Het is absoluut nodig dat jij je afstemt op het team en niet omgekeerd. Je kunt niet louter je expertise binnenbrengen en verwachten dat daar iets mee gebeurt.' Maarten Biesmans beaamt: 'Ook voor mij is het niet mogelijk om alle driehonderd bewoners op te volgen. Wel ben ik regelmatig op teamvergaderingen om mezelf te profileren, hen aan te moedigen bij mij te komen met vragen, hen te ondersteunen. Ook inspringen bij de maaltijden en andere momenten waar ondersteuning nodig is, helpt om die vertrouwensband met de collega's op te bouwen.' —

MELANIE DEMAERSCHALK
VVSG-stafmedewerker integriteit en kwaliteit ouderenzorg

Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers Art. 45, § 2, 8°

Bouwen aan een weerbare gemeente

Vrijwilligerskorps versterkt noodplanning in tweede lijn

In Lubbeek staat een pool van dertig jonge vrijwilligers sinds kort opgeleid en wel klaar om gemeentediensten en burgers te ondersteunen bij rampen en crisissituaties. In het komende jaar wil de Vlaams-Brabantse gemeente haar vrijwilligerskorps nog verbreden. Het initiatief is voorlopig uniek, maar omdat noodplanning en crisisbeheer in de toekomst alleen maar aan belang zullen winnen, is het zeer aannemelijk dat andere lokale besturen het voorbeeld van Lubbeek zullen volgen.

‘Onze eerstelijnsveiligheidsdiensten zijn echte professionals die weten wat ze doen,’ steekt burgemeester Theo Francken van wal. ‘Het is de tweede lijn die vaak nog ferm verbeterd en versterkt kan worden. Stel: een vrachtwagen met chemisch materiaal rijdt door de gemeente en kantelt, er ontstaat een gevaarlijk gaslek, een 200-tal inwoners moeten geëvacueerd worden en overnachten in de sporthal. Politie, brandweer en civiele bescherming spitsen

zich dan in de eerste plaats toe op het gaslek. Wie begeleidt en ontvangt de geëvacueerde burgers? Wie helpt hen voort door na te gaan of ze al het nodige bij zich hebben, of ze huisdieren hebben, of er een familielid moet wor-

zich dan in de eerste plaats toe op het gaslek. Wie begeleidt en ontvangt de geëvacueerde burgers? Wie helpt hen voort door na te gaan of ze al het nodige bij zich hebben, of ze huisdieren hebben, of er een familielid moet wor-

**Ilona Van Eeckhout:
'Iedere gemeente kan een
nood- en preventieplan
opmaken. Maar investeren
in noodplanning is
altijd ook investeren in
meerdere interne diensten
die je moet meenemen in
je traject. Ons werk met
het vrijwilligerskorps
bevestigt dat.'**

den opgebeld? In veel gemeenten zullen dat de schepenen en het gemeentepersoneel zijn, maar die hebben daar geen opleiding voor gekregen. Wij hebben die opleiding nu gegeven aan een dertigtal jonge mensen, die we heel snel kunnen mobiliseren als het nodig is. Je hoopt natuurlijk dat het nooit nodig is.'

Overstromingen, corona en jongvolwassenen

Twee gebeurtenissen hebben samen de aanleiding voor het Lubbeekse initiatief gevormd, vertelt de burgemeester: 'Enerzijds de overstromingen in de Vespervallei in de zomer van 2021, die duidelijk maakten dat we niet over een structureel systeem beschikken om in tweede lijn snel mensen te mobiliseren die weten hoe ze hulp moeten bieden. En anderzijds de coronaperiode, toen heel veel vrijwilligers zich spontaan aandienen om te helpen bij de organisatie van het vaccinatiecentrum. Die combinatie zette ons anderhalf jaar geleden aan het denken: hoe kunnen we die hulpvaardigheid van mensen gebruiken om een tweede lijn op te zetten?' Dat het bestuur zich daarbij in de eerste plaats richtte op de groep van jongvolwassenen tussen 18 en 25 jaar, had meerdere redenen. 'Er is flink wat discussie in het schepencollege aan voorafgegaan,' zegt Theo Franken. 'Jongvolwassenen zijn niet zo'n evidente doelgroep, want ze zijn heel mobiel en zijn ook sneller geneigd de gemeente te verlaten zodra ze op eigen benen staan. Maar ik vind het tof dat we in een eerste fase net hen hebben aangesproken. Persoonlijk vind ik dat we onze jongeren wat mogen stimuleren op het vlak van burgerzin en dienstvaardigheid. Zo'n vrijwilligersopleiding vormt een bindmiddel voor de lokale samenleving. Voor de jongvolwassenen zelf

kwam dit engagement overigens als een geschenk, na een coronaperiode waarbij ze bij wijze van spreken twee jaar achter een scherm hadden gezeten. Ze hebben elkaar op die manier ook effectief leren kennen.' Noodplanningscoördinator Ilona Van Eeckhout stelt mee vast dat de jonge vrijwilligers trots zijn op hun attest en blij zijn dat ze hun steentje kunnen bijdragen. 'Op deze manier krijgen ze ook wat zelfredzaamheid en collectieve ingesteldheid mee, eigenschappen die bij de oudere inwoners doorgaans wat meer ingebakken zijn.'

Opleiding voor noodsituaties: breed basispakket

Welke opleiding doorliepen de kandidaten? Ilona Van Eeckhout vertelt hoe de samenstelling van het basispakket gebeurde na overleg en aftoetsing met betrokkenen uit de verschillende disciplines van crisisbeheer (de vijf D's of Discipline 1 tot 5 zoals ze heten in het vakjargon: brandweer, medische hulp, politieoneel beheer, logistieke steun, informatiebeheer) en met de interne diensten van de gemeente. 'Logischerwijze wilden we de opleidingen koppelen aan de punten waarop we behoeven zagen om vrijwilligers in te schakelen,' legt ze uit. 'Als je je enkele concrete scenario's voorstelt, begrijp je al dat de vorming zowel praktisch als gevarieerd moet zijn. Ga je bijvoorbeeld in een crisissituatie in opdracht van de sociale dienst bij iemand op huisbezoek en er schiet een pan in brand die op het fornuis staat, dan helpt het om iets van brandpreven-

tie te kennen. Personen die in shock zijn, benader je het best op een medisch verantwoorde manier; mensen begeleiden naar en in een opvanglocatie verloopt volgens een aantal principes van psychosociale hulpverlening. Communicatie en de ondersteuning van de communicatiedienst vormen een ander belangrijk luik bij noodsituaties. Maar ook kennis van thema's als de waterhuishouding in de gemeente, de werking van de sluizen, overstromingsgevoelige plekken, wat je kunt en moet doen met zandzakjes enzovoort.'

De basisopleiding werd gespreid over drie halve dagen in het najaar van 2022 en omvatte naast EHBO- en brandpreventietrainingen sessies over BE-Alert en de do's en don'ts van noodcommunicatie door het Nationaal Crisiscentrum, psychosociale hulpverlening en zelfs de verzekeringsadministratie die komt kijken bij rampen. 'Dat pakket vulden we in het voorjaar van 2023 aan met een opleiding door de interne diensten van de gemeente,' gaat Ilona Van Eeckhout voort. 'Het gaat om heel praktische richtlijnen die horen bij de dienst waarvoor je in een bepaalde situatie wordt opgeroepen: waar moet je concreet naartoe, wat zijn je taken, wat zijn de aandachtspunten? Alles verloopt volgens een vooraf vastgelegd stramien.' Zo kunnen vrijwilligers die de dienst Gemeentelijke Infrastructuur gaan versterken, instaan voor taken als stoepen ijsvrij maken, drinkwaterkortingen aanvullen, levensmiddelen vervoeren, zandzakjes vullen, schoonmaken en reparaties uitvoeren na nood-

Theo Francken:
‘Zo’n vrijwilligersopleiding vormt een bindmiddel voor de lokale samenleving. Voor de jongvolwassenen zelf kwam dit engagement overigens als een geschenk, na een coronaperiode waarbij ze bij wijze van spreken twee jaar achter een scherm hadden gezeten.’

weer. Bij de communicatiedienst kunnen ze helpen door de telefooncentrale te bemannen, een informatiepunt en een perscentrum op te zetten, de sociale mediakanalen van de gemeente mee op te volgen. Onder de sociale dienst vallen dan weer ondersteunende taken zoals bezoeken aan senioren bij extreme weersomstandigheden, vervoer naar en onthaal in opvangcentra, hulp bij de opmaak van schadedossiers, en dergelijke meer.

Evaluatie en verbreding

Het komt er nu op aan het vrijwilligerskorps gemotiveerd en bij de les te houden. De gemeente wil hen op regelmatige basis betrekken bij noodplanningsoefeningen, uit de evaluatie van de opleidingen neemt ze ook verbeterpunten mee. ‘We gaan ook nieuwe opleidingen geven en zijn gestart met een oproep voor nieuwe vrijwilligers,’ zegt Theo Francken. ‘We willen de bestaande reserve uitbreiden tot een groep van honderd mensen en die nu ook breder samenstellen uit alle lagen en leeftijdscategorieën van de bevolking. We merken veel bereidheid bij inwoners om te helpen, iedereen die een steentje wil bijdragen is zeer welkom.’ Een verbreding van het takenpakket van het vrijwilligerskorps is voorlopig niet aan de orde. ‘Op termijn zou je, als je een goede mix krijgt met oudere burgers, nog kunnen denken aan bijkomende maatschappelijke taken op het vlak van buurtwerking en het signaleren van probleemsituaties,’ bedenkt de burgemeester. ‘Maar voorlopig willen

we onze vrijwilligersreserve echt enkel inzetten voor noodplanning.’

Noodplanning op de agenda: lokaal, en ook bovenlokaal?

Lubbeek komt voor het project ruimschoots toe met de 11.000 euro die het daarvoor inschreef in de gemeentelijke begroting. ‘Honderd vrijwilligersshesjes al inbegrepen,’ merkt de burgemeester op. ‘Een grote kostenpost vertegenwoordigt het vrijwilligerskorps dus niet. We moeten er in de eerste plaats tijd in investeren.’ Het initiatief heeft hem ook en vooral gesterkt in de overtuiging dat die investering voor gemeenten allesbehalve een overbodige luxe is. ‘Gemeenten, ook de kleinere, moeten zich echt gaan toelagen op hun noodplanning,’ zegt hij beslist. ‘We hebben de aanslagen in Brussel meegemaakt, de coronapandemie, de Oekraïne-crisis is nog bezig. Door de klimaatopwarming stijgt het risico op stormweer, overstromingen, droogteperiodes met branden. Dat komt allemaal dichterbij, we moeten weerbaarder worden.’

Ondertussen toonden meerdere andere gemeenten al interesse in een soortgelijke vrijwilligersspool; de burgemeester en zijn noodplanningscoördinator kregen al veel vragen, zowel binnen Vlaams-Brabant als daarbuiten. De provinciegouverneur, maar ook stemmen op Vlaams en federaal niveau zijn lovend en vinden dat het initiatief navolging verdient, hetzij lokaal, hetzij bovenlokaal. ‘Ik weet dat er scenario’s denkbaar zijn om een vrijwilligerswerking als de onze uit te rollen op zonaal of regionaal, gewestelijk of zelfs nationaal niveau,’ zegt Theo Francken daarover. ‘Maar volgens mij organiseer je zo’n tweedelijns-hulp het best lokaal, als gemeente ken je je inwoners en ben je vertrouwd met de problematieken op je eigen grondge-

bied. Bij een grootschalige ramp zou het natuurlijk niet meer dan logisch zijn dat de gouverneur ons verzoekt vrijwilligers naar naburige gemeenten te sturen.’

‘Veel lokale besturen delen een noodplanningsambtenaar, die dan intergemeentelijk werkt, bijvoorbeeld voor vier gemeenten à 25% per gemeente,’ bedenkt burgemeester Francken nog. ‘Met de ervaring die we nu in Lubbeek hebben, stel ik me toch de vraag of je dan nog grondig aan noodplanning kunt doen. Denk ook aan de jaarlijkse oefeningen waarmee je je noodplan onderhoudt: brandoefening, evacuatie van een ziekenhuis, verduisteringsoefeningen met het coördinatiecomité, oefenen voor de opvang van groepen in de sporthal enzovoort.’ Dat capaciteit een aandachtspunt is, beaamt ook Ilona Van Eeckhout. ‘Iedere gemeente kan een nood- en preventieplan opmaken,’ legt ze uit. ‘Hoever je daarin gaat, dat hangt af van de noodplanningscoördinator en de burgemeester. Maar investeren in noodplanning is altijd ook investeren in meerdere interne diensten die je moet meenemen in je traject. Ons werk met het vrijwilligerskorps bevestigt dat. Neem nog maar alleen de communicatiedienst, die in veel gemeenten uit één persoon bestaat. Die moet dan in een crisissituatie een perscentrum openen, een informatiepunt opzetten, de telefoons bemannen, een persbericht schrijven, de web- en facebookpagina van de gemeente actueel houden. Zonder bijkomende ondersteuning is dat niet haalbaar, en hetzelfde geldt voor de andere diensten.’ —

PIETER PLAS
hoofdredacteur Lokaal

Meer weten? Neem contact op via
Ilona.vaneekhout@lubbeek.be, 016-47 97 56

Ninove krijgt een nieuw park

Een weinig waardevol weideland van twaalf hectare vlak bij het centrum van Ninove wordt de komende jaren ontwikkeld tot een park, gericht op zachte recreatie en wandelaars. Het nieuwe park zal ook een belangrijke rol spelen in de waterhuishouding van de aanpalende wijken. Het stadsproject kan rekenen op Vlaamse steun in het kader van de Blue Deal. De provincie Oost-Vlaanderen is erbij betrokken als beheerder van de twee onbevaarbare waterlopen die door het gebied stromen.

Vlak bij het Paul de Montplein in Ninove liggen, overgroeid door struiken en bomen, de restanten van een middeleeuwse motte, een kunstmatige aarden heuvel. De burcht die er vroeger op stond, was de plek van waaruit Ninove zich van een kleine nederzetting in de loop der eeuwen ontwikkelde tot de stad die het vandaag is. Een groot terrein achter de motteburcht bleef onbebouwd. Eventuele ontwikkelingsplannen liepen vast op de moerassige ondergrond, want de Oude Dender en de Dorekensbeek lopen door het gebied. 'Net dat biedt nu een buitenkans voor een groene ontwikkeling,' zegt schepen Wouter Vande Winkel, bevoegd voor onder meer leefmilieu, klimaat en openbare werken. 'De Burchtdamsite is uniek. Welke stad heeft nog een open terrein van twaalf hectare binnen haar ring, waarvan de gronden bovendien in eigendom zijn van het OCMW en de stad? We zullen van het ecologisch

weinig waardevolle weideland, dat door een boer wordt beheerd, een park maken waar de nadruk ligt op rustige recreatie, goede waterhuishouding en wilde natuur.'

Frames en Blue Deal

De aanzet voor de groene reconversie werd in 2015 gegeven met een visie voor een extra stadspark, dat verbonden zou worden met het nabijgelegen, veel gebruikte bestaande stadspark. Dat laatste werd een kleine tien jaar geleden uitgerust met een speelpark en een voetbalterreintje, en er vinden concerten plaats. De pendant op de Burchtdamsite zou een rustigere beleving krijgen, voornamelijk gericht op wandelaars. Het Europese Frames-project waaraan Ninove deelnam, voegde aan die plannen een belangrijke dimensie toe: het herstel van de waterlopen in het gebied en de integratie van het park in de waterhuishouding van de aanpalende wijken. Wouter Vande Winkel:

'In plaats van het regenwater uit die wijken via de riolering af te voeren naar de Dender, zullen we het naar de Burchtdamsite brengen. Bij hevige regenval zullen we het er lokaal vasthouden. Een deel kan ter plaatse insijpelen, een deel kan via de waterlopen vertraagd afvloeien naar de Dender. De site is te klein om bij zeer hevige regenval een oplossing te bieden voor eventuele overstromingen van de Dender. Maar dergelijke overstromingen zijn deels een gevolg van de grote zijinstroom van water in de Dender. Door het lokale water hier vast te houden zullen we de rivier toch wat ontlasten.'

Dankzij Frames was Ninove goed voorbereid om een subsidieaanvraag in te dienen in het kader van de Blue Deal. Het kreeg 250.000 euro Vlaamse steun toegewezen. Dat neemt niet weg dat de stad zelf het grootste deel van de reconversie betaalt, meer dan anderhalf miljoen euro. Het is, volgens schepen Vande Winkel, dan ook een van de grote projecten van de huidige bestuursploeg en een voorbeeldproject voor de Denderstreek en steden overall in Vlaanderen.

Waterhuishouding

Door de Burchtdamsite lopen de Oude Dender en de Dorekensbeek, twee niet-bevaarbare waterlopen van categorie 2, beheerd door de provincie Oost-Vlaanderen. Het zijn u-vormige aftakkingen van de Dender. In het projectgebied zijn

Wouter Vande Winkel:
'Het watersysteem en de wilde natuur komen op de eerste plaats voor de Burchtdamsite. Zachte, rustige recreatie is beperkt tot de niet-verharde wandelpaden die het hele jaar door toegankelijk zijn en laarzenpaden die misschien maar enkele maanden per jaar bewandelbaar zijn.'

Bestaande toestand

Bestaande toestand
 Perceelgrens volgens GRB

Nieuwe toestand

Talud
 Afbak
 Beek, waterloop
 Pool-dep
 Pool-ondep
 Waterbed bekken
 Meerzorgbed
 Talud en heiligen
 Internaal grasland
 Externaal grasland
 Parkzone
 Wall
 Doorgifbare wall
 Wandelpad, toefverharding, 2,5m breedte
 Wandelpad, los, 2,4m breedte
 Leunend pad, 3m breedte
 Paveest, afwateringstypen A8-A10
 Paveest, onafwaterende constructie
 Beeldbalken van beton, type O8
 Beeldbalken van beton, type O9

Voorontwerp - Inplantingsplan
 Landschapspark Burchtdamse
 Meersen. © Anteagroup - Solva

Schaal: 1/750

het open beken, elders zijn ze voor een groot deel ingebuisd, al hebben de stad en de provincie de intentie om ze ook op andere plekken weer aan de oppervlakte te brengen. 'Die kleine waterlopen zijn zeer belangrijk voor de afwatering,' zegt Leentje Grillaert, Oost-Vlaams gedeputeerde voor onder meer integraal waterbeleid. 'Bij hevige regenval lopen ze zeer snel vol en stromen ze over in het weiland. In de winter is het terrein zeer drassig. In de zomer ziet het er droog uit, maar als je een spade in de grond steekt, zit je zo aan het grondwater. De twee waterlopen zijn in het verleden rechtgetrokken, we zullen ze weer laten meanderen over het terrein en een deltagebied creëren met verschillende kleine stroompjes en enkele permanente poelen in de centrale, lager gelegen delen. Een deel van de site wordt dus echt vernat en zal een soort meersengebied worden. De provincie zal instaan voor het onderhoud van de waterlopen.'

Wandelen en misschien schaatsen

Misschien kunnen de poelen bij stevig vriesweer dienst doen als schaatsvijvers, maar het is niet de bedoeling dat het publiek zich vrij door de natte zone zal kunnen bewegen. Wouter Vande Winkel: 'Het watersysteem en de wilde natuur komen op de eerste plaats voor de Burchtdamsite. Zachte, rustige recreatie is beperkt tot de niet-verharde wandelpaden die het hele jaar door toegankelijk zijn en laarzenpaden die misschien maar enkele maanden per jaar

Leentje Grillaert:

'De twee waterlopen zijn in het verleden rechtgetrokken, we zullen ze weer laten meanderen over het terrein en een deltagebied creëren.'

bewandelbaar zijn. Lokaal fietsverkeer zal mogelijk zijn, maar dat zal zich moeten aanpassen aan de wandelaars. Snellere fietsers verwijzen we naar de rand van het nieuwe park waar een onlangs vernieuwde schakel in het bovenlokale functionele fietsrouten netwerk loopt. Het park zal ook dienst doen als wandelverbinding tussen de verschillende wijken in de buurt en met het stadscentrum. Daarom voorzien we in zeven toegangen of poorten.'

Naar het park gekeerd

Op dit ogenblik wordt de verbinding van de Burchtdamsite met het nabijgelegen stadspark gerealiseerd, met ruimte om op termijn ook daar de ingebuisde waterlopen weer open te maken. Het finale ontwerp en de vergunningsaanvraag van het nieuwe park zijn in opmaak, in het najaar zou het bestek aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Als alles volgens plan loopt, kunnen in het voorjaar van 2024 de werken van start gaan om het terrein te herprofilen. Later vol-

gen de beplanting en de wandelpaden. Schepen Vande Winkel stelt vast dat het toekomstige park nu al een mindshift op gang gebracht heeft. 'De wijken rond de site zijn allemaal met de rug naar de site gericht. De huizen kijken naar de straten in de wijken, de parkkant is de plek van koterijen en garageboxen. Daar komt nu al verandering in. Drie jaar geleden kregen we bijvoorbeeld een klassiek projectvoorstel binnen voor de ontwikkeling van enkele meergezinswoningen aan de rand van de site. Toen we de indiener inzicht gaven in onze plannen, heeft hij het voorstel radicaal hertekend en de ontwikkeling naar het park toe gekeerd. Ook bij elke herinrichting van woningen zien we dat ze zich naar de groenzone richten. Dit wordt echt een ecologisch stadsvernieuwingsproject. Voor de buurt maar ook voor alle bewoners van het stadscentrum die vaak niet over een eigen buitenruimte beschikken.' —

BART VAN MOERKERKE
 redacteur Lokaal

Netwerk houtkanten maakt landschap robuust en klimaatbestendig

Waar gronden vroeger vooral met mankracht bewerkt werden, gebeurt dat nu hoofdzakelijk met grote landbouwmachines. Daardoor verdwenen de niet-productieve stukken zoals houtkanten vaak uit het landschap. Toch hebben houtkanten erg veel voordelen, zowel voor de landeigenaar als voor het klimaat. Daarom riep de Vlaamse overheid recent het Houtkantenplan in het leven. Dit initiatief geeft je de kans subsidies aan te vragen voor de aanplant en het herstel van houtkanten.

In de loop van de twintigste eeuw kwam er een drastische achteruitgang van houtkanten op gang, vooral te wijten aan de mechanisering van de landbouw. Houtkanten zijn houtgewassen naast elkaar, die breder zijn dan één bomenrij. Verschillende soorten bomen, struiken, heggen en hagen kunnen er deel van uitmaken. Ze behoren tot de kleine landschapselementen en vervullen allerlei belangrijke functies. Zo bakken ze stukken grond af en dienen

ze als beschutting voor vee. Bovendien brengen de bomenrijen karakter en structuur in het landschap, leveren ze beschutting en maken ze het landschap klimaatbestendiger. Doordat bomen met hun wortels verankerd zitten in de bodem, houden ze de grond vast en beschermen ze hem zo tegen wind- en watererosie. De bomen doen een microklimaat ontstaan en geven de grond een gezondere vochtbalans. Het organisch materiaal dat in de bodem terechtkomt,

zal de bodem verrijken en weerbaarder maken. En bomen slaan ook nog eens koolstof op.

En er is nog meer: bomen maken het landschap diverser. Iedere boomsoort heeft zijn eigen geassocieerde biodiversiteit en ondersteunt verschillende faunasoorten. Regiogebonden bomen en struiken genieten de voorkeur. Er bestaan ook commercieel interessante aanplantingen in combinatie met de bestaande landbouwgewassen en/of dieren (agroforestry). Denk maar aan bepaalde vruchten, noten en/of de aanplant van kwaliteitshout. Zo haalt de landeigenaar ook financiële voordelen uit zijn houtkant.

(Her)aanleg stimuleren met Houtkantenplan

Met het Houtkantenplan van minister Zuhal Demir wil de Vlaamse overheid het houtkantennetwerk tegen 2030 weer versterken. Dit plan is er voor iedereen die houtkanten in beheer heeft, er wil aanplanten en/of

In het opzetten van een sterker houtkantennetwerk kunnen lokale besturen een sleutelrol spelen. Als ze actief houtkanten aanplanten op eigen gronden én er goed over communiceren, creëren ze draagvlak bij de landeigenaars.

VILDA - LARS SIERNIK

VILDA - JERONIMENTS

onderhouden. Een uitgelezen kans die landbouwers en landeigenaars met beide handen zouden moeten grijpen, zeker aangezien bijna vijftig procent van het land in Vlaanderen landbouwgrond is. Maar ook als gemeente kun je met dit plan aan de slag in je werkingsgebied. Meer zelfs, in het opzetten van een sterker houtkantennetwerk kunnen lokale besturen een sleutelrol spelen. Als ze actief houtkanten aanplanten op eigen gronden én er goed over communiceren, creëren ze draagvlak bij de landeigenaars.

Hendrik Schoukens, schepen van Milieu- en Natuurbeleid Lennik, is er al voor gewonnen: 'Wij zien de voordelen van houtkanten al langer. Ze maken het landschap steviger en bieden schaduw. Ook vormen ze een hotspot voor biodiversiteit en op termijn krijg je leuke, nieuwe diertjes. En, mooi meegenomen, de houtkanten leveren op een duurzame manier biomassa. Per jaar bekijken we welke locaties in aanmerking komen voor herstel of nieuwe aanplant van bomen en struiken. Recent plantten we in samenwerking met Kiemkracht anderhalve kilometer haag rond de hoeve Bree-eik. Dit initiatief kadert in een grotere campagne van onze gemeente, waarmee we de voorbije jaren al verschillende ha-

gen en houtkanten aangeplant hebben. We maaien ook minder strak, want te vaak maaien aan een holle weg bijvoorbeeld verhindert een natuurlijke heraanplant. Als we bepaalde plekken in de gemeente onder handen willen nemen, overleggen we steeds met de omliggende landeigenaars. We informeren hen dan over de voordelen en nemen het onderhoud op ons. De gemeente beschikt immers over de nodige machines en apparatuur.'

Kennis versterken als sleutel voor meer actie

Als gemeente en/of landeigenaar beslis je zelf welke bomen en struiken je aanplant. Kun je wel wat advies gebruiken? Middenveldorganisaties, zoals BOS+ en de Regionale Landschappen informeren en ontzorgen gemeenten en landbouwers in hun dagelijkse werking, van de eerste aanvraag tot de schop in de grond. Ook voor het onderhoud geven zij advies.

Sanne Van Den Berge, houtkantexpert BOS+: 'Houtkanten hebben niet alleen "intrinsieke" biodiversiteitwaarde door verschillende plant- en diersoorten een thuis te geven of een veilige passage door het landschap te bieden, ze onder-

steunen ook "functionele" biodiversiteit. Zo helpen ze onze wilde bestuivers, die het erg moeilijk hebben, door voedsel en beschutting te bieden. Op hun beurt kunnen die bestuivers dan onze gewassen bevruchten. Doordat ze natuurlijke vijanden van plaagsoorten voor de landbouw herbergen, ontstaat er minder schade aan de teelt in velden langs houtkanten. In een stedelijke omgeving kunnen ze geluidshinder helpen verminderen, vangen ze fijnstof af en verminderen ze het hitte-eilandeffect. Tal van voordelen dus, die we meer in de kijker moeten zetten.'

Inverde, het opleidingscentrum van het Agentschap voor Natuur en Bos, ontwierp in samenwerking met BOS+ een volledig opleidingsgamma over houtkanten, bestemd voor openbare besturen, gemeenten, regionale landschappen en landeigenaars. Wetgeving, planning, beheer en praktische aanplant en veel meer komen er uitgebreid aan bod. Het is een modulair opleidingsgamma, bestaande uit zowel theoretische lessen als praktische verdieping. Je leest er alles over op www.inverde.be/houtkanten. —

IANTHE DE BOECK
marketing team lead Natuurinvest

Opleidingsgamma

21 september:
Webinar Houtkanten en Wet

5 oktober:
Webinar Houtkanten:
tips bij aanpak, aanplant en beheer

17 en 19 oktober:
Webinar en excursie in Hoeilaart:
Natuurvriendelijk beheer van historische
en gedegradeerde houtkanten.

Informatie en inschrijvingsformulier op
www.inverde.be/houtkanten

vvsq

Houtkanten en het Lokaal Energie- en Klimaatpact

Goed om te weten is dat een houtkant past binnen werf 1 omtrent vergroening van het Lokaal Energie- en Klimaatpact (LEKP). Een houtkant kan beschouwd worden als een brede haag. Hij telt dus mee bij de te realiseren 'halve meter haag of gevelgroenbepanting' per inwoner. De lengte van een houtkant geef je in via de module 'LEKP-verbeteringen' op www.groenblauwpeil.be.

De VVSG pleit ervoor om acties die binnen het LEKP passen, ook via het LEKP te financieren. Dat er financiële ondersteuning is voor aanplanting en herstel van houtkanten, is uiteraard goed, maar we zien dit liever gebeuren via structurele financiering dan via afzonderlijke thematische oproepen voor beperkte subsidiebedragen.

Feesten en evenementen: naar oplossingen voor duurzaam afvalbeheer

Carnaval, kermis en andere evenementen brengen overall in België vreugde en plezier, maar ze hebben ook een aanzienlijke weerslag op het milieu. Het is voor veel gemeenten een uitdaging om zulke festiviteiten op een zo duurzaam mogelijke manier te organiseren. Op 21 juni organiseerden de VVSG, OVAM en Fost Plus daarom een rondetafel over herbruikbaar cateringmateriaal en rondslingerend afval op carnaval. Samen met collega's uit andere gemeentes brainstormden ze over mogelijke oplossingen. Op 9 oktober volgt een webinar.

Drinks- en eetgerei zijn qua afvalbeheer het eerste waaraan je denkt bij grote evenementen in openlucht. Uit praktijkervaring blijkt dat een uniform systeem voor herbruikbare bekere een belangrijke factor is in de slaagkans. Maar net dat is in veel carnavalssteden moeilijk te realiseren. Kosten en het feit dat drankhandelaren gratis herbruikbare bekere aanbieden, zijn daarvan een van de belangrijkste redenen. Het bestuur van de steden is vaak terughoudend om een deel van de kosten op zich te nemen, wat centrale coördinatie en uniformiteit bemoeilijkt. De coördinatie van het hele proces komt vaak op de schouders van duurzaamheidsambtenaren of ambtenaren lokale economie terecht, wat een enorme werklast met zich meebrengt. Sommige steden huren daarom liever een externe firma in om de coördinatie te regelen, terwijl andere steden de horeca de keuzevrijheid willen geven. Ondanks alle moeilijkheden blijkt uit reacties achteraf dat ze niet meer zonder herbruikbare bekere zouden willen. Een afsprakennota tussen de stad en de lokale horeca kan een belangrijk instrument zijn om goede samenwerking te waarborgen.

Kermis blijft een uitdaging

Er is ook de kwestie van vrijstellingen voor kermissen, wat de bereidwilligheid van de horeca om deel te nemen aan duurzaamheidsinitiatieven dwarsboomt. Een kermis, ongeacht of de overheid die (mee) organiseert of niet, wordt namelijk altijd be-

schouwd als een evenement dat niet door overheid georganiseerd wordt. De wetgeving omtrent herbruikbaar cateringmateriaal voor bereide voedingsmiddelen is daardoor niet van toepassing. Sinds kort geldt wel de verplichting om met herbruikbare bekere te werken, maar op het ogenblik van de rondetafel mochten de kermissen nog met wegwerp werken (en wel 95% recycleren). Een evenwicht vinden tussen duurzaam afvalbeheer en het behoud van goede samenwerking met de horeca is

nen worden opgezet waarin ook de kermis herbruikbare bekere gaat gebruiken, wetende dat dit vanaf 2025 sowieso verplicht zal zijn. Het is van belang om motivatie en betrokkenheid te stimuleren in plaats van verplichtingen op te leggen of strenger te maken.

Tijdens de rondetafel is ook uitdrukkelijk gebleken dat een holistische werkwijze en een overzicht van de regelgeving en spelregels met betrekking tot afval op kermissen onmisbaar zijn. Het is belangrijk verder

Het instellen van een maximumgewicht aan snoep dat mag worden uitgegooid, kan overmatige verspilling voorkomen. Vragen of controleren wat verenigingen van plan zijn uit te gooien, kan ook helpen om ongewenste items te vermijden.

essentieel. Het probleem gaat echter verder dan alleen het gebruik van herbruikbaar cateringmateriaal. Er is ook sprake van economische spanningen tussen de horeca en de kermissen. Het opleggen van strengere regels wordt bemoeilijkt door de Vlaamse regelgeving, wat resulteert in terughoudendheid bij het invoeren van veranderingen uit angst voor juridische conflicten. Een mogelijke oplossing die gepresenteerd werd, is om 2024 als overgangsjaar te nemen. Dan zou een proefproject kun-

ten kijken dan alleen het gebruik van herbruikbare bekere.

Handhaving in verband met het gebruik van wegwerpbekere gebeurt trouwens weinig tot niet. Een van de redenen waarom de handhaving van regels omtrent afvalbeheer zo moeilijk is, is het gebrek aan mankracht en de lage prioriteit. Sommige steden laten strenge handhaving niet toe, terwijl andere dit wel systematisch doen. Om effectiever op te treden kunnen mogelijke sancties zoals uitsluiting bij een volgende editie of een

Webinar Carnaval

9 oktober:

Carnaval staat voor feestelijkheid maar ook voor serpentines, confetti en herbruikbare bekertjes. Voor een overzicht van de belangrijkste uitdagingen, inzichten en ideeën, en voor getuigenissen van enkele carnavalsgemeentes over hun ervaring, volgt u het best de webinar van de OVAM en de VVSG op 9 oktober van 14 tot 15 uur. Met mogelijkheid om zelf vragen te stellen tijdens een Q&A.

Inlichtingen en inschrijvingen:
www.vvsg.be/opleidingen

tijdelijke sluiting tijdens het carnaval worden opgenomen in het carnavalsreglement.

Preventiemaatregelen voor een schoner feest

Om vervuiling tijdens carnaval te verminderen is het noodzakelijk om enkele preventiemaatregelen te nemen. Een confetti- en serpentineverbod zou een goede stap vooruit zijn om de verspreiding van plastic afval te beperken. In plaats van snoep en gadgets naar het publiek te gooien, kunnen deelnemen-

de verenigingen deze producten op een verantwoorde manier afgeven aan de toeschouwers die dichtbij staan. Hierdoor wordt voorkomen dat het afval op straat achterblijft. Verder kan het instellen van een maximumgewicht aan snoep dat mag worden uitgeworpen, overmatige verspilling voorkomen. Vragen of controleren wat verenigingen van plan zijn uit te gooien, kan ook helpen om ongewenste items te vermijden. In plaats van plastic gadgets en snoep kunnen verenigingen bloempjes uitdelen, ijsjes op een hoorntje, warme wafels in servetten, of proeviertjes in herbruikbare bekertjes. Een sterk concept is het omkeren van de traditionele carnavalstoet bij scholen, waar kinderen verkleed rondlopen en toeschouwers hen iets geven. Dit bevordert wederzijdse interactie en voorkomt **afval**.

Vervuiling in waterlopen voorkomen

Om vervuiling van waterlopen zoveel mogelijk te vermijden zijn praktische maatregelen nodig. Het installeren van

afdekplaatjes, filters of roosters op riolen kan voorkomen dat afval in de riolering spoelt. Bovendien moeten ook kieren in andere constructies worden afgedekt om afval weg te houden. Een milieubeheerploeg kan de stoet afsluiten, met bijvoorbeeld een bladblazer, om afval naar het midden van de straat te blazen en weg van de riool te houden. Vrijwilligers van de carnavalsverenigingen inzetten bij het opruimen kan ook bijdragen aan een schonere omgeving.

Al met al laat de rondetafel zien dat er nog werk aan de winkel is met betrekking tot duurzaam afvalbeheer op carnavals- en andere straatfeesten. Een balans vinden tussen duurzaam afvalbeheer en goede samenwerking met alle betrokkenen is van groot belang. Federale of Vlaamse wetgeving in plaats van lokale besturen individueel te laten beslissen zou tot consistent beleid kunnen leiden. —

LOES WEEMAELS

VVSG-projectmedewerker
verpakkingsafval

Elektro afdanken @work?

Wij halen het gratis op met Recupel Pick-up.

Ontdek in enkele klikken Recupel Pick-up, onze service die oude toestellen op jouw werk komt ophalen voor hergebruik of recyclage. Goed voor de planeet en je portemonnee.

Maak nu een afspraak op recupel.be/pick-up

PIETERPLAS

Over afval communiceren is geen sinecure

‘Burgers en burgemeesters liggen wakker van drie V’s: veiligheid, vuiligheid en verkeer.’ Afval staat in de top drie van hot topics voor lokale besturen. Het zijn vooral de afvalintercommunales die over afval communiceren en voor de helft van de gemeenten zou die communicatiesamenwerking vlotter kunnen verlopen.

Voor afvalintercommunales zijn afvalbeheer en dus ook communicatie over afval corebusiness, voor de individuele lokale besturen is afval maar één van een reeks thema’s binnen een burgers nabije werking en dienstverlening. Door die verschillen in perspectief ontstaan uitdagingen, zo bleek vorig jaar uit het Groot Gemeentelijk Communicatieonderzoek van Kortom vzw. Maar de helft van de gemeenten gaf aan qua communicatie goed samen te werken met haar afvalintercommunale.

‘De kijk op communicatiedoelen en -verwachtingen verschilt bij intercommunales en lokale besturen,’ zegt communicatie-expert Marc van Daele, die zelf jarenlang communicatieverantwoordelijke was in Aartseleer en Zwijndrecht. ‘Dat hangt nauw samen met hoe de betrokkenen hun takenpakket bekijken. Afvalintercommunales ondersteunen en ontzorgen gemeenten op het vlak van afvalbeheer, zij zijn in die zin dan ook “opdrachthoudende verenigingen” en werken op basis van een beheersoverdracht. Gemeenten rekenen op hun intercommunale en steunen haar in haar werk.’

‘Wij volgen het ondernemingsplan en de ambities van de organisatie, en dat is afvalbeheerder zijn voor en

met de gemeenten,’ beaamt communicatieverantwoordelijke Machteld Vanden Bosch van EcoWurf, het intergemeentelijk milieubedrijf dat naast Leuven nog 26 lokale besturen in de regio Oost-Brabant bedient. ‘Ondersteuning van de gemeenten bij communicatie hoort daarbij. We communiceren zelf uitgebreid over wat we doen en stellen daarnaast een mediatheek ter beschikking, met informatie- en communicatiemateriaal dat onze gemeenten kunnen gebruiken in hun eigen kanalen. Maar dat doen ze zelden op eigen initiatief, we moeten dat stimuleren.’

Bieke Van Baelen is communicatieverantwoordelijke bij IGEAN, dat dertig gemeenten van het arrondissement Antwerpen bedient. Communicatie ondersteunt er de doelen en de prioriteiten van de raad van bestuur van de intercommunale. ‘Momenteel ligt de nadruk op informeren en sensibiliseren over sorteren. Mogelijk verschuift hij meer naar preventie, en naar het tegengaan van voedselverlies. Daar valt nog winst te halen.’

Capaciteit

Bij de gemeenten liggen door de eigen dynamiek van elk lokaal bestuur en de mix van beleidsthema’s de accenten anders. Daardoor, en ook al omdat

gemeenten communicatie over afvalbeheer toevertrouwen aan hun intercommunale, botst het afvalthema op beperkingen. ‘De plaats in het tweemaandelijks infoblad, ons communicatiekanaal met het breedste bereik, is zo al beperkt,’ zegt Marijke Herinckx, diensthoofd communicatie in Grimbergen. ‘Alle diensten vechten om hun thema’s aan bod te laten komen. Als afval aandacht krijgt, gaat het over zwerfvuil en sluikstorten, omdat netheid politiek gevoelig ligt. Sorteren en preventieve afvalthema’s halen het zelden. We brengen dat intern regelmatig ter sprake.’ Voor Sara De Coster, haar collega in Lokeren, hangt communicatie over afval binnen het lokale bestuur vast aan veel andere beleidsthema’s: ‘Het zit versnipperd over werken met nieuwkomers tot de dienst integrale veiligheid.’ Door de beperkte capaciteit ligt de samenwerking voor communicatie meestal niet structureel vast. De betrokken besturen vinden afvalcommunicatie dikwijls ‘te smal’ om er de beleidsplannen voor samen te leggen. Dat betekent niet dat er geen goede overlegpraktijken zijn, of mogelijk zijn. ‘De meeste communicatiediensten van lokale besturen zijn overbevraagd, zo niet onderbemand,’ weet Sara De Coster. ‘Samenwerking beperkt zich dan noodgedwongen tot specifieke campagnes. Daarnaast is het zaak aan een proactieve communicatiereflex bij je bestuur en bij de verschillende diensten te werken. Een apart overlegplatform met de afvalintercommunale kunnen we er jammer genoeg niet bijnemen. Dat neemt niet weg dat de synergie in het algemeen goed is. Het bestuur heeft een duidelijk beeld van onze Intercommunale Durme-Moervaert als expert voor afval-

Het is ingewikkeld, er zijn veel stakeholders, afvalintercommunales moeten met veel gemeenten samenwerken, en het is een meevaller wanneer die samenwerking goed loopt.

beleid. Informatie stroomt goed door tussen de intercommunale en de milieuableid, en ook het Ecoteam van de stad werkt nauw samen met onze intercommunale.'

De afvalintercommunales van hun kant schrijven conform hun opdracht aan een gezamenlijk afvalverhaal voor heel hun werkingsgebied, ze coördineren dit voor de gemeenten, maar ze zijn zich bewust van de beperkingen. 'De samenwerking met de gemeenten verloopt dikwijls goed, maar de regio is uitgestrekt,' zegt Bieke Van Baelen van IGEAN. 'We zouden het overleg met alle communicatiediensten meer willen aanhalen. We hebben ze nodig. Communicatieverantwoordelijken van de aangesloten gemeenten hebben evenmin de reflex om elkaar te contacteren over afvalcommunicatie.' Ook EcoWerk moet vaststellen dat het de communicatieambtenaren niet altijd rechtstreeks kan betrekken bij gezamenlijk overleg. 'De milieuableiden komen bij ons en leren veel van elkaar, maar de communicatieambtenaren niet,' zegt Machteld

Vanden Bosch. 'Dat is een lacune.' Dat ook de bevoegde schepenen en de groendienst betrokken partij zijn, maakt de uitdaging extra groot. 'De schepen is een sleutelfiguur, we nodigen die altijd mee uit bij overleg met de milieuableidenaar,' knikt Machteld Vanden Bosch.

Blijven luisteren

Voorlopige conclusie: het is ingewikkeld, er zijn veel stakeholders, afvalintercommunales moeten met veel gemeenten samenwerken, en het is een meevaller wanneer die samenwerking goed loopt. Naar elkaar blijven luisteren is de boodschap.

Elkaars content-, retro- en jaarplanningen voor communicatie en campagnes ruim op voorhand doorkrijgen helpt ook. 'Wacht hiervoor het initiatief van de ander niet af, zo verlies je kostbare tijd,' klinkt het uit meerdere monden. 'Neem zelf het initiatief om toegang tot je planning te verlenen.' Voor EcoWerk en IGEAN vormt het monitoren van de manieren waarop burgers informatie inwinnen, een belangrijk aandachtspunt,

samen met bewustwording over de veranderende doelgroepen van afvalcommunicatie. 'Niet iedereen kan de Nederlandstalige informatieborden in het recyclagepark lezen, en niet iedereen spreekt de parkwachter spontaan aan,' geeft Bieke Van Baelen als voorbeeld.

Burgers zijn de primaire doelgroep, maar voor Marijke Herinckx verliezen afvalintercommunales maar beter ook een andere doelgroep niet uit het oog: de milieuscheepenen. 'Scheepenen bepalen mee het politieke gewicht van thema's en dus ook hun zichtbaarheid in de gemeentelijke media. Hiermee kan de afvalintercommunale rekening houden in de communicatie naar de besturen. Het kan helpen om meer ruimte voor afvalthema's in de gemeentekanalen te creëren.' —

PIETER PLAS

hoofdredacteur Lokaal

Het artikel is de weergave van een aantal inzichten uit een panelgesprek dat plaatsvond tijdens het congres 'Doelgericht communiceren over afval' van Interafval op 8 en 9 juni 2023.

Jouw thuisgevoel, onze zorg

Livibel brengt rust, sereniteit en veiligheid door het deskundig en functioneel bekleden, decoreren en camoufleren van de **woon- en zorgomgeving**.

MEER INFO OF EEN AFSPRAAK OP LOCATIE?

Neem contact op met Cris of An op info@livibel.be of via **03 326 18 92**

Voor meer inspiratie, surf naar www.livibel.be

Aangeklede deur op de beschermde afdeling van een woonzorgcentrum.

Thomas Wuyts Lokaal de opwarming van de aarde bestrijden

Strikt genomen is zijn functietitel Projectmedewerker Klimaat, maar 'energiedeskundige' staat Thomas Wuyts meer op het lijf geschreven: dat is waar zijn engagement in Westerlo in de eerste plaats om draait. Maar uiteraard staat het thema energie vandaag geheel in het teken van klimaat en duurzaamheid, overigens ook een van zijn persoonlijke bekommernissen.

Thomas Wuyts specialiseerde zich na zijn studies als industrieel ingenieur elektromechanica in het ontwerp van verwarmings- en ventilatiesystemen voor nieuwbouw- en renovatieprojecten. Hij werkte jarenlang bij een installateur HVAC en daarna deed hij twee jaar academisch onderzoek naar duurzame gebouwtechnologie en specifiek naar duurzame koeling. Door een bijkomende opleiding tot energiedeskundige type A kan hij ook EPC's voor woningen opmaken.

Het vacaturebericht voor zijn huidige functie zag hij ruim een jaar geleden toevallig in het gemeentelijke infoblad. 'Mijn onderzoeksoopdracht aan de hogeschool liep net ten einde,' vertelt hij. 'Westerlo zocht een projectmedewerker om mee de strategie voor de realisatie van de gemeentelijke klimaatdoelstellingen – onder andere reductie van CO₂-uitstoot en verduurzaming van energieverbruik – uit te tekenen en de uitvoering ervan te begeleiden. Die uitdaging in de eigen gemeente sprak me enorm aan. Ze sloot ook naadloos aan bij het traject dat ik tot

STEFAN DEWICKERE

- Thomas Wuyts is projectmedewerker Klimaat voor lokaal bestuur Westerlo
- Zet samen met verschillende gemeentediensten acties uit voor de verduurzaming via energie-ingrepen op alle vastgoed.
- Industrieel ingenieur gespecialiseerd in duurzame koeling en verwarming
- Verwoed alpinist die lokaal wil handelen tegen globale klimaatverandering

dan toe had doorlopen.' De motivatie is evenzeer persoonlijk. 'De mooie berglandschappen waarin ik me als gepassioneerde hobbyklimmer beweeg, zie ik de laatste jaren met eigen ogen afbrokkelen en wegsmelten door de klimaatverandering,' bedenkt hij. 'Het is daarom ook vanuit eigen betrokkenheid en idealisme dat ik me hier nuttig wil maken om de opwarming van de aarde tegen te gaan.'

'Ruim veertig procent van onze uitstoot is afkomstig van onze gebouwen,' weet Thomas Wuyts. 'Op dat gebied kun je qua CO₂-reductie en verduurzaming dus een serieuze impact hebben. We willen ingrijpen in het eigen patrimonium van de gemeente, de private woonmarkt, nieuwe vastgoedontwikkelingen en bedrijven. Het einddoel is steeds hetzelfde, maar de uitdagingen zijn overal erg verschillend. Alles samen gaat het bij wijze van spreken over een speelterrein van 11.500 gebouwen waarop ik me kan uitleven.' (lacht) Bij dat werk hoort een waaier van samenwerkingen binnen het gemeentelijk apparaat. Voor bedrijven, de tertiaire

sector en de landbouw is de energiedeskundige kind aan huis bij de dienst lokale economie, terwijl hij over nieuwe ontwikkelingen vooral overlegt met de dienst ruimtelijke ordening. Voor energiekwesties op de private woonmarkt is er nauw contact met de dienst wonen, de schepen van Milieu, maar in belangrijke mate ook met de communicatiedienst, omdat het daar vooral draait om informeren en sensibiliseren van inwoners. Voor het eigen gemeentelijk patrimonium werkt hij nauw samen met de technische dienst en de bevoegde schepen. 'Via onze drieweekelijkse meetings kan ik geregeld een stand van zaken opmaken, nieuwe voorstellen aanbrenge en de waardevolle inzichten van mijn collega's mee in rekening nemen,' zegt Thomas Wuyts daarover.

De vertaalslag van technische argumentatie en jargon naar een begrijpelijk en toegankelijk verhaal op mensenmaat blijkt altijd lastig. 'Ik besteed veel aandacht aan die vertaalslagen,' zegt Thomas Wuyts. 'Is je uitleg te technisch, dan denken mensen nogal snel dat je hun iets probeert wijs te maken. En politici waarderen een duidelijke uitleg ook heel erg. Ze weten immers graag waaronder ze hun handtekening gaan zetten. Een project kan op het eerste zicht technisch of vaag lijken, maar formuleer het volgens de directe voordelen voor de gemeente en haar inwoners en iedereen is mee.' Voor de private woonmarkt wordt sterk ingezet op duidelijke informatie via het energieloket van de gemeente, maar Thomas en zijn collega's trekken ook proactief op 'energieloket' om inwoners attent te maken op energiebesparende maatregelen en projecten. Zelf pleegt hij ook regelmatig een artikeltje in het gemeenteblad. 'Dat mijn beide ouders germanisten zijn, zal wel niet vreemd zijn aan mijn voorliefde voor heldere, laagdrempelig geschreven tekst,' glimlacht hij. 'Met collega Christophe van communicatie slagen we er steeds in om de ideale combinatie te maken "tussen Knack en Joepie", zo grappen we vaak.'

Thomas Wuyts spreekt heel gedreven over de renovatiemethodieken die hij samen met de technische dienst ontwikkelt voor het eigen gemeentelijke vastgoed. 'We willen al onze 45 gebouwen tegen 2028 op een bepaald basisniveau krijgen, als tussenstap naar 100% duurzame energie in 2050,' zegt hij. 'Daarbij willen we een zogenaamde *lock-in* vermijden: als we nu iets doen, moet het ineens ook klaar zijn voor 2050. We gaan nu niet overhaast een dak isoleren om de norm voor 2028 te halen, om dan in 2032 vast te stellen dat we het opnieuw moeten doen voor de volgende tussentijdse minimale norm.' De ene technische oplossing is bovendien niet noodzakelijk beter dan de andere. 'Dat de oude gasketel van onze buitenschoolse kinderopvang in Tongerlo wordt vervangen door een warmtepomp is niet meer dan logisch, als je kijkt naar het benodigde vermogen en het frequente gebruik van het gebouw,' klinkt het. 'De gemeentelijke feestzaal wordt dan weer veel minder vaak gebruikt en maar kort vóór een evenement verwarmd. Bij goede isolatie en verdeling van de warmte is een moderne condenserende gasketel daar mogelijk toch de beste oplossing, zowel qua gebruik als qua energieverbruik.'

'Het heeft me aangenaam verrast hoe iedereen hier aan hetzelfde zeel trekt,' merkt Thomas Wuyts op. 'Er is een mooie wisselwerking tussen alle diensten, iedereen is heel gemotiveerd en mee in alles wat er beslist wordt.' Hoewel de gemeente misschien niet meteen op zoek was naar een ingenieursprofiel, is er nu wel een echte match. 'Ik ben er zeker van dat ook andere lokale besturen er baat bij hebben om technische profielen zoals het mijne aan te trekken,' zegt hij. 'Dat vraagt misschien een extra budgettaire inspanning, maar die verdient zichzelf ruimschoots terug.' —

PIETER PLAS
hoofdredacteur Lokaal

agenda

ontdek meer
opleidingen op
www.vvsg.be/opleidingen

september - oktober

Mentoropleiding gemeenschapdienst Hasselt 14 september *

Deze tweedaagse mentoropleiding biedt je inzicht in de coachende rol die jij als mentor hebt ten aanzien van lerenden. De opleiding versterkt je in belangrijke competenties: communiceren, instructies geven, duidelijke feedback geven, evalueren...
vvsg.be/opleidingen

Basisopleiding: Aan de slag met het decreet BOA

Antwerpen 19 september

Deze basisopleiding informeert en inspireert lokale besturen over hoe ze aan de slag kunnen gaan met het decreet BOA aan de hand van een stappenplan van de VVSG. Dit plan beschrijft verschillende acties waarmee je je lokale beleid vorm kunt geven en succesvol op de sporen kunt zetten.
vvsg.be/opleidingen

Rondetafel Sociale rechtvaardigheid van lokale klimaatplannen versterken Brussel 19 september

Van harte welkom op een rondetafel om te brainstormen over de vraag hoe we de sociale rechtvaardigheid van lokale klimaatplannen kunnen versterken. We verzamelen en ontwikkelen inspiratie voor de opmaak van een memorandum, verkiezingsprogramma, omgevingsanalyse, meerjaren- of klimaatplan en helpen bij het maken van een lokale 'coalition of the willing'.
vvsg.be/opleidingen

Inspiratiedag toekomst parochiekerken Mechelen 21 september

Deze inspiratiedag zet je op weg naar een integrale strategie voor de neven- of herbestemming van een parochiekerk. Dit gebeurt via praktijkvoorbeelden en plaatsbezoeken.
vvsg.be/opleidingen

Opleiding tot jobcoach Leuven 25 september *

De schaarste op de arbeidsmarkt knaagt aan de motivatie van je medewerkers. Het is ook een hele uitdaging langdurig ziekten opnieuw in te schakelen en nieuwe medewerkers op te leiden binnen de thuiszorg, ouderenzorg en de kinderopvang. Een interne jobcoach kan je hierbij ondersteunen. Daarom organiseren Diverscity en de VVSG de opleiding tot jobcoach.
vvsg.be/opleidingen

Procesmanagement Gent 3 oktober *

Procesdenken is burgergericht denken. De kwaliteit van je bestuur hangt grotendeels af van het samenspel tussen alle taken. In procesmanagement worden de verschillende activiteiten in relatie met elkaar gezien; het vormt op deze manier het hart van kwaliteitsmanagement. Als je procesmanagement op een doordachte manier organiseert, levert dit grote voordelen op: meer klantgerichtheid, betere resultaten, hogere efficiëntie.
vvsg.be/opleidingen

Go-Express Regelgeving groepsopvang schoolgaande kinderen Online 5 oktober

De Go-Express is een korte digitale opleiding voor startende verantwoordelijken (en pedagogisch coaches) in de opvang van

de schoolgaande kinderen. Je krijgt een korte introductie tot de basisregelgeving van een kleuteropvang met kwaliteitslabel. Er is ook tijd om vragen te stellen.
vvsg.be/opleidingen

Inspiratiedag lokale handhaving Mechelen 6 oktober

Deze inspiratiedag helpt je op weg naar een totaalaanpak voor goed handhavingsbeleid. Zo maak je naast het sanctioneren ook werk van preventiebeleid, van correcte informatie en communicatie en van verwittigingsbeleid.
vvsg.be/opleidingen

Kinderopvangcaravan Vlaams-Brabant 6 oktober *

Om je te inspireren reist onze Kinderopvangcaravan het hele land door. Het VVSG-Steunpunt Kinderopvang en Diverscity organiseren vijf dagen gratis vorming in je eigen regio voor mensen die werken in de opvang van baby's en peuters, georganiseerd door een lokaal bestuur.
vvsg.be/opleidingen

Integriteit in het wzc - Opleiding voor leidinggevenden Brussel 10 oktober

Tijdens deze tweedaagse opleiding leer hoe je als leidinggevende in de zorg integer gedrag kunt aanmoedigen en inbreuken ertegen kunt voorkomen, en hoe je omgaat met dilemma's en vermoedens van integriteitsschen-

ding. Scherp je kennis en vaardigheden aan en word een voorbeeld voor je medewerkers.
vvsg.be/opleidingen

Doordachte beslissingen nemen met het afwegingskader BOA Borgerhout 12 oktober *

Na deze vorming beschik je over het afwegingskader om het lokale beleid buitenschoolse opvang en activiteiten te ontwikkelen. Met de reflectievragen van het beleidsmodel kun je het toekomstige lokale BOA-beleid opzetten.
vvsg.be/opleidingen

BOA-BAR Centrumsteden Brussel 16 oktober

Hoe breng je de behoeften van kinderen en gezinnen in kaart? Hoe scheid je de rol van het lokale bestuur als regisseur en als actor? Hoe motiveer je scholen om mee te werken? Behalve netwerking met regionale collega's biedt deze regionale uitwisseling de kans om van elkaar te leren over onderwerpen en uitdagingen in het kader van het decreet BOA die jullie zelf bepalen.
vvsg.be/opleidingen

Intervisie BeIRAI Screener en het sociaal supplement Gent 17 oktober *

Als begeleidend medewerker bij de dienst gezinszorg moet je jaarlijks minstens één intervisiemoment bijwonen om je attest als indicatiesteller te behouden. Onze opleiding biedt de ideale gelegenheid om je kennis en vaardigheden bij te

Woondag

26 oktober 2023

Aalst

#VVSGwoondag

vvsg

Stad Aalst

schaven en je attest up-to-date te houden.

vvsg.be/opleidingen

Training Power BI (beginners en gevorderden)

Online 17 oktober (diverse data)

Met Power BI kun je data visualiseren en inzichten delen binnen je organisatie, of je kunt de data insluiten in een app of website. Op basis van verschillende databronnen zoals sensordata kun je visueel aantrekkelijke rapporten maken.

vvsg.be/opleidingen

Het kwaliteitshandboek: structuur en processen CDV&GAW

Gent 23 oktober

structuur en processen wzc

Brussel 24 oktober

Haal meer uit je kwaliteitshandboek! Het is dé plek waar je processen binnen je organisatie vlot kunt terugvinden. We bekijken of je handboek alle nodige procedures bevat en of de structuur helder is. In de namiddag werken we samen een procedure naar keuze uit die je als basis kunt gebruiken voor een procedure op maat van je eigen organisatie.

vvsg.be/opleidingen

Basisvorming financiering van het woonzorgcentrum

Brussel 24 oktober

Leer de belangrijkste financieringsbronnen van een wzc kennen in deze basisvorming. Ontdek de regelgeving en begrippen, de basistegemoetkoming voor zorg, personeelsvoordelen en bewonersbijdragen. Bespreek de gegevens van je eigen wzc met collega's en krijg een helder zicht op de regelgeving.

vvsg.be/opleidingen

* Meer datums, thema's en/of locaties online via vvsg.be/opleidingen

Op zoek naar nieuwe collega's?

De VVSG biedt verschillende tariefformules aan voor de plaatsing van vacatures.

03 september 2023

OCMW MALLE

Teamverantwoordelijke sociale dienst (hoofdmaatschappelijk werker)

IOK

- Omgevingsambtenaar ruimtelijke ordening
- Preventieadviseur (niveau 2 of bereid tot opleiding)

04 september 2023

WVI

Intergemeentelijk omgevingsambtenaar

05 september 2023

STAD AALST

Administratief deskundige bestuurlijke handhaving

LOKAAL BESTUUR LAAKDAL

Deskundige klimaat en energie

GEMEENTE BOECHOUT

- Deskundige financieel beleid
- Deskundige patrimoniumbeheer
- Omgevingsambtenaar

06 september 2023

STAD AALST

Coördinator zorgconomie

STAD LEUVEN

Deskundige cultuurparticipatie

TRIFINANCE PUBLIC

Public finance consultant

07 september 2023

GEMEENTE STABROEK

Financieel directeur

10 september 2023

VVSG VZW

Directeur kennisdeling

STAD LOMMEL

- Beleidsmedewerker handhaving
- Sectormanager organisatie

STAD ANTWERPEN

Financieel directeur

11 september 2023

LOKAAL BESTUUR LEBBEKE

- Coördinator gemeenschapswacht/markt- en voorleider
- Beheerder gebouwen en technische installaties

GEMEENTE TERNAT

Beleids- en procesexpert

13 september 2023

LOKAAL BESTUUR KONTICH

Algemeen directeur

17 september 2023

WVI

Assistenten Mijn Verbouwen

19 september 2023

GEMEENTE BOECHOUT

- Diensthoofd vrije tijd en evenementen
- Diensthoofd bibliotheek
- Coördinator burger en welzijn

20 september 2023

GEMEENTE WINGENE

Applicatiebeheerder

24 september 2023

GEMEENTE TERNAT

Clustermanager samenleven

www.vvsg.be/kennisitem/vvsg/jouw-vacature-in-de-vvsg-media

INLEVERING VACATURES

Lokaal 10 (oktober) - 8 september

Lokaal 11 (november) - 13 oktober

Lokaal 12 (december) - 10 november

Uw vacatures in Lokaal en onze online media:

INFORMATIE

vacatures@vvsg.be

In haar maandelijkse column vertelt Nora Van Meeuwen over lokale thema's over de grens.

De Russen komen (niet meer)

Ik behoor tot de generatie die nog opgegroeid is met de kreet: 'De Russen komen!' Het IJzeren Gordijn was nog volkomen roestvrij en intact, of dat dachten wij toen in België toch. Ondertussen woon ik in een land waar de Russen nooit helemaal weg zijn geweest. Noorwegen grenst immers aan Rusland, en als er één land is waar mensen met enig geschiedkundig inzicht zich nog herinneren dat niet alleen de Amerikanen 'ons' bevrijd hebben aan het eind van de Tweede Wereldoorlog, dan is het Noorwegen wel. Misschien zijn er daardoor in Noorwegen ook wel meer gemeenten met een stedenband met een Russische stad of gemeente dan elders in Europa. En dat is nu natuurlijk een netelige kwestie. Deze keer neem ik u daarom eens écht mee naar het Hoge Noorden, naar de gemeente Sør-Varanger. Die is al jaar en dag sterk verbonden met de burens over de grens. Tot zo'n anderhalf jaar geleden vonden de meeste bezoekers de wegwijzers naar Moermansk en andere tweetalig Noors-Russische meldingen wel pittoresk, maar nu is het een beetje wrang. Sinds de oorlog in Oekraïne is de hele lokale economie ingestort, ze leefden daar namelijk vooral van een grote scheepswerf in Kirkenes, de hoofdplaats van Sør-Varanger, waar Russische vissersboten onderhouden en hersteld werden. Ongeveer tien procent van de bevolking is Russisch. Die mensen voelen zich niet meer echt thuis, en op zijn minst scheef bekeken. En de gemeente Sør-Varanger heeft c.q. had vriendschapsbanden met twee Russische gemeenten. Er zijn wel meer gemeenten in het noorden van Noorwegen die met hetzelfde probleem worstelen. In de meeste gevallen is de vriendschap officieel of officieus bekoeld en de relatie soms zelfs op ijs gelegd ('on hold' in hedendaags Nederlands) of kordaat bevroren. In Tromsø besloten ze vorig jaar in oktober de banden met Moermansk, Arkhangelsk en Nadym te verbreken, als antwoord op de sabotage van de oliepijplijn in de Oostzee, het geregelde opduiken van Russische drones boven Noors grondgebied en het verbod van de regering om Russische schepen tot Noorse havens toe te laten. Toch proberen zij en ook andere gemeenten een manier te vinden om de band met de bevolking intact te houden. Kunstscholen die samenwerken aan weerszijden van de grens, Russische kinderen die niet uitgesloten worden van internationale sportbijeenkomsten, dat kan gerust gepaard gaan met een strategie – excusez le mot – waarin de Noorse burgemeester niet meer met zijn ambtgenoot in Rusland spreekt. In Sør-Varanger is het nog wat ingewikkelder. Daar hebben ze in april dit jaar na veel wikken en wegen hun vriendschapsband met Severomorsk, een gesloten militaire stad waar de noordelijke vloot van Rusland

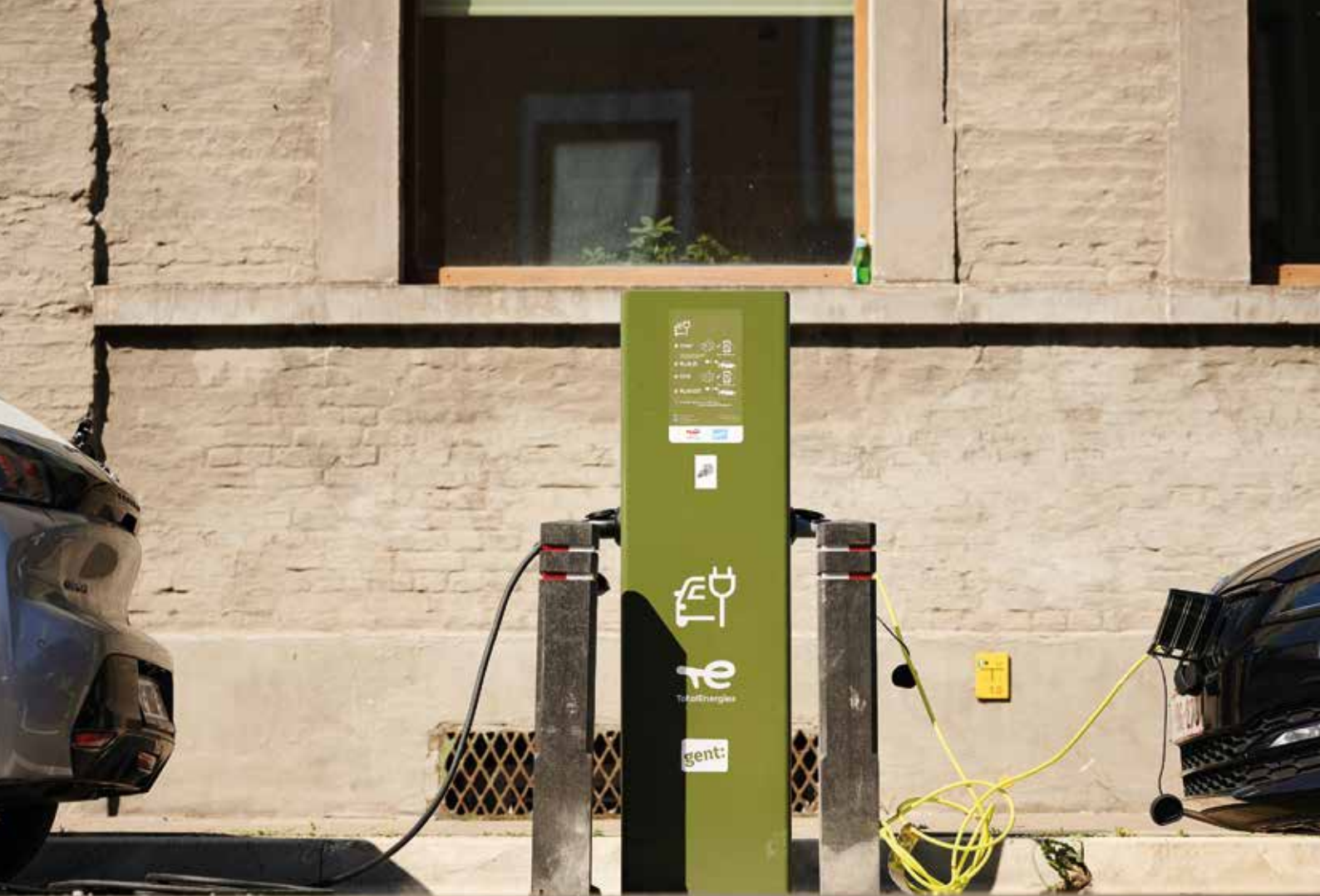
gevestigd is, formeel opgezegd. Maar die met de andere zusterstad Petsjenga blijft bestaan, al is ook die wat onderkoeld. Nogal wat lokale bestuurders vinden trouwens dat over relaties met Rusland, en dus ook over het lot van de stedenbanden, eigenlijk echt wel op nationaal niveau zou mogen worden beslist.

Een tweede netelige kwestie waarop mijn oog begin augustus viel, zit op dat nationale niveau. Ze deed me ogenblikkelijk denken aan een sterke roman die ik nauwelijks twee weken eerder gelezen had. Mag ik even wat reclame maken voor de literatuur? Van de Nederlandse Frouke Arns verscheen in 2021 *De gelijktijdigheid der dingen*. De roman speelt zich af in datzelfde Kirkenes van hierboven. Een van de hoofdpersonages woont er, en het andere komt er aan. Helena is als kind van een Silezisch gezin uit het land gezet dat na de Tweede Wereldoorlog Polen werd. Na wat omzwervingen komt ze door haar huwelijk met een Noor in Kirkenes terecht. Nizar is een tiener uit Damascus die wil vluchten vanwege de politieke moorden die in zijn omgeving gepleegd worden. Toevallig vangt hij op dat het door een gaatje in de wetgeving mogelijk is met een fiets uit Rusland in Noorwegen binnen te raken. Ik zal wel niet te veel verraden als ik zeg dat het hem lukt, en dat hij uitgeput en onderkoeld op het erf van Helena van zijn fiets valt.

Een fiets hoeven ze niet eens te gebruiken, de Russen die tegenwoordig de provincie Finnmark binnenkomen. Zelfs een gaatje in de wetgeving komt er niet aan te pas, want de Noorse regering besliste bij het begin van de oorlog de grensovergang in Storskog niet te sluiten, onder meer om Russische vluchtelingen en deserterende soldaten de kans te geven hun land te verlaten. Maar deze zomer bleek dat een verrassend neveneffect te hebben. Nee, de onverwachte bezoekers zijn geen spionnen, geen mensen met slechte bedoelingen – al valt natuurlijk nooit uit te sluiten dat er wel eens eentje tussen zit –, het zijn Russische burgers die een vakantiehuis hebben in Finland. Finland geraken ze niet meer binnen, eigenaar zijn van een vakantiehuis telt daar niet om een uitzondering op het inreisverbod te krijgen. Noorwegen is dan wel geen EU-lid, maar het hoort wel tot de Schengenzone, dus zodra deze grensgangers hier zijn, kunnen ze in het hele Schengengebied rondreizen, als ze niet de pech hebben toevallig tegen een controle aan te lopen. Zo reizen ze ongehinderd door naar hun vakantiewoning. De Finnen zijn daar niet zo gelukkig over. Gelukkig hoeven Noorse lokale besturen daar hun zeg niet over te doen. —

NORA VAN MEEUWEN
columnist van Lokaal

Ze groeien als paddenstoelen uit de grond. Zijn er al laadpalen in uw gemeente?

TotalEnergies installeert en opereert publieke laadpalen.

Ontdek onze realisaties

TotalEnergies

